

โครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นางภัทวิภา แยมศิริ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

นางภักติภา แยมศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2547

๒ ๒๕๑๖๔๐

ภักติวิภา แยมศรี. (2547) โครงการพัฒนาการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ศาสตราจารย์

ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจการเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร และเพื่อพัฒนาการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการเลือกอาชีพเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 จำนวน 300 คน กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2546 ที่มีการเลือกอาชีพตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกจากประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามการเลือกอาชีพ และโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t -test for dependent samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 300 คน มีการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพ โดยปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง
2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ มีการเลือกอาชีพเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A CAREER CHOICE DEVELOPMENT PROJECT OF MATHAYOM SUKSA VI
STUDENTS OF ASSUMPTION COLLEGE IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
MRS. PHAKKAWIPHA YAEMSRI

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2004

Phakkawipha Yaemsri. (2004). *A Career Choice Development Peoject of Mathayom Suksa VI Students of Assumption College in Bangkok.*
Master Project, M.ED. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok :
Graduate School, Srinakharinwirot University. Master Project Advisor : Prof.
Dr.Pongpan Kindpitak

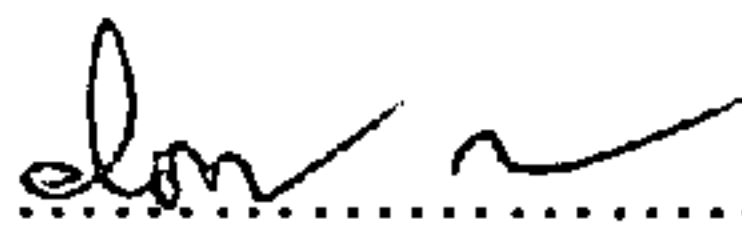
The purpose of this research was twofold : (1) to examine career choices of Mathayom Suksa VI students of Assumption College in Bangkok ; and (2) to develop career choices of Mathayom Suksa VI students participated in the career choice development project. The population of the career choice study were 300 Mathayom Suksa VI students of Assumption College in Bangkok in the academic year 2003. The subjects participated in the career choice development project were 15 students selected form the population and their scores on career choices were lower than 25 percentile ranks. The research instruments were a career choice questionnaire and a career choice development project. The data were analyzed by t - test for dependent samples.

The results of the study were as follows:

1. The 300 Mathayom Suksa VI students' career choice responses indicated that the students seldom sought for career information and planned their career planning.
2. The career choices of the students participated in the career choice development project significantly increased at .01 level.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(ศาสตราจารย์ ดร. ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

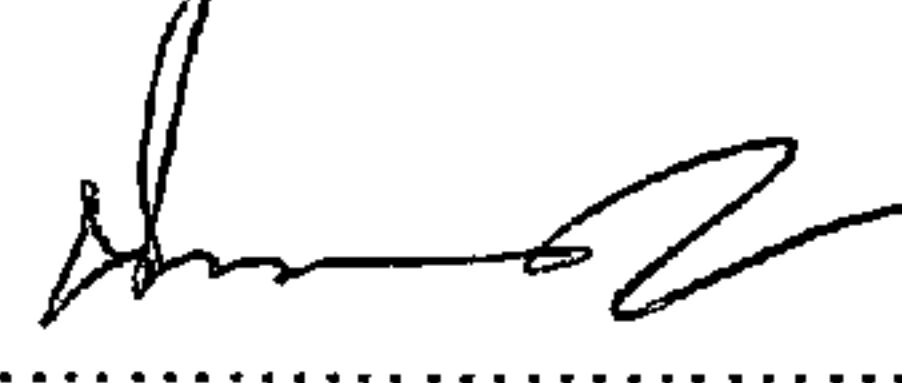
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร ประเสริฐสุข)

คณะกรรมการสอบ

.....

(ศาสตราจารย์ ดร. ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

ประธาน

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร สัตร์คุกุล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

วันที่ ๒๗ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	3
ตัวแปรที่ศึกษา	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	5
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ	6
ความหมายของการเลือกอาชีพ	6
ความสำคัญของการเลือกอาชีพ	7
ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ	8
ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ	9
กระบวนการเลือกอาชีพ	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ	20
งานวิจัยต่างประเทศ	20
งานวิจัยในประเทศ	22
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	35
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้า	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3(ต่อ) การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า	58
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	60
อภิปรายผล	61
ข้อเสนอแนะ	63
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	68
ภาคผนวก ก	70
ภาคผนวก ข1.....	74
ภาคผนวก ข2.....	83
ภาคผนวก ค	114
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	121

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1	ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง.....42
2	แบบแผนการทดลอง.....43
3	จำนวนนักเรียนกลุ่มประชากรที่เลือกรายวิชาที่ตนเองชอบ เป็นอันดับที่ 1-5 (N=300).....47
4	จำนวนนักเรียนกลุ่มประชากรที่เลือกกิจกรรมที่ตนเองชอบ เป็นอันดับที่ 1-5 (N=300).....48
5	จำนวนนักเรียนกลุ่มประชากรที่เลือกอาชีพที่ตนเองชอบ เป็นอันดับที่ 1-5 (N=300).....49
6	คะแนนสูงสุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการ เลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการวางแผนเลือก อาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (N=300).....50
7	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับรายวิชาที่ชอบเป็นอันดับที่ 1-5 (n=15).....51
8	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ชอบเป็นอันดับที่ 1-5 (n=15).....52
9	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับอาชีพที่ชอบเป็นอันดับที่ 1-5 (n=15).....53
10	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับรายวิชาที่ชอบเป็นอันดับที่ 1-5 (n=15).....54
11	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ชอบเป็นอันดับที่ 1-5 (n=15).....55

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับอาชีพที่ชอบเป็นอันดับที่ 1-5 (n=15).....	56
13 เปรียบเทียบการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลและด้านการ วางแผนอาชีพของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนา การเลือกอาชีพ (n=15).....	57
14 การรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับวิชาที่นักเรียนชอบหลังเข้าร่วมโครงการ พัฒนาการเลือกอาชีพ (n=15).....	115
15 การรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนชอบหลังเข้าร่วมโครงการ พัฒนาการเลือกอาชีพ (n=15).....	116
16 การรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนชอบหลังเข้าร่วม โครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ (n=15).....	117
17 เปรียบเทียบคะแนนการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือก อาชีพ (n=15).....	118
18 เปรียบเทียบคะแนนการเลือกอาชีพด้านการวางแผนเลือกอาชีพของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ(n=15).....	119
19 เปรียบเทียบการเลือกอาชีพของนักเรียนก่อนและหลัง การเข้าร่วมโครงการ พัฒนาการเลือกอาชีพ (n=15).....	120

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เนื่องด้วยภาวะวิสัยของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องและสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรวมถึงการศึกษาและปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพของบุคคล เพื่อให้สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ ดังที่บุคคลได้เลือกและตั้งใจไว้ ด้วยเหตุนี้เพื่อเป็นการเตรียมตัวนักเรียนในการประกอบอาชีพในอนาคต การบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพจึงได้เกิดขึ้นในสถาบัน ศึกษา ทั้งในระดับมัธยม และระดับอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นที่จะให้บริการแนะแนวด้านส่วนตัว ด้านการศึกษาต่อและด้านอาชีพ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง และสภาพแวดล้อม เพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกแผนการเรียนและอาชีพให้ตรงกับสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองให้มากที่สุด

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528:146) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองนี้ ทางจิตวิทยาถือเป็นหัวใจของการแนะแนว เด็กต้องรู้ว่าเขามีความสามารถที่เด่นชัดทางด้านใด ทางไหน มีความสนใจอะไร มีความต้องการและมีทักษะเดิมอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อใช้ข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจ เลือกการศึกษา และเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพที่ตนถนัดมากที่สุด เพื่อที่เขาจะได้มีความพึงพอใจในการเลือกและใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ปัญหาส่วนใหญ่ที่มักพบในการเลือกแผนการเรียน และอาชีพนั้นได้แก่ การที่นักเรียนไม่เข้าใจว่าตนเองควรเลือกแผนและอาชีพอะไร และเพราะเหตุใด หรือไม่ทราบว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอาชีพอะไรด้วยสาเหตุดังกล่าวนี้ นักเรียนส่วนใหญ่จึงตัดสินใจเลือกศึกษาต่อภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น เลือกศึกษาต่อตามความต้องการของผู้ปกครอง เลือกศึกษาต่อตามค่านิยมของสังคม เลือกตามอิทธิพลของเพื่อน เป็นต้น

การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อเป็นไปโดยไม่คำนึงถึงความสนใจและความถนัดของตนเอง ย่อมจะส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย มีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพ ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และในกรณีที่รุนแรงก็อาจจะทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถทำงานต่อไปได้ จนต้องเปลี่ยนอาชีพในที่สุด ปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดความสูญเสีย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และเวลา รวมไปถึงการเสียโอกาสและกำลังใจในการทำงาน เป็นการบั่นทอนความเจริญก้าวหน้าของบุคคล อันมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และ สังคมของประเทศชาติโดยส่วนรวม (กิตติ กิตติศัพท์. 2538:2)

การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีประสบการณ์ และมีทักษะในการศึกษาตนเอง

ในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ และรู้จักโลกของอาชีพ ที่เป็นปัจจุบัน เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ เป็นแนวทางในการเลือก และวางแผนสู่โลกอาชีพ ตลอดจนพัฒนาตนเองเข้าสู่อาชีพที่พึงประสงค์ในอนาคตได้ (สมร ทองดี. 2535 : 659)

ในการเลือกอาชีพนั้น กิงซ์เบิร์ก (Ginzberg. 1966 : 47-57) ได้ให้ความหมายของการเลือกอาชีพว่า เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างความต้องการของบุคคลที่จะเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง และ ลำเนาวิ ขจรศิลป์ (2529 : 2) กล่าวว่า การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนย่อมก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน มีความสุข มีโอกาสประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมาก ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลเลือกอาชีพไม่เหมาะสมกับตนแล้ว จะเกิดความเบื่อหน่ายในการทำงาน ดังนั้น การที่นักเรียนจะเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเองแค่ไหนขึ้นอยู่กับว่านักเรียนรู้จักตนเองดีเพียงใด

นอกจากนี้ ทีเดอแมนและโอฮารา (Tiedeman and O'Hara. 1963 : 4) กล่าวว่าในการเลือกอาชีพนั้นควรดำเนินการเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. ขั้นสำรวจ (Exploration Substage) เป็นขั้นที่บุคคลได้มีโอกาสสำรวจตนเอง และสำรวจอาชีพ
2. ขั้นฝึกความคิด (Crystallization Substage) เป็นขั้นที่บุคคลพิจารณาความสามารถ ความถนัด ความสนใจในอาชีพ และบุคลิกภาพของตนเอง ที่สัมพันธ์กับอาชีพ
3. ขั้นระบุทางเลือก (Choice Substage) เป็นขั้นที่บุคคลพิจารณาทางเลือกหลายๆ ทางว่าทางเลือกใดจะสอดคล้องกับคุณลักษณะของตนเองและเหมาะสมกับอาชีพที่ตนต้องการเลือก
4. ขั้นพิจารณารายละเอียดเพื่อความกระจ่างเพื่อที่จะเตรียมตัวเลือกอาชีพ (Clarification Substage) เป็นขั้นที่บุคคลได้พิจารณารายละเอียดของทางเลือกแต่ละทางเลือก ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตนเอง และอาชีพที่ต้องการเลือกให้กระจ่าง

ผู้วิจัยเป็นอาจารย์แนะแนว และได้ติดตามผลการศึกษาต่อในสาขาวิชาต่างๆในระดับอุดมศึกษาพบว่า แม้ว่านักเรียนจะมีความสามารถ และความถนัดในการเรียนในสาขาวิชานั้นๆ แต่เมื่อสำเร็จการศึกษาก็ออกไปประกอบอาชีพ นักเรียนเหล่านั้นได้ให้ความเห็นว่า ตนเองไม่เหมาะสมกับอาชีพที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงประสงค์จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ แนวทางการเลือกอาชีพ โดยให้นักเรียนได้ทำความรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักและเข้าใจอาชีพ เพื่อจะได้วางแผนอาชีพ นำข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้เรื่องอาชีพ มาประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยผู้วิจัยจะจัดโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบผลของการพัฒนาการเลือกอาชีพของนักเรียน ภายหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ และจะเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ในการวางแผนการจัดบริการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการเลือกอาชีพ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่มีคะแนนการเลือกอาชีพด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองชอบ การแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ และการวางแผนอาชีพ ตั้งแต่เปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 75 คน และคัดเลือกนักเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการมา จำนวน 15 คน โดยการ คัดเลือกจากนักเรียนที่มีการเลือกอาชีพจากน้อยไปหามาก

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังนี้

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ โครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การเลือกอาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเลือกอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลมีความตั้งใจ ที่จะเลือกประกอบอาชีพอาชีพใด

อาชีพหนึ่งประกอบด้วย การรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองชอบ การแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ และการวางแผนเลือกอาชีพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองชอบ ได้แก่ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ

1.2 การแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่สนใจ แหล่งข้อมูลด้านอาชีพ ลักษณะอาชีพ ความสำคัญของอาชีพ คุณสมบัติผู้ประกอบอาชีพ รายได้ ความก้าวหน้า และความต้องการของตลาดแรงงาน

1.3 การวางแผนเลือกอาชีพ ได้แก่ การสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพ รู้จักทางเลือก และพิจารณาทางเลือก พิจารณาข้อดีข้อเสีย และอุปสรรค วิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด และตัดสินใจเลือกอาชีพ

2. โครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ หมายถึง วิธีการพัฒนานักเรียนเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ เพื่อให้ นักเรียนได้วางแผนเกี่ยวกับอาชีพ การแสวงหาข้อมูลด้านอาชีพ และการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง ได้รู้จักและเข้าใจอาชีพ และการดำเนินการเลือกอาชีพ

2.1 ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ

2.2 ขั้นตอนการ ผู้วิจัยชี้แจงนักเรียนเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ โดยใช้เทคนิคต่างๆ คือ การอภิปราย การให้ข้อเสนอแนะ การตอบแบบสอบถามการพัฒนาการเลือกอาชีพแต่ละครั้ง ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคต่างๆ ครั้งละ 1 เทคนิค หรือมากกว่า ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยดำเนินการดังนี้

2.2.1 การรู้จักและเข้าใจตนเอง ในขั้นนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ และบุคลิกภาพ ตลอดจนพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา

2.2.2 การรู้จักและเข้าใจอาชีพ ในขั้นนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับโลกกว้างทางอาชีพ ความชอบที่เกี่ยวกับอาชีพ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

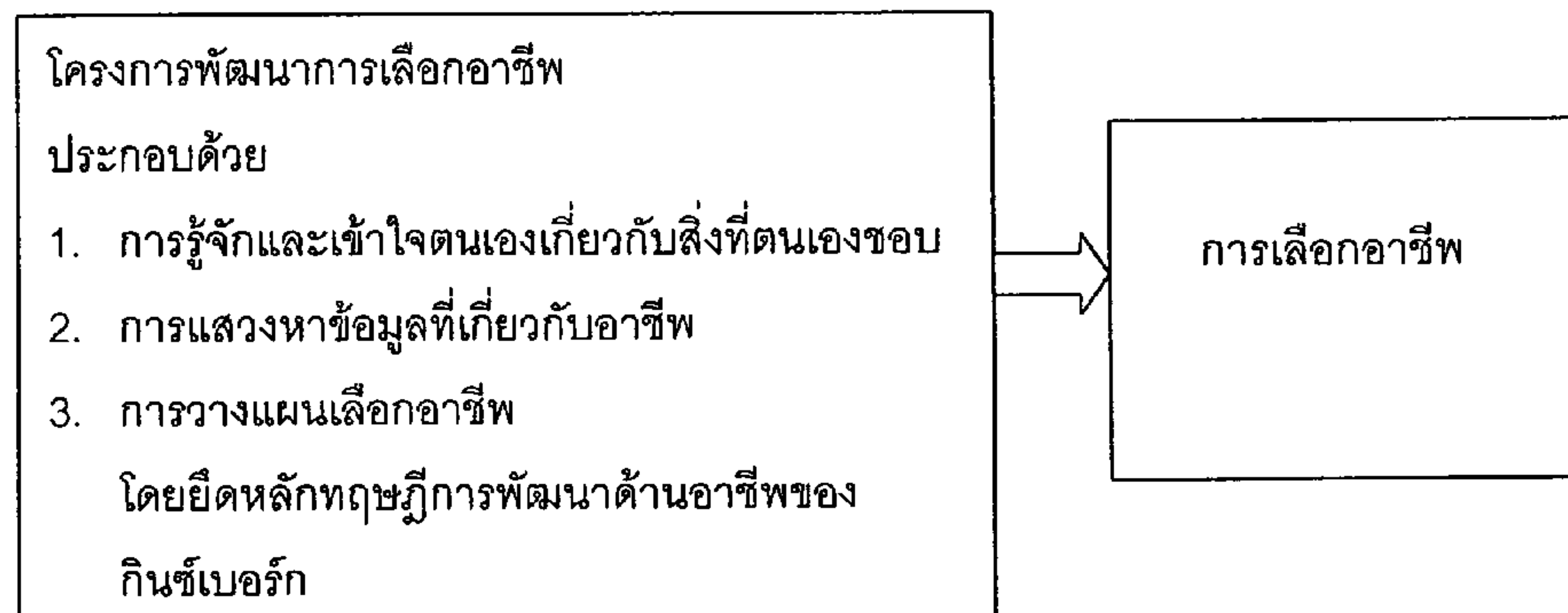
2.2.3 การดำเนินการเลือกอาชีพ โดยให้นักเรียนนำข้อมูลจากข้อ 2.2.1 และ 2.2.2 มาประกอบการพิจารณา ในการวางแผนอาชีพ การสำรวจอาชีพที่เกี่ยวข้อง และการตัดสินใจเลือกอาชีพ

2.3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา และพัฒนาการเลือกอาชีพ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 300 คน
2. เพื่อพัฒนาการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนการเลือกอาชีพต่ำ จำนวน 15 คน

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนมีคะแนนการเลือกอาชีพเพิ่มขึ้น ภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับงานวิจัย โดยแบ่งตามลำดับดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ

- 1.1 ความหมายของการเลือกอาชีพ
- 1.2 ความสำคัญของการเลือกอาชีพ
- 1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ
- 1.4 ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ
- 1.5 ทฤษฎีการเลือกอาชีพ
- 1.6 กระบวนการเลือกอาชีพ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ

- 2.1 งานวิจัยต่างประเทศ
- 2.2 งานวิจัยภายในประเทศ

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ

1.1 ความหมายของการเลือกอาชีพ

กินซ์เบิร์ก (Ginzberg, 1966 : 45-57) กล่าวว่า การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการตั้งแต่เกิดจนตายไม่ใช่การตัดสินใจเพียงครั้งเดียว แต่เป็นการตัดสินใจที่เป็นลำดับติดต่อกันไป แต่ละขั้นของกระบวนการมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของอายุของแต่ละบุคคล ซึ่งกาลเวลาเหล่านี้จะไม่หวนย้อนกลับไปอีก ดังนั้นเมื่อตัดสินใจแล้วจะกลับหลังไม่ได้ และจะจบลงด้วยการประนีประนอมระหว่างความสนใจ ความต้องการของตนเองกับความเป็นจริงในโลก

ซูเปอร์ และไครท์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2528 : 64 ; อ้างอิงจาก Super and Crites. 1986) กล่าวว่า การเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการต่อเนื่องและในกระบวนการเลือกอาชีพนี้จะแสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพของบุคคล โดยบุคคลจะเลือกอาชีพโดยห่างไกลจากความเป็นจริงในช่วงอายุต้น

และระดับความเป็นจริงจะเพิ่มขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้น

สำเนา ๖ ขจรศิลป์ (2527 : 3) กล่าวว่า การเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนซึ่งบุคคลที่จะตัดสินใจที่จะเลือกอาชีพ จะต้องรู้จักตัวเองในด้านความสนใจ ความสามารถ และความถนัด เป็นอย่างดี นอกจากจะรู้จักตัวเองดีแล้วผู้เลือกอาชีพจะต้องรู้จักโลกของงาน คือ รู้จักอาชีพโดยละเอียด หลายอาชีพจากความหมายการเลือกอาชีวดังกล่าว สรุปได้ว่า การเลือกอาชีพเป็นความตั้งใจของบุคคลที่จะประกอบอาชีพนั้น โดยบุคคลควรที่จะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และบุคลิกภาพของตนเอง

กล่าวโดยสรุป การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจ ในการที่จะเลือกประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง โดยคำนึงถึง ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และบุคลิกภาพ

1.2 ความสำคัญของการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพเป็นเรื่องของการตัดสินใจที่สำคัญมากอย่างหนึ่งในชีวิตเพราะมีผลสะท้อนถึงความสุขของตน ครอบครัว ส่วนรวม และเกี่ยวข้องกับความเจริญของประเทศชาติ ก่อ สวัสดิพานิช (2513 : 1) มีความเห็นว่า การศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา เป็นการเตรียมบุคคลให้สามารถออกไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับสูงได้ต่อไป จึงถือได้ว่ามีความสำคัญต่อแนวทางชีวิตของบุคคลเป็นอย่างมาก ปัญหาที่สำคัญที่เด็กมัธยมศึกษาประสบ เช่น ปัญหาการเลือกอาชีพ และการเลือกเรียนวิชาต่างๆซึ่งสอดคล้องกับ ประสาร เมืองหมุด (2511 : 55) ที่สำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-4 โรงเรียนสาธิตวิทยาลัธยมศึกษาการศึกษา ประสานมิตร ปีการศึกษา 2509 จำนวน 354 คน พบว่า นักเรียนประสบปัญหาการเลือกอาชีพ ทางด้านความรู้เกี่ยวกับข้อสนเทศทางอาชีพ ความถนัดความสนใจ การตัดสินใจ การเงิน สุขภาพร่างกาย และด้านผู้ปกครอง

วชิรญา บัวศรี (2519 : 13) กล่าวว่า ก่อนที่จะตัดสินใจว่าตนเหมาะสมกับงานประเภทใดนั้น ควรจะได้พิจารณาถึงปัจจัยสำคัญๆ เกี่ยวกับตนเอง คือ มีความสนใจชอบทำอะไรเป็นพิเศษ มีความสามารถทางด้านใด แะไหน ทั้งทางด้านสติปัญญา สุขภาพร่างกาย มีค่านิยมในการทำงานและดำรงชีวิตอย่างไร ส่วนความสำเร็จในการทำงานนั้น เป็นเรื่องที่ต้องหมั่นสำรวจ และพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการทำงานอยู่เสมอ วชิร ทรัพย์มี (2523 : 4) กล่าวว่า การเลือกอาชีพและอาชีพที่เหมาะสมย่อมทำให้บุคคลมีความพึงพอใจและเป็นสุขกับชีวิตการทำงานในอนาคตของเขา และเนื่องจากการที่จะเลือกอาชีพได้นั้นจะต้องมีความสามารถในการใช้วิจารณญาณตัดสินใจ โดยต้องอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์

อาชีพประกอบกัน ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่จะทำได้ในระยะเวลาอันสั้น และยังกล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความสนใจ สัมฤทธิ์ผลในการเรียน ครอบครัว สถานะเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

ศุภวดี บุญญวงศ์ (2528 : 20-22) กล่าวว่า การเลือกอาชีพเปรียบเสมือนการเลือกคู่ครอง บางคนได้รับความสำเร็จในอาชีพ ซึ่งเหมือนกับผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัว มีความมั่นคงอยู่ดีมีสุข บางคนก็ล้มเหลวในอาชีพหรือไม่มีอาชีพ เพราะขาดความสามารถหรืออุปนิสัยไม่เอื้ออำนวย การเข้าสู่อาชีพก็เช่นเดียวกันกับการเข้าสู่ชีวิตครอบครัว กล่าวคือ เป็นการเลือกตามความพอใจของตนหรือผู้ใหญ่เลือกให้ มีอาชีพโดยเหตุการณ์นำไป มีอาชีพด้วยการศึกษาเล่าเรียน และมีอาชีพเพราะมีความใกล้ชิดกับอาชีพนั้นๆ รวมทั้งกล่าวถึงหลักการเลือกอาชีพโดยทั่วไป ไว้ว่า (1) การเลือกอาชีพตามความรู้สึกชอบและสนใจ ย่อมจะได้รับความสำเร็จด้านอาชีพสูงกว่าการเลือกอาชีพโดยไม่ชอบ หรือไม่มี ความถนัด (2) การเลือกอาชีพโดยการทดลองปฏิบัติ มีโอกาสที่จะช่วยให้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพได้ดีขึ้น (3) การเลือกอาชีพตามวัยและวุฒิภาวะ (4) การเลือกอาชีพตามกลุ่มอาชีพ บุคคลจะต้องสำรวจตนเองให้ชัดว่าตนจะงอกงามในกลุ่มอาชีพของสิ่งแวดล้อมแบบใด แล้วจึงเลือกและสร้างงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในกลุ่มอาชีพนั้นๆ ให้เกิดผลและมีความก้าวหน้าต่อไป การเลือกอาชีพตามพื้นฐานครอบครัวและสังคมแวดล้อม (5) การตัดสินใจของบุคคลมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับพื้นฐานครอบครัวและสังคมแวดล้อมของสังคมเป็นอย่างมากอีกด้วย เช่น ระดับเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครองและรายได้ของผู้ปกครอง

กล่าวโดยสรุป การเลือกอาชีพนั้นมีความสำคัญและเป็นเรื่องที่ไม่ สามารถจะตัดสินใจได้ง่าย แต่ต้องศึกษาตนเองในด้าน ความต้องการ ความสามารถ ความถนัดความสนใจ บุคลิกภาพ และคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว รวมทั้งจะต้องศึกษาความต้องการของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ศึกษาความต้องการของสังคมและประเทศชาติและสภาวะมีงานทำ นอกจากนี้กรณีที่จะประสงค์จะศึกษาต่อ การเลือกสถาบันการศึกษา ควรจะเป็นผลสืบเนื่องมาหลังจากที่ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจมาแล้ว

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2519 : 5) กล่าวว่า รากฐานที่สำคัญที่จะช่วยให้เด็กตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างฉลาดนั้น คือ การเรียนรู้ข้อมูล รายละเอียดและข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอาชีพอย่างลึกซึ้ง และที่สำคัญที่สุดข้อมูลที่ได้จะต้องมีความเที่ยงตรงถูกต้อง และเป็นปัจจุบันเสมอ ซึ่ง

สอดคล้องกับที่ ซูเปอร์และโอเวอร์ สตรีท (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.2529 : 111 ; อ้างอิงจาก Super and Overstreet. 1960) กล่าวว่า ในการเลือกอาชีพ บุคคลจะเลือกอาชีพโดยคำนึงถึงความสนใจ ความสามารถ และบุคลิกภาพของตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วัชร ทรัพย์มี (2523 : 4) กล่าวว่า การเลือกทางชีวิตและอาชีพที่เหมาะสมยอมทำให้บุคคลมีความพึงพอใจและเป็นสุขกับชีวิตการทำงานในอนาคตของเขา และเนื่องจากที่จะเลือกอาชีพได้นั้นจะต้องมีความสามารถในการใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบการ ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่จะทำได้ในระยะเวลาอันสั้น และยังกล่าวถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ และความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความสนใจ สมรรถผลในการเรียน ครอบครัว สถานะเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียน ประการหนึ่ง คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว เช่น เพศ ความสามารถด้านการเรียน ความสนใจในอาชีพ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียน คือ ความมุ่งหวังของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง

1.4 ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ

พัฒนาการด้านอาชีพ หมายถึง กระบวนการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในการพิจารณาความชอบของตนเอง เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเลือกและประกอบอาชีพ ในที่นี้ จะขอกล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของกินส์เบิร์ก (Ginzberg) และ ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของซูเปอร์ (Super)

1.4.1 ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของกินส์เบิร์ก (Ginzberg)

กินส์เบิร์ก (Ginzberg. 1966 : 47-57) ได้ศึกษาพัฒนาการที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของบุคคล และได้ตั้งทฤษฎีที่ระบุถึงการเลือกอาชีพว่า เป็นกระบวนการตัดสินใจที่เป็นลำดับติดต่อกันไปของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งสิ้นชีวิต และในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของอายุของแต่ละบุคคล การพิจารณาเลือกตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ก้าวไปข้างหน้าไม่สามารถย้อนคืนได้ และจะสิ้นสุดลงด้วยการประนีประนอมระหว่างความสนใจ ความต้องการของบุคคลนั้นและความเป็นจริง ดังนั้น ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกอาชีพตามทฤษฎีนี้จึงประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ

1. การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ (Process) ที่เกิดขึ้นโดยเวลานานกว่า 10 ปีขึ้นไป

2. กระบวนการนี้ อาจย้อนกลับได้ แต่จะทำให้เสียเวลา

3. การตัดสินใจเลือกจะต้องมีการประนีประนอม (Compromise) ระหว่างความสนใจ ความสามารถ ค่านิยมและความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม

กินส์เบิร์ก (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 97-99 ; อ้างอิงจาก Ginzberg. 1951) ได้แบ่งช่วงการพัฒนากลยุทธ์อาชีพของบุคคล ออกเป็น 3 ระยะคือ

1. ระยะเพ้อฝัน (Fantasy Period) อยู่ในช่วงอายุก่อน 11 ปี กระบวนการเลือกอาชีพในระยะนี้จะ เป็นแบบเพ้อฝัน เพราะเด็กไม่สามารถที่จะประเมินความสามารถ โอกาสและความเป็นจริงได้ระยะนี้จึง เป็นระยะแรกที่เด็กจะเริ่มมีทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับงาน

2. ระยะที่ไม่ตกลงใจแน่นอน (Tentative Period) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 11-17 ปี การเลือก อาชีพในระยะนี้ จะแสดงถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคล เกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจที่คำนึงถึงอนาคตมาก กว่าปัจจุบัน แต่ยังเป็นทางเลือกที่ยืดหยุ่นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับตนเองอยู่ ทั้งความสนใจ ความสามารถ และค่านิยมของตนเอง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นขั้นตอน ต่อไปนี้

2.1 ขั้นความสนใจ (Interest Stage) การเลือกในขั้นนี้อยู่ในรูปของความสนใจและ สัมพันธ์กับความปรารถนาใน ระยะเพ้อฝัน

2.2 ขั้นความสามารถ (Capacity Stage) การเลือกในขั้นนี้จะคำนึงถึงความสามารถ โดย การประเมินตนเอง

2.3 ขั้นคำนึงถึงค่านิยม (Value Stage) การเลือกในขั้นนี้จะคำนึงถึงค่านิยม และ ความต้องการของตนเองด้วย

2.4 ขั้นเปลี่ยนแปลง (Transition Stage) การเลือกในขั้นนี้จะพิจารณาสิ่งต่างๆ จากข้อเท็จจริง และตัดสินใจโดยคำนึงถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม

3.ระยะการเลือกที่สมจริง (Realistic Period) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 17 ปีถึงวัยผู้ใหญ่ ระยะนี้สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคล คือ ความเป็นจริงของสิ่งแวดล้อม และการเลือก จะเป็นการประนีประนอมระหว่าง ความต้องการของตนเองกับโอกาสที่จะเป็นไปได้ ซึ่งแบ่งออกเป็นขั้นต่างๆ ดังนี้

3.1 ขั้นการสำรวจตนเอง (Exploration Stage) เป็นขั้นที่บุคคลพยายามจะให้สิ่งที่ตนตัดสินใจเลือก เป็นสิ่งที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยคำนึงถึงความสนใจและค่านิยมของตนเองเป็นหลัก

3.2 ขั้นตัดสินใจแน่นอน (Crystallization Stage) อายุประมาณ 20 ปี เป็นขั้นที่ยอม

รับคุณภาพของตนเอง คำนึงถึงจุดประสงค์ของอาชีพที่ตนจะเลือกต่อไป และเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้าย

3.3 ขั้นแสวงหาความชำนาญ (Specification Stage) เป็นขั้นวางแผนเกี่ยวกับขอบข่ายของการเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่ง โดยมีการศึกษา และฝึกปฏิบัติเพื่อความรู้ และเพื่อประสบการณ์ ถ้าปรากฏว่างานที่เลือกไม่นำมาซึ่งความพอใจ ก็จะเข้าไปฝึกงานด้านใดด้านหนึ่ง เป็นการหาความรู้ใหม่ เฉพาะอาชีพ ต่อไป

1.4.2 ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของ ซูเปอร์ (Super)

ซูเปอร์ (Super.1979 : 31-35) ได้ประสานความรู้ทางด้านจิตวิทยาพัฒนาการ (Developmental Psychology) และทฤษฎีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept Theory) มารวมเข้าไว้ด้วยกัน แล้วเสนอเป็นทฤษฎีพัฒนาการของการเลือกอาชีพ (Theory of Vocational Development) ขึ้นประกอบด้วย 12 องค์ประกอบพื้นฐาน ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) คือ บุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งความสามารถ ความสนใจและบุคลิกลักษณะ
2. ความหลากหลายแห่งศักยภาพในตัวบุคคล (Multipotentiality) หมายถึง บุคคลแต่ละคนจะมีระดับความสามารถในด้านต่างๆไม่เท่ากัน ดังนั้น จึงไม่สามารถและไม่สมควรนำเอาบุคคลหนึ่งไปเปรียบเทียบกับอีกบุคคลหนึ่ง
3. รูปแบบของความสามารถในอาชีพ แต่ละอาชีพแตกต่างกันออกไป
4. การเลียนแบบบทบาทของรูปแบบ บุคคลส่วนมากจะเลียนแบบบิดามารดาหรือบุคคลอื่นๆในการประกอบอาชีพ
5. ความต่อเนื่องของกระบวนการตัดสินใจ (Continuity of Adjustment) หมายถึง การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพได้นั้น กระบวนการที่เกิดจะต่อเนื่องกันไปเสมอ
6. ช่วงเวลาของชีวิต (Life Stage) เนื่องจากการเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกระบวนการนี้จึงเกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนต่างๆกัน ดังนี้
 - 6.1 ขั้นของการเจริญเติบโต (Growth Stage) เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึง 14 ปี เป็นระยะที่เด็กกำลังเจริญเติบโต เป็นช่วงเวลาของการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง พัฒนาความสามารถและความสนใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในด้านอาชีพต่อไป
 - 6.2 ขั้นของการสำรวจ (Exploration Stage) มีอายุระหว่าง 14 - 25 ปี เป็นระยะที่บุคคลทำความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและลองสวมบทบาทผู้ใหญ่ เช่น การเลือกคู่ การเลือกอาชีพและตำแหน่งทาง

สังคม

6.3 ขั้นของการสร้างรากฐาน (Establishment Stage) มีอายุระหว่าง 25-45 ปี เป็นระยะที่บุคคลมีประสบการณ์ในการทำงาน เริ่มประกอบอาชีพถาวรและยอมรับในงานของตน บุคคลเริ่มมีครอบครัว มีบทบาทหน้าที่ทางสังคม และมีบ้านพักอาศัย

6.4 ขั้นของชีวิตที่มั่นคง (Maintenance Stage) มีอายุระหว่าง 45-65 ปี เป็นระยะที่บุคคลให้ความสำคัญแก่ครอบครัว และพยายามที่จะหาความก้าวหน้าให้กับตนเอง

6.5 ขั้นของความเสื่อม (Decline Stage) มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป เป็นช่วงที่บุคคลทำงานน้อยลง มีความรับผิดชอบและบทบาทในสังคมน้อย

7. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อแบบแผนอาชีพของบุคคล (Career Pattern) คือ ระดับของสถานภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองความสามารถทางสติปัญญา ลักษณะทางบุคลิกภาพและโอกาสประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพควรได้รับการแนะแนวทางในทุกช่วงของชีวิตอย่างถูกต้อง (Development can be guided) เพื่อให้เกิดพัฒนาการด้านอาชีพอย่างเหมาะสม ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องฝึกงานเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะตามโอกาสอันควรการพัฒนาอาชีพ เป็นผลของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม เช่น การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและสังคม บุคคลจะใช้สิ่งเหล่านี้ช่วยการประเมินและแปลความหมายเกี่ยวกับอาชีพ และทดลองวางแผนเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น การรู้จักสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง รู้จักประเมินความสนใจ ความถนัดและความสามารถของตนเอง รู้จักประเมินประนีประนอมระหว่างความสามารถของตนเอง และโอกาสที่จะเป็นความจริงได้ความไม่คงที่ของรูปแบบอาชีพ จะขึ้นอยู่กับระดับทางสังคมและทางเศรษฐกิจของบิดามารดา สติปัญญา และความสามารถของบุคคล ตามช่วงชีวิตระหว่างขั้นของการเจริญเติบโตและระยะต้นของขั้นการสำรวจ บุคคลจะมีความสนใจเพียงเล็กน้อยต่อกระบวนการพัฒนาอาชีพ แต่จะมีประโยชน์เป็นอย่างมากในระยะหลังของขั้นการสำรวจ ขั้นของการสร้างหลักฐานและขั้นของชีวิตที่มั่นคงความพอใจในงาน ขึ้นอยู่กับสภาพ ฐานะ ตำแหน่งและบทบาทของบุคคล รวมถึงระดับของการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองของบุคคลนั้นๆ ด้วยงานคือวิถีชีวิต (Work is a way of life.) การที่บุคคลจะเกิดความพอใจในงานและวิถีชีวิตของตนเองหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับเหตุผลที่ว่าบุคคลได้พบหนทางหรืออาชีพที่ตนได้แสดงออกถึงความสามารถ ความสนใจบุคลิกภาพและค่านิยมของตน และสามารถกระทำได้ตามบทบาทที่บุคคลนั้นได้เลือกแล้วมาน้อยเพียงใด

จากทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม คือ ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และความ

ต้องการของตนเอง การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างความสนใจ ความต้องการและความถนัด เป็นสำคัญ ดังนั้น ความสนใจ จึงเป็นองค์ประกอบพื้นฐานหนึ่งที่เราควรคำนึงถึงและนำมาพิจารณาในการสร้างแบบสำรวจเพื่อใช้ในการบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

1.5 ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

1.5.1 ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของวิลเลียมสัน (Williamson's Traits and Factors Theory) วิลเลียมสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.2529 :66-67; อ้างอิงจากWilliamson. 1937) เป็นผู้นำแนวคิดในการให้คำปรึกษา โดยเน้นลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ดังนั้น วิลเลียมสันจึงตั้งทฤษฎีการเลือกอาชีพของเราว่า "ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ" ซึ่งมีความเชื่อว่า "อาชีพของบุคลิกไม่ใช่การลองผิดลองถูก แต่ต้องใช้ความคิดในการวินิจฉัยวิเคราะห์ให้ดี" และทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากแนวคิดของจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคลและจิตวิทยาประยุกต์ ที่กล่าวว่า แต่ละบุคคลประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญหลายประการ เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ค่านิยม ความต้องการ และบุคลิกภาพ สำหรับการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลนั้นแต่ละบุคคลจะเลือกอาชีพโดยพิจารณาลักษณะของอาชีพไปประกอบกับการพิจารณาลักษณะของตนเอง หรือรวมทั้งจะพิจารณาความต้องการของตลาดแรงงาน เวลาและทุนทรัพย์จะใช้เตรียมตัวประกอบอาชีพ

สำหรับ "หลักการเลือกอาชีพ" ของทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพนี้ สอดคล้องกับหลักการเลือกอาชีพของพาร์สัน ซึ่งประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ ประการแรกคือ การวิเคราะห์ตนเองในด้านความสามารถ ความสนใจ ประการที่สองคือ การวิเคราะห์อาชีพโดยบุคคลจะต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน เวลาและทุนทรัพย์ที่ใช้ในการเตรียมตัวในการประกอบอาชีพ รายได้ ความมั่นคง และโอกาสก้าวหน้าในอาชีพและประการที่สาม คือ การใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

นอกจากนี้ วิลเลียมสันยังเห็นว่า แต่ละบุคคลต่างประกอบด้วยแบบแผนของความสามารถหรือศักยภาพหรือลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลจะสัมพันธ์กับงานเฉพาะอย่างที่เหมาะกับความต้องการ นอกจากนี้บุคคลแต่ละคนต่างต้องการจะรู้จักลักษณะ และองค์ประกอบของบุคลิกภาพของตนเอง เพื่อจะได้ใช้ลักษณะและองค์ประกอบดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ เป็นทฤษฎีการเลือกอาชีพที่มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. บุคคลแต่ละคนที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งลักษณะดังกล่าวสามารถสังเกต วัด และจัดจำแนกได้
2. อาชีพแต่ละอาชีพ ต้องการผู้ประกอบการที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป
3. การแนะแนวอาชีพ ควรเป็นกระบวนการที่จัดวางตัวบุคคลและงานให้เข้าคู่กันหรือสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม

ครั้งในปี ค.ศ. 1963 แคทซ์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 68 ; อ้างอิงจาก Katz. 1963) ศึกษาและสรุปหลักการที่สำคัญของการเลือกอาชีพไว้ว่า บุคคลแต่ละคนจะเหมาะกับอาชีพเพียงหนึ่งหรือสองหรือสามประเภทเท่านั้น ไม่ได้เหมาะกับทุกอาชีพ การเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลมีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาทางการศึกษาและบุคคลแต่ละคนควรจะได้วางโครงการในการเลือกอาชีพ เพราะเป้าหมายของโครงการเลือกอาชีพนั้น ช่วยให้บุคคลนั้นได้เลือกอาชีพอย่างเหมาะสมกับตนเอง ตลอดทั้งประสบการณ์ความก้าวหน้าในอาชีพที่ได้เลือกแล้วนั้น และถ้าบุคคลไม่ได้รับการช่วยเหลือแนะแนว บุคคลนั้นอาจจะสามารถเลือกอาชีพที่ถูกต้องเหมาะสมได้ แต่อาจจะเสียเวลามากและมีโอกาสเลือกผิดพลาดได้

1.5.2 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอปพอค (Hoppock's Composite Theory) ฮอปพอค (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 87 – 88 ; อ้างอิงจาก Hoppock. 1967) กล่าวถึง ความต้องการของบุคคลและความสำคัญของข้อสนเทศเกี่ยวกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเลือกอาชีพและพัฒนาอาชีพ และกล่าวถึงหลักการที่สำคัญในการเลือกอาชีพไว้ดังนี้

1. บุคคลจะเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง และความต้องการประการหนึ่งคือ ความต้องการที่จะปฏิบัติตามค่านิยมของตนเอง
2. อาชีพที่บุคคลเลือก มักจะเป็นอาชีพที่บุคคลเชื่อว่าจะสนองความต้องการส่วนใหญ่ของบุคคลนั้นได้ดีที่สุด
3. บุคคลอาจจะรับรู้ความต้องการของตนอย่างชัดเจนถูกต้อง หรืออาจจะรับรู้อย่างเลือนลางว่า มีบางสิ่งบางอย่างที่ดึงดูดความสนใจ แต่ไม่ว่าบุคคลจะรับรู้ความต้องการของตนเองได้ชัดเจนหรือไม่เพียงใด ความต้องการดังกล่าวก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
4. พัฒนาการทางอาชีพเริ่มเกิดขึ้นเมื่อบุคคลตระหนักเป็นครั้งแรกว่าอาชีพสามารถช่วยสนองความต้องการได้
5. พัฒนาการทางอาชีพจะดำเนินก้าวหน้าไป และอาชีพที่จะเลือกดีขึ้น ถ้าบุคคลสามารถจะคาดคะเนอาชีพที่จะเลือกกว่า จะสนองความต้องการของตนเองได้ดีเพียงใดและความสามารถ

ในการคาดคะเนนั้นจะขึ้นกับความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และความสามารถที่จะพิจารณาวิเคราะห์ได้กระจ่างชัด

6. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคล เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ค่านิยม และฐานะทางเศรษฐกิจ มีผลต่อการเลือกอาชีพ เพราะช่วยให้บุคคลได้ตระหนักถึงความต้องการของตนเอง และช่วยให้บุคคลสามารถคาดคะเนได้ว่า อาชีพที่เขาเลือกนั้นสนองความต้องการของเขาได้มากน้อยเพียงใด

7. ข้อเสนอแนะทางอาชีพ จะมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้บุคคลได้ค้นพบอาชีพต่างๆที่อาจจะสนองความต้องการของตน และช่วยให้บุคคลสามารถคาดคะเนได้ว่าอาชีพใดจะสนองความต้องการของตนได้ดีกว่าอาชีพอื่นๆ

8. ความพึงพอใจในงานหรืออาชีพ จะขึ้นกับงานที่บุคคลได้ทำนั้นสนองความต้องการตามที่บุคคลนั้นคาดหวังมากน้อยเพียงใด และระดับความพึงพอใจจะพิจารณาได้จากอัตราส่วนของความต้องการที่ได้รับการตอบสนอง และความต้องการที่คาดหวังว่าจะได้รับการตอบสนอง

9. ความพึงพอใจเป็นผลงานซึ่งสนองความต้องการของบุคคลในปัจจุบันหรือเป็นผลงานซึ่งมีที่ท้าวางจะสนองความต้องการของบุคคลนั้นในอนาคต

10. การเลือกอาชีพของบุคคลหรืออาชีพที่บุคคลจะเลือกจะเปลี่ยนได้เสมอ ถ้าบุคคลนั้นเชื่อว่าการเปลี่ยนนั้นจะสนองความต้องการของเขาได้ดีกว่า

1.5.3 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของไครท์ (Crites) ไครท์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 91 – 94 ; อ้างอิงจาก Crites. 1971) เสนอแนะความคิดว่า เมื่อเกิดการเลือกอาชีพนั้นจะต้องมีเงื่อนไขจำเป็น 3 ประการ คือ (1) บุคคลจะต้องมีอาชีพที่จะเลือกสองอาชีพหรือมากกว่านั้นถ้าบุคคลไม่มีทางเลือก การเลือกอาชีพจะเกิดขึ้นไม่ได้ (2) มีแรงกระตุ้นในการเลือกอาชีพ ได้แก่ ความคาดหวังของสังคมที่ว่า " ทุกคนควรทำงาน " และ (3) บุคคลจะต้องมีอิสระในการประกอบอาชีพที่เขาเลือก ถ้าเขาถูกจำกัดในการประกอบอาชีพ เขาจะไม่สามารถเลือกอาชีพได้

นอกจากนี้ ไครท์ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพเพื่อเป็นพื้นฐานในการตั้งทฤษฎีการเลือกอาชีพ จากงานวิจัยต่างๆของเขาไว้ดังต่อไปนี้

การเลือกอาชีพ หมายถึง อาชีพซึ่งบุคคลกล่าวว่า " เขาจะเลือกประกอบอาชีพนั้น " และการเลือกอาชีพในทางปฏิบัติ หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพนั้น เป็นการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคล

แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของไครท์ ประกอบด้วย (1) การเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความเป็นจริงมากที่สุด และแสดงให้เห็นว่า บุคคลคิดว่า เขาจะประกอบอาชีพอะไร (2) ความชอบในอาชีพ ได้แก่ การที่บุคคลมีความประสงค์หรืออยากจะประกอบอาชีพนั้นๆ ถ้าเงื่อนไขในสภาพความเป็นจริงเปิดโอกาสได้ (3) ความปรารถนาหรือความมุ่งหวังในอาชีพ ได้แก่ การที่บุคคลมุ่งหวังว่าจะประกอบอาชีพอะไร และ (4) ความสนใจในอาชีพ มีความคล้ายคลึงกับความชอบในอาชีพ แต่มีความเป็นจริงมากกว่า เพราะความสนใจมีความสัมพันธ์กับการเข้าเป็นสมาชิกและ / หรือการประกอบอาชีพ

สำหรับแนวความคิด ทั้ง 4 ประการข้างต้นนี้จะมีอิสระต่อกันแต่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ลักษณะทั่วไปของการเลือกอาชีพที่ไครท์กล่าวไว้มีดังนี้

1. การเลือกอาชีพ เป็นพฤติกรรมที่เป็นระบบมิใช่พฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยความบังเอิญ แต่แต่ละบุคคลจะมีการเลือกอาชีพที่แตกต่างกัน
2. การเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับตัวแปรต่างๆ เช่น
 - ก. ตัวแปรสิ่งเร้า (Stimulus Variables) ได้แก่
 - (1) วัฒนธรรม มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ แต่ผลของวัฒนธรรมที่มีต่อการเลือกอาชีพไม่เป็นแบบแผนเดียวกัน เพราะยังไปเกี่ยวข้องกับระดับชั้นต่างๆในสังคมอีกด้วย
 - (2) ระดับชั้นทางสังคม มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ เช่น วัฒนธรรม เชื้อชาติ ปัญญา
 - (3) เชื้อชาติ มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ
 - (4) พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ จะพบว่า การเลือกอาชีพระหว่างชนบทและในเมืองมีความแตกต่างกันมาก
 - (5) ชุมชน เพื่อน และจรรยาบรรณในกลุ่มอาชีพ ยังสรุปแน่ชัดไม่ได้ว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ
 - (6) ครอบครัว อาชีพของบิดา และการเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์กัน ส่วนการเลียนแบบจากบิดามารดา และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับการเลือกอาชีพยังไม่สามารถสรุปได้
 - (7) โรงเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของประสบการณ์ในการศึกษากับการเลือกอาชีพยังมีจำกัด แต่มีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนอาจจะเป็นตัวกลางที่สำคัญในการเลือกอาชีพ
 - ข. ตัวแปรตอบสนอง (Response Variables) ได้แก่

(1) ความถนัดทั่วไป ความสามารถทางสมอง ไม่เพียงแต่จะมีความสัมพันธ์กับการเลือกเท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์กับความชอบ และความปรารถนาหรือความมุ่งหวังในอาชีพด้วย

(2) ความสนใจมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ และความสนใจที่วัดได้จากแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ มีความสัมพันธ์กับอาชีพนอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในอาชีพและการเลือกอาชีพของเพศหญิงจะมีความสัมพันธ์สูงกว่าเพศชาย

(3) บุคลิกภาพ มีหลักฐานสนับสนุนว่า อัตมโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ ที่กล่าวถึงการเชื่อมโยงของตัวแปรทั้งสองนี้ นอกจากนี้ ก็มีการวิจัยบางเรื่องที่ได้ศึกษาถึง การประเมินตนเอง ประโยชน์ในการเลี้ยง ค่านิยม และเป้าหมายชีวิตว่ามีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ แต่ยังไม่สามารถสรุปได้แน่นอนกับอัตมโนทัศน์หรืออัตมโนคติ

3. การเลือกอาชีพบุคคลจะนิยมเลือกเป็นสาขาอาชีพ

ไครท์ กล่าวถึง การวัดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้ว่า เครื่องมือที่ไครท์ใช้วัดการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคล ได้แก่ การสัมภาษณ์คำถามปลายเปิด และแบบสอบถามสำหรับคำถามแบบปลายเปิดนั้นเป็นการวัดการเลือกอาชีพที่ดีที่สุด และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .70-.80

นอกจากนี้ ไครท์กล่าวถึง พัฒนาการของการเลือกอาชีพ ไว้ดังนี้

1. การเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการแบ่งเป็นขั้นย่อยๆแต่ไม่ได้มีความต่อเนื่องกันทั้งหมด เพราะอย่างน้อย พบว่า มีความไม่ต่อเนื่องเกิดขึ้นครั้งหนึ่งในช่วงอายุ 14 ปี ถึง 16 ปี ซึ่งช่วงอายุนี้นี้ เด็กจะตัดสินใจไม่ได้ และไม่สามารถมองเห็นความแตกต่างของทางเลือกในการเลือกอาชีพได้

2. ภายหลังอายุ 16 ปี กระบวนการเลือกอาชีพจะเฉพาะเจาะจงมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือก ความชอบ ความปรารถนาหรือความมุ่งหวังและความสนใจมีการเปลี่ยนแปลง

3. มีลำดับขั้นในกระบวนการเลือกอาชีพ แต่ยังกำหนดขอบเขตไม่ได้ดีนัก บางครั้งเป็นไปได้ว่า ช่วงเพ้อฝัน (Fantasy Stage) เริ่มเมื่ออายุ 9 ปี และสิ้นสุดเมื่ออายุ 13 ปี การก่อตัวของความคิดของการเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจงจะปรากฏขึ้นในระหว่างอายุ 18 ปี และ 21 ปี ในช่วงหรือระยะความเป็นจริง (Realistic Stage) ซึ่งเป็นระยะที่มีความเป็นจริงมากขึ้นในการเลือกอาชีพ

จากทฤษฎีการเลือกอาชีพที่กล่าวข้างต้นกล่าวถึง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน เช่น ความสามารถทางการเรียน ความสนใจในอาชีพ ค่านิยม ความมุ่งหวังของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครองและรายได้ของผู้ปกครอง

1.5.4 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (J.L.Holland's Theory of Vocational Choice)

ฮอลแลนด์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 77 – 82 ; อ้างอิงจาก Holland. 1973) กล่าวว่า " บุคลิก

ภาพมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ " และ " บุคคลจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน " นอกจากนี้ฮอลแลนด์ยังเน้นว่า " บุคลิกภาพเฉพาะอย่างจะมีความสัมพันธ์กับอาชีพเฉพาะอย่าง " และ "บุคลิกภาพแต่ละแบบจะมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางอาชีพ " โดยบุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาได้ฝึกทักษะ และใช้ความสามารถของเขาทั้งยังเปิดโอกาสให้เขาแสดงทัศนคติหรือเจตคติ ค่านิยม และบทบาทของเขา ตลอดทั้งได้มีโอกาสแก้ปัญหาที่ประสบได้สมบทบาท (Role) ของตัวเขา และหลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมที่ไม่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตัวเอง

1.5.4.1 แนวคิดพื้นฐานในการตั้งทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นฮอลแลนด์ ได้ตั้งทฤษฎีเลือกอาชีพโดยมีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์มี 4 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 อาชีพเป็นเครื่องแสดงออกทางบุคลิกภาพ บุคคลจะเลือกอาชีพได้ย่อมแสดงว่า บุคลิกภาพของเขาจะปรากฏออกมาในทิศทางนั้นด้วย และบุคลิกภาพของบุคคลทั่วไปแบ่งตามลักษณะสิ่งแวดล้อมในงานอาชีพ 6 ลักษณะงาน คือ ลักษณะแรก คือ งานช่างฝีมือและงานกลางแจ้ง (Realistic = R) ลักษณะที่สอง คือ งานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Investigative = I) ลักษณะที่สาม คือ งานศิลปะทุกรูปแบบรวมทั้ง ดนตรี วรรณกรรม และการละคร (Artistic = A) ลักษณะที่สี่ คือ งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการติดต่อกับบุคคลอื่นตลอดทั้งงานบริการการศึกษาและสังคม (Social = S) ลักษณะที่ห้า คือ งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ งานจัดการงานค้าขาย (Enterprising = E) และลักษณะที่หก คือ งานหรือกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม มีแบบแผน มีความเป็นระเบียบ ตลอดทั้งงานสำนักงานและเสมียน (Conventional = C)

นอกจากนี้ บุคลิกภาพ แต่ละรูปแบบที่แบ่งตามลักษณะของสิ่งแวดล้อมในงานอาชีพเป็นผลจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมต่างๆและแรงผลักดันส่วนบุคคล ตลอดทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ประสบการณ์เหล่านี้จะก่อให้เกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ และความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบนี้จะกลายเป็นความสนใจ จนในที่สุดความสนใจตลอดทั้งความสามารถเฉพาะบุคคลจะกำหนดให้บุคคลคิด รับรู้ และแสดงเอกลักษณ์ของตน

ประการที่ 2 บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล มีความสัมพันธ์กับชนิดของสิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลนั้น ดังนั้นบุคคลจึงมีแนวโน้มจะหันเข้าหางานหรืออาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของเขา

ประการที่ 3 บุคคลจะค้นหา (Search for) สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาได้ฝึกทักษะ และใช้ความสามารถของเขา ทั้งยังเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงเจตคติ ค่านิยม และบทบาทของเขา

ประการที่ 4 บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ดังนั้น เมื่อสามารถทราบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมของบุคคลแล้ว ก็จะทำให้ทราบผลที่จะติดตามมาของบุคคลนั้นด้วย เช่น การเลือกอาชีพ ความสำเร็จในอาชีพ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆทั้งทางการศึกษา อาชีพ และสังคมด้วย

1.6 กระบวนการเลือกอาชีพ

กินซ์เบิร์ก (วัชร ทรัพย์มี. 2523 : 24-25 ; อ้างอิงจาก Ginzberg. 1960) ได้สรุปหลักของกระบวนการเลือกอาชีพไว้ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องซึ่งใช้เวลานานกว่า 10 ปี
2. กระบวนการเลือกอาชีพ เป็นขั้นตอนที่ไม่ย้อนกลับ คือเมื่อพัฒนาแล้วจะไม่ย้อนกลับไปที่ลักษณะเช่นขั้นต้นๆอีก
3. กระบวนการเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการที่ผสมผสานความต้องการของบุคคลที่จะเลือกอาชีพ ให้สนองความต้องการ ความสนใจและเหมาะสมกับความสามารถของเขาให้มากที่สุดกับการตระหนักถึงโอกาสที่จะได้ประกอบอาชีพนั้นจริงๆ และข้อจำกัดต่างๆ เช่น ตำแหน่งงานมีน้อย ไม่มีทุนเรียนเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ สถาบันการศึกษาที่จะฝึกอาชีพรับนักศึกษาได้จำนวนจำกัด
4. การเลือกอาชีพ เป็นกระบวนการขั้นตอนเชื่อมโยงในแต่ละวัย ไม่ใช่เป็นการตัดสินใจเพียงครั้งเดียว แต่เป็นการตัดสินใจที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องในช่วงเวลาหลายปี
5. พัฒนาการด้านอาชีพได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบต่อไปนี้ คือ
 - 5.1 องค์ประกอบเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริง เป็นต้นว่า ความสามารถ ความถนัดของบุคคล โอกาสในสังคม
 - 5.2 องค์ประกอบด้านการศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สามารถเลือกอาชีพได้ในขอบเขตกว้างขวางมากน้อยเพียงใด คือ ถ้าได้รับการศึกษามากช่องทางเลือกประกอบอาชีพจะมีมาก
 - 5.3 องค์ประกอบด้านอารมณ์ คือ ในการเลือกอาชีพบางที่อาจมีองค์ประกอบด้านอารมณ์มาเกี่ยวข้องด้วย เช่น อยากเป็นนักแสดง เพราะมีอารมณ์ฝันว่าจะได้แต่งตัวสวยมีคนนิยมชมชื่น
 - 5.4 องค์ประกอบเกี่ยวกับค่านิยมของบุคคลจากกระบวนการเลือกอาชีวดังกล่าว สรุปได้ว่า กระบวนการเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่ผสมผสานความต้องการของบุคคลที่จะเลือก

อาชีพให้สนองความต้องการความสนใจและเหมาะสมกับความสามารถของตนมากที่สุด สำหรับ กิ้นซ์เบิร์ก (คมเพชร จัตรศุภกุล. 2521 : 76 ; อ้างอิงจาก Ginzberg. 1951) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพมี 3 ประการคือ

ประการที่ 1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง หมายถึง การตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นว่าสังคมต้องการอาชีพอะไร ก็ควรเลือกอาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการ

ประการที่ 2 องค์ประกอบทางด้านการศึกษา หมายถึง คุณภาพและปริมาณทางการศึกษา ย่อมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

ประการที่ 3 องค์ประกอบทางด้านค่านิยม ค่านิยมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ เช่น นิยมเลือกอาชีพที่สังคมยกย่อง มีรายได้สูง เป็นต้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ

2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ไดนัสโซ (Dinuzzo. 1977 : 6529-A) ได้ศึกษาผลของรูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีต่อภูมิภาวะทางอาชีพ และการเจริญเติบโตของบุคคล ของนักศึกษาแห่งมหาวิทยาลัย ฟลอริดา จำนวน 65 คน ผลปรากฏว่า ผู้เข้ารับการให้คำปรึกษากลุ่มทางอาชีพ มีคะแนนสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไดนัสโซ สรุปว่าการแนะแนวอาชีพโดยการให้คำปรึกษากลุ่มด้านอาชีพ มีผลต่อการพัฒนานักศึกษาให้มีการวางแผนด้านอาชีพ โดยเน้นในด้านการสำรวจตนเอง การตัดสินใจ การฝึกทักษะทางอาชีพ

แมกนุสัน (Magnuson. 2000 : 89 – 101) ได้ศึกษาความสำคัญของการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ความสัมพันธ์ของประสบการณ์วัยเด็กตอนต้นและตอนกลางกับการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ และได้นำเสนอประเด็นสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้อง 5 ประเด็น คือ (1) พัฒนาการของวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ (2) การวางแผนชีวิตด้านอาชีพโดยเน้นเกี่ยวกับทักษะต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (3) การตระหนักรู้ด้านอาชีพ และการสำรวจด้านอาชีพที่มีผล ต่อการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ (4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของแต่ละบุคคล และ (5) ทฤษฎีพัฒนาการของเด็ก และทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ

สตรอง (Strong. 1954) ศึกษาความสนใจในอาชีพของเพศหญิงและเพศชาย ปี ค.ศ. 1943 พบว่า ความแตกต่างในการเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับความสนใจในอาชีพของตนเองเป็นส่วนใหญ่ เพศหญิงและเพศชายมีความสนใจในอาชีพแตกต่างกันเล็กน้อยเท่านั้น เพศชายสนใจในอาชีพที่เกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไก การทหาร การเมือง และอาชีพที่มีลักษณะที่ตื่นเต้นโลดโผน ส่วนเพศหญิงนั้นจะสนใจในอาชีพที่เกี่ยวข้อง

ช้องกับดนตรี ศิลป กิจกรรมวรรณคดี งานบัญชี ครู และงานด้านสังคมสงเคราะห์ อาชีพที่ทั้งสองเพศให้ความสนใจพอกันคือ ดนตรีและบัญชี

การิสัน (Garison. 1956 : 415-423) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งออกดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านบุคคล ได้แก่ บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง ตลอดจนผู้ที่เด็กรู้จัก
2. องค์ประกอบทางด้านส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ สถิติปัญญา ค่านิยม ความสนใจ ความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกัน และทัศนคติของเด็กที่มีต่ออาชีพนั้น
3. องค์ประกอบทางสังคม ได้แก่ ความต้องการทางสังคม เพราะความต้องการทางสังคมส่งผลถึงโอกาสที่จะได้งานทำ และความก้าวหน้าในการทำงาน

เพอร์โรน (Perrone. 1965 : 254-257) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมและการเลือกอาชีพของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนต่างมีความเห็นตรงกันว่า ค่านิยมทางอาชีพที่สำคัญที่สุดคือ การมีรายได้สูง มีความมั่นคงถาวรในอาชีพนั้นๆ ส่วนค่านิยมที่ไม่สำคัญได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ การทำงานโดยอิสระ

คุก (Cook. 1967 : 799) ศึกษาองค์ประกอบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของเด็กชาย พบว่า การเลือกอาชีพจะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระบบกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ระดับความปรารถนาทางอาชีพ สถิติปัญญาและความสนใจในอาชีพ ส่วนสถานภาพการสมรสของบิดามารดา และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โคลาโซ (Colazo. 1967 : 1534A-1535A) การศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนอาชีพของคนหนุ่มสาว พบว่า นักเรียนที่อยู่ในแหล่งอุตสาหกรรมในเขตเมือง บิดาประกอบอาชีพชั้นสูง หรือรับราชการ มักจะเลือกอาชีพชั้นสูงหรือรับราชการ ส่วนนักเรียนที่อยู่ชนบท เป็นชาวนาหรือทำงานใช้แรงงานจะเลือกอาชีพระดับต่ำ หรืออาชีพที่ต้องทำงานหนักเป็นส่วนมาก

ดอบบินส์ (Dobbins. 1969 : 2958A-2959A) ศึกษาเกี่ยวกับความปรารถนาและความมุ่งหวังทางด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า บิดามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ ส่วนมารดามีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อ ส่วนเพื่อนจะมีอิทธิพลรองลงไป การเลือกอาชีพของนักเรียนจะขึ้นอยู่กับความสนใจ ความพอใจ ค่าจ้าง และลักษณะงานเป็นสำคัญ

แบลคเบอร์น (Blackburn. 1975 :4125A) การศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังและความปรารถนาในการศึกษาและอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายปีสุดท้าย พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดามีอาชีพอยู่ในระดับสูงจะมีความคาดหวังและความปรารถนาในอาชีพอยู่ในระดับสูงกว่านัก

เรียนที่มีบิดามารดามีอาชีพอยู่ในระดับสูง นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงจะมีความคาดหวังและความปรารถนาในอาชีพในระดับสูง

ชวาลลีและกิดดิส (สุรจิต วรรณรัตน์. 2540:41 ; อ้างอิงจาก Schwallie and Giddis. 1991:430) ได้ศึกษาผลของการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพให้แก่ผู้ให้บริการแนะแนวด้านอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งเป็นผู้ให้บริการแนะแนวด้านอาชีพ มีความรู้และทักษะในการให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่ผู้รับบริการมากขึ้น

ริชาร์ดสัน (Richardson. 1993:2520-A) ได้ศึกษาผลของการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพ มีการวางแผนการตัดสินใจเลือกอาชีพดีขึ้น

2.2 วิจัยภายในประเทศ

เวียงชัย ศิริพรรณ (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในอาชีพและความต้องการบริการแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่านักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีความสนใจในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ข้อที่ 1 นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นต่างกัน มีความสนใจในอาชีพต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ข้อที่ 2 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความสนใจในอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ข้อที่ 3 นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดาต่างกัน มีความสนใจในอาชีพแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ข้อที่ 4 นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีความต้องการบริการแนะแนวอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ที่ตั้งไว้ข้อที่ 5 นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นต่างกัน มีความต้องการบริการแนะแนวอาชีพแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ข้อที่ 6 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความต้องการบริการแนะแนวอาชีพ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 7 นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดาต่างกัน มีความต้องการบริการแนะแนวอาชีพ แตกต่างกัน มีความต้องการบริการแนะแนวอาชีพ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ข้อที่ 8

สุชีราภรณ์ ธวานนท์ (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพอิสระ

ประเภทต่างๆ ของผู้ประกอบการ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เหตุผลที่ผู้ประกอบการในแต่ละหมวดอาชีพ เลือกสูงที่สุด คือ หมวดอาชีพที่ 1 ผู้ประกอบการในหมวดปฏิบัติงานวิชาชีพวิชาการ มีเหตุผลในการเลือก ประกอบอาชีพสูงที่สุด คือ ภูมิหลัง และครอบครัว หมวดอาชีพที่ 2

ผู้ประกอบการในหมวดผู้ปฏิบัติงานบริหารและการจัดการ มีเหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพอิสระสูงที่สุด คือ ภูมิหลังและครอบครัว หมวดอาชีพที่ 3 ผู้ประกอบการในหมวดเสมียนพนักงานและผู้ปฏิบัติการ มีเหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพอิสระสูงที่สุด คือ รายได้ หมวดอาชีพที่ 5

ผู้ประกอบการในหมวดปฏิบัติงานด้านบริการสูงที่สุด คือ ความถนัดและความสนใจ หมวดอาชีพที่ 6 คือ ผู้ทำงานกลีกรรมผู้เลี้ยงสัตว์ และทำงานป่าไม้ ชาวประมง ลำดับสูงที่สุด คือ ภูมิหลังและครอบครัว หมวดอาชีพที่ 7 ผู้ประกอบการในหมวดผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิต และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับพนักงานใช้ อุปกรณ์ ในการขนส่ง และคนงานหรือกรรมกร มีเหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพอิสระสูงที่สุด คือ ความถนัด และความสนใจ เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพอิสระที่ผู้ประกอบการใน จังหวัดฉะเชิงเทราทุกหมวดอาชีพ เลือกสูงที่สุด คือ ความถนัดและความสนใจ

ปิติ วิทยาการ (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มต่อการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโพธิ์ไทรงามวิทยา พบว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ แบบกลุ่มมีคะแนนการตระหนักรู้ในอาชีพเพิ่มขึ้น และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แก้วกานต์ ภูมิศรีแก้ว (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มต่อความพร้อมทางอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมทางอาชีพด้านทัศนคติต่ออาชีพ และด้านประเมินความสามารถทางอาชีพหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม และสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ .01

กาญจนา ณ ลำพูน (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ตามแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะและปัจจัยส่วนบุคคล ต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ตามแนวคิดแบบวิเคราะห์ลักษณะและปัจจัยส่วนบุคคล มีคะแนนการตัดสินใจเลือกอาชีพเพิ่มขึ้นและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พุดตาล ศรีเมฆ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมาก คือ ความถนัด

ความสนใจ ความต้องการความก้าวหน้าในอาชีพ และความมั่นคงของอาชีพ ปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีความสำคัญ ปานกลาง คือ ครู-อาจารย์ บิดา-มารดา และญาติพี่น้อง และปัจจัยข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญ ปานกลาง เช่นกัน คือ หนังสือพิมพ์ วารสาร จุลสาร แผ่นพับ หนังสือ ป้ายโฆษณา โทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ และหอกระจายข่าว ผลศึกษาความสำคัญระหว่างปัจจัยต่างๆ การเลือกอาชีพของนักเรียนกับ อาชีพและระดับการศึกษา ของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กัน การเลือกอาชีพของนักเรียนกับรายได้ ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเลือกอาชีพของนักเรียนกับ ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเลือกอาชีพของนักเรียนกับ ปัจจัยบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการเลือกอาชีพของ นักเรียน กับปัจจัยข้อมูลข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กัน

พัฒนา สุนทรประภัสสร (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตาม แนวพัฒนาการต่อการเพิ่มเอกลักษณ์เชิงอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้ รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามแนวพัฒนาการ มีคะแนนเอกลักษณ์เชิงอาชีพ เพิ่มขึ้น และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิตยา ธรรมพันธุ์ (2535 : 84-106) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพ ของนัก เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมของรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกอาชีพแตกต่างกัน โดยนักเรียน ชายเลือกอาชีพทหารมากที่สุด และนักเรียนหญิงเลือกอาชีพพยาบาลมากที่สุด ส่วนนักเรียนที่มีผู้ปกครอง ประกอบอาชีพต่างกันจะเลือกอาชีพต่างกัน โดยนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพหมวดงานที่ใช้วิชา การจะเลือกอาชีพหมวดงานที่ใช้วิชาการมากที่สุดเช่นกัน และความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพ กับ การเลือกอาชีพของนักเรียน มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก

นนุช จงเจริญทรัพย์ (2541:58) ศึกษาผลของการจัดบริการสนเทศด้านอาชีพที่มีต่อการรับรู้ ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี พบว่าการจัดบริการสนเทศด้านอาชีพทำให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้และได้เห็นประสบการณ์ตรงได้เห็นรูปแบบและลักษณะการทำงาน ซึ่งเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต รวมถึงการสำรวจตนเอง และ การศึกษาสถานที่ของแต่ละอาชีพ ก็มีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพ อันจะช่วยพัฒนาการรับรู้ด้าน อาชีพของนักเรียนให้สูงขึ้น.

จินตนา อินทรทัศน์ (2541:77,79-80) ได้สรุปผลงานวิจัยเรื่อง “ ผลของการให้คำปรึกษาราย บุคคลตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของทีเดอแมนและโอฮาราที่มีต่อความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เขาพนม จังหวัดกระบี่" ไว้ว่า นักเรียนแต่ละคนที่ได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคลด้านอาชีพตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของทีเดอแมนและโอฮารา เลือกอาชีพ ได้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตนมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ จินตนา อินทรทัศน์ ยังได้ให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยไว้ดังนี้คือ

1.ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษา รายบุคคลด้านอาชีพ และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อ ความสอดคล้องในการเลือกอาชีพตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของทีเดอแมนและโอฮารา โดยเลือกให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

2.ในการศึกษาเรื่องความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา นอกจากจะพิจารณา ความถนัด ความสนใจในอาชีพ ความสามารถและบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพแล้ว ควรพิจารณาค่านิยมประกอบด้วย

ชัยวัฒน์ วารี (2545:36) ได้ศึกษา “ การศึกษาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ” พบว่า จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การเข้าร่วมการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ ตามโครงการพัฒนาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการวางแผนชีวิตด้านอาชีพเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนได้เรียนรู้การวางแผนชีวิตด้านอาชีพจากการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ โดยผู้วิจัยเริ่มดำเนินการพัฒนาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพด้วยการปฐมนิเทศ ทำให้นักเรียนรู้จักคุ้นเคยและกล้าที่จะเปิดเผยตัวเองมากขึ้นและเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความตั้งใจ ร่วมมือในการอภิปราย สมาชิกในกลุ่มทุกคนให้ข้อเสนอแนะ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันในระหว่างการจัดกิจกรรมทุกครั้ง นักเรียนได้ตอบแบบสำรวจบุคลิกภาพ ความสนใจและค่านิยมด้านอาชีพของตนเอง รวมทั้งตอบแบบสอบถามความถนัดทางการเรียน ช่วยให้นักเรียนได้สำรวจคุณลักษณะของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ เพราะฉะนั้นการเข้าร่วมโครงการพัฒนาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพโดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพครั้งนี้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้กระบวนการวางแผนชีวิตด้านอาชีพเพิ่มขึ้น

สุมา ชัยลักษณะนันท์ (2542:124) ได้สรุปผลและให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในเรื่อง “ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ” ไว้ว่า ผลของการวิจัยครั้งนี้พบว่า ตัวแปรการรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพมีความสัมพันธ์กับค่านิยมในการเลือกอาชีพ ดังนั้นฝ่ายแนะแนวจึงควรจัดข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพ เช่น ศูนย์สนเทศทางอาชีพ กิจกรรมต่างๆเพื่อประโยชน์แก่นักเรียนและนอกจากนี้ หอแนะแนวควรมีข้อมูลที่เพียงพอ

พอและทันสมัยพร้อมที่จะให้บริการแก่นักเรียน และควรมีการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น กิจกรรมกลุ่ม สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ แม่แบบ เพื่อพัฒนาค่านิยมในการเลือกอาชีพแก่นักเรียน

จากงานการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ จะพบว่าปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลในการเลือกอาชีพของนักเรียนคือ ด้านส่วนตัวของนักเรียนเช่น เพศ ความสามารถทางการเรียน ความสนใจในอาชีพ บุคลิกภาพ และค่านิยมในอาชีพ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนคือ ความมุ่งหวังของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ

3.1 ความสามารถทางการเรียน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางการเรียน ความสามารถทางการเรียนของการวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนประกอบหนึ่งของการเลือกอาชีพ

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กู๊ด และคณะ (Good and others. 1973 : 7) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ว่าหมายถึงความสำเร็จ (Accomplishment) ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการใช้ทักษะหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึงความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้วซึ่งได้จากการทดสอบของครูผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 137) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงคุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสพการณ์ของการเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรมหรือเกิดจากการสอน

อัจฉรา สุขารมณ์ และ อรพินทร์ ชูชม (2530 : 10) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) หมายถึงขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำที่อาศัยความสามารถทางร่างกายหรือสมอง ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียน โดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ตัวที่บ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ (Nontesting Procedures) เช่น จากการสังเกตหรือการตรวจการบ้านหรืออาจอยู่ในรูปของเกรดที่ได้ โรงเรียนต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อน

ชั่นและช่วงเวลาในการประเมินอันยาวนาน หรืออีกวิธีหนึ่งอาจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป

(Achievement Test) และผลจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือความสามารถทางการเรียน จะทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้ภายหลังจากการเรียนรู้วิชานั้นๆ แล้วมากน้อยเพียงใดโดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากผลการทดสอบจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือได้จากการสังเกตพฤติกรรมหรือความสำเร็จด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หมายถึงความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนรู้ หรือจากการเรียนการสอน หรือเกิดจากการฝึกอบรม การวัดผลสัมฤทธิ์อาจวัดได้จากการสังเกต การตรวจการบ้านหรือการตรวจแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะทำให้ทราบว่านักเรียนมีความรู้ภายหลังการเรียนรู้วิชานั้น ๆ หรือการฝึกอบรมวิชานั้นมากน้อยเพียงใด

3.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางการเรียน

สวัสด์ บันเทิงสุข (2501 : 84) ได้ทำการสำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2510 จำนวน 245 คน พบว่านักเรียนที่เรียนอยู่ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีความต้องการเลือกอาชีพในระดับมหาวิทยาลัยน้อยกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

เปื้อง จันดา (2519 : 102) ได้ศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบประสมภาคเหนือทั้งหญิงและชาย จำนวน 506 คน ในปีการศึกษา 2518 พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเลือกอาชีพที่ต้องการอาศัยความสามารถหรือความรู้ในชั้นสูง เช่น อาชีพแพทย์ อาชีพที่เกี่ยวกับกฎหมายและการปกครอง มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ประมวล วิทยากร (2520 : 122) ศึกษาเรื่องค่านิยมในการเลือกอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันเลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหมวดงานที่ใช้วิชาชีพและวิชาการมากที่สุด รองลงมาคือหมวดงานทหาร งานศิลปะ งานบริการ เป็นต้น หมวดอาชีพที่กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงไม่เลือกเลย คือ การค้า

จากผลการวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นจะเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียน

3.2 ความสนใจในอาชีพ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสนใจในอาชีพ ความหมายของความสนใจในอาชีพ

วัชร ทรัพย์มี (2533. 56-57) ให้ความหมายของความสนใจไว้ว่า ความสนใจคือ ความรู้สึกจดจ่ออยากรู้ อยากเห็น อยากกระทำการสิ่งใดที่ตนสนใจ ความสนใจเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ และมีอิทธิพลต่อการที่บุคคลจะมีความบากบั่นในการประกอบอาชีพนั้นมากน้อยเพียงใด

โรว์ (Roe. 1964:85) กล่าวว่า ความสนใจมีความสำคัญต่อวิทยาการงานอาชีพ เพราะการประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งขึ้นอยู่กับความสนใจที่มีต่ออาชีพนั้น ความสนใจเป็นสิ่งที่บุคคลชอบให้ความใส่ใจ สังเกต นึกถึงหรือกระทำด้วยความพอใจและสนุกสนานเพลิดเพลิน จากข้อความดังกล่าวข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า ความสนใจในอาชีพหมายถึง ความชอบ ความใส่ใจต่ออาชีพใดอาชีพหนึ่ง อันจะทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะเลือกประกอบอาชีพนั้น ๆ ในภายหน้า

กินซ์เบิร์ก (Ginzberg. 1966: 47-57) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสนใจไว้ในทฤษฎีการเลือกอาชีพดังหลักการข้อหนึ่งซึ่งกล่าวว่า กระบวนการเลือกอาชีพเป็นการเลือกอาชีพให้สนองความต้องการ ความสนใจ และความเหมาะสมกับความสามารถของบุคคลโดยตระหนักถึงโอกาสที่จะได้ประกอบอาชีพนั้น

นอกจากนี้ ซูเปอร์ และไครท์ (Super and Crites. 1968 : 378-380) ได้แบ่งความสนใจออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การแสดงออกถึงความสนใจ (Expressed Interest) หมายถึงความสนใจที่แสดงออกทางภาษา เป็นคำพูดที่แสดงออกถึงความสนใจในวัตถุ กิจกรรม งานหรืออาชีพ เช่นพูดว่า " เมื่อผมโตขึ้นผมอยากเป็นตำรวจ "
2. การกระทำกิจกรรมที่สนใจ (Manifest Interest) หมายถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานอาชีพที่เราสนใจอย่างจริงจัง เช่น นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชน ศิลปการละคร และการที่ใช้เวลาว่างที่มีอยู่กับงานอดิเรกที่ชอบ
3. ความสนใจที่ได้จากการใช้แบบทดสอบ (Test Interest) หมายถึงความสนใจที่ได้จากการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบ โดยมีสมมติฐานว่า ความสนใจในกิจกรรมอย่างหนึ่งจะทำให้เรามีความรู้ในกิจกรรมนั้นเพิ่มมากขึ้น

4. ความสนใจที่ได้จากการใช้แบบสำรวจ (Inventory Interest) เป็นการประเมินความสนใจจากการตอบคำถามเกี่ยวกับความชอบไม่ชอบในกิจกรรมนั้น ๆ โดยใช้แบบสำรวจ คำตอบที่ได้จากแบบสำรวจนี้จะต้องอาศัยวิธีการทางสถิติเพื่อแปลความหมายของข้อมูล

3.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจในอาชีพ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจในอาชีพทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีดังนี้

ฮอลแลนด์ และนิโคล (Holland and Nichols. 1964 : 233-242) ได้ศึกษาพบว่า สาเหตุของการตัดสินใจเปลี่ยนวิชาเอกของนักศึกษาในวิทยาลัยนั้น เนื่องจากนักศึกษาไม่สนใจวิชาเอกนั้น ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่สุด ส่วนสาเหตุรองลงมาคือ นักศึกษาไม่มีความถนัดในวิชาชีพนั้น ๆ และยังพบว่า นักศึกษาชายให้ความเห็นว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพความสนใจของบุคคลมีความสำคัญยิ่งกว่าความสามารถด้านสติปัญญา

ซูเปอร์ และไครท์ (Super and Crites. 1968: 43) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสนใจ พบว่า ความสนใจเป็นตัวกำหนดในการเลือกเรียนและเลือกประกอบอาชีพมากกว่าความถนัด สถานภาพทางสังคม บุคลิก-ภาพ

แบลคเบิร์น (Blackburn. 1975-4152A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพ และความคาดหวังในการประกอบอาชีพของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมสูงจะมีความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพสูง

สมจิต อภิชนาพงศ์ (2523 : 46) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว – เก็บตัวกับความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2533 ในจังหวัดชุมพร จำนวน 432 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจความสนใจในอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่บิดาและมารดามีอาชีพต่างกันจะมีความสนใจในอาชีพแต่ละประเภทไม่แตกต่างกัน

สุนรัตน์ กันหลง (2523 : 59) ได้ทำการวิจัยเรื่องความตรงตามสภาพของแบบสำรวจความสนใจในอาชีพของคูเดอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตกรุงเทพมหานครจำนวน 290 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสำรวจความสนใจในอาชีพของคูเดอร์ ผลการวิจัยพบว่าแบบสำรวจความสนใจอาชีพของคูเดอร์มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ .50 และสมควรที่จะได้การพัฒนาให้เป็นแบบสำรวจความสนใจในอาชีพฉบับมาตรฐานต่อไป

จิตติพร คงสิทธิ์ (2527 : 32) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินความสนใจในอาชีพของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2527 จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจความสนใจในอาชีพของสตรี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่นักเรียนให้ความสนใจเป็นอันดับแรก คือ กลุ่มนันทนาการและการกีฬา อันดับสองคือกลุ่มวิทยาศาสตร์และอันดับสามคือกลุ่มศิลปะ ส่วนกลุ่มความสนใจที่นักเรียนให้ความสนิใจน้อย คือ ต่ำกว่าร้อยละ 1 ได้แก่ กลุ่มกิจกรรมทางศาสนา คณิตศาสตร์ กฎหมาย การเมือง การสอน การผจญภัยและการแสดง

นิภา วัฒนเวคิน (2529 : 31-40) ได้สำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 ในภาคใต้ โดยใช้แบบสำรวจความสนใจในอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการสำรวจพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสนใจในอาชีพสอดคล้องกัน กล่าวคือ นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสนใจในอาชีพทหาร ช่างเทคนิควิศวกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ตำรวจ วิศวกร แพทย์ สถาปนิก ส่วนนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสนใจในอาชีพทหาร ตำรวจ วิศวกร ข้าราชการฝ่ายปกครอง ทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสนใจในอาชีพพยาบาล นักธุรกิจ ครู-อาจารย์ พนักงานธนาคาร เลขานุการ การเมือง การสอน การผจญภัยและการแสดง

บุญรักษ์ ตันต์เจริญรัตน์ (2530 : 69) ได้ทำการวิจัยเรื่องแผนการศึกษาต่อเพื่อการประกอบอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตการศึกษา 7 จำนวน 2,100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสำรวจความสนใจในอาชีพของสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒประสานมิตร ผลการวิจัยพบว่านักเรียนแต่ละแผนการเรียนแสดงความสนใจเกี่ยวกับอาชีพเสมือน อาชีพการค้า อาชีพหัตถกรรมและความสนใจเกี่ยวกับช่างโลหะและอาชีพขับรถ อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำสำหรับความสนใจเกี่ยวกับอาชีพด้านอื่น ๆ นั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วความสนใจอาชีพจะสัมพันธ์กับแผนการเรียนที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ นอกจากนี้นักเรียนที่เรียนต่างแผนการเรียนกันมีความสนใจเกี่ยวกับอาชีพด้านต่าง ๆ แตกต่างกันเป็นรายแผนการเรียน การศึกษาและการประกอบอาชีพในระดับสูงนักเรียนที่บิดามารดามีรายได้สูงจะมีความปรารถนาทางอาชีพในระดับสูงด้วย

3.3 บุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ

ความหมาย

เบอร์นาร์ด (Bernard. 1970 : 110) กล่าวว่าบุคลิกภาพ หมายถึงผลรวมทั้งหมดของท่าทาง รูปร่างลักษณะทางกาย พฤติกรรมที่แสดงออก แนวโน้มการกระทำ ขอบเขตความสามารถทั้งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในและที่แสดงออกมาให้เห็น

แซมมวล (Samuel. 1981 : 3) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะทางจิตวิทยาเฉพาะตัวบุคคลแต่ละคน ซึ่งแสดงออกมาให้เห็นด้านของพฤติกรรมและความคิด

จรรยา สุวรรณทัตและดวงกมล เวชบรรยงรัตน์ (2529 : 219) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ แบบแผนพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป เป็นลักษณะรวมของบุคคลนั้นอันประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงออกและลักษณะภายในของบุคคลซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความแตกต่างจากบุคคลทั่วไป

ศรีเรือน แก้วกังสดาล (2531 : 5) ได้สรุปความหมายของบุคลิกภาพว่าเป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอกและภายในคือ

1. ส่วนภายนอก คือ ส่วนที่มองเห็นชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา กิริยามารยาท การแต่งตัว วิธีพูดจา การนั่ง การยืน

2. ส่วนภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยาก แต่อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะอารมณ์เฉพาะ ความใฝ่ฝันปรารถนา ปรัชญาชีวิต ค่านิยมและความสนใจ

กัญญา สุวรรณแสง (2531 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง การรับรู้พฤติกรรมรวมทั้งหมดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งในสิ่งที่มองเห็นได้ เช่น พฤติกรรมและสิ่งที่มองไม่เห็น เช่น ความคิด ความสนใจ ซึ่งจะทำให้คนอื่นสามารถที่จะเข้าใจและแยกแยะความแตกต่างของบุคคลนั้นจากคนทั่วไปได้

จุฑา บุรีภักดี (2533 : 12-13) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะอันเป็นสิ่งจำเพาะตัวของแต่ละบุคคลซึ่งแสดงออกทางท่าทาง ความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด ตลอดจนกิริยามารยาทการแต่งกายดูสุภาพ มีอุปนิสัยที่ดี มีความสำรวม อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ทำร้ายจิตใจคนอื่น มีน้ำใจ มีความเข้าใจผู้อื่นและเป็นผู้วางตนเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2533 : 21) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึงคุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลแสดงออก โดยพฤติกรรมที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนกำลังเผชิญอยู่และพฤติกรรมนี้จะคงเส้นคงวาพอสมควร

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าบุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมของพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายใน ตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม ซึ่งแสดงให้เห็นคุณลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

นอกจากนี้ บุคลิกภาพยังมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ และบุคคลจะเลือกอาชีพอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเอง โดยฮอลแลนด์ ได้เน้นว่า บุคลิกภาพเฉพาะอย่างจะมีความสัมพันธ์กับอาชีพเฉพาะอย่าง และบุคลิกภาพแต่ละแบบจะมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางอาชีพ

ฮอลแลนด์ ได้แบ่งกลุ่มบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมทางอาชีพที่สอดคล้องกันไว้ 6 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 บุคลิกภาพแบบจริงจัง ไม่คิดฝัน นิยมความจริงและสิ่งที่เป็นรูปธรรม

(The Realistic Type) ผู้มีบุคลิกภาพแบบนี้จะชอบกิจกรรมที่ต้องใช้พลังกำลัง กิจกรรมที่ไม่สลับซับซ้อน กิจกรรมที่เกี่ยวกับรูปธรรม ชาติทักษะทางภาษา ชาติทักษะในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล หลีกเลียงกิจกรรมที่ต้องสังคมกับบุคคลอื่น ค่อนข้างก้าวร้าว มีลักษณะความเป็นชาย มีค่านิยมทางการเมืองและเศรษฐกิจในรูปแบบที่มีระบบระเบียบแบบแผน ยึดถือประเพณีนิยม สำหรับอาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพดังกล่าวนี้ เช่น อาชีพที่ใช้แรงงาน อาชีพทางเทคนิค อาชีพที่เกี่ยวกับเครื่องยนต์ ช่าง นักบิน พนักงาน ขับรถ นักกีฬา เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 บุคลิกภาพที่ต้องใช้เชาวน์ปัญญาและความคิดแบบนักวิชาการ หรือผู้ที่ใช้กิจกรรมทางปัญญาในการแก้ปัญหาและแสวงหาความรู้ (The Intellectual Type) ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบนี้จะชอบคิด ชอบแก้ปัญหา ชอบใฝ่หาความรู้ สนใจงาน ชอบทำงานที่สลับซับซ้อน ชอบคิดมากกว่าเป็นผู้ลงมือกระทำ ไม่คิดเพณีนิยม อาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพดังกล่าวนี้ เช่น นักวิทยาศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ นักมนุษยวิทยา เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 บุคลิกภาพที่ชอบการสมาคม สังคมกับบุคคลอื่น มีความสนใจสังคม (The Social Type) ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบนี้ จะชอบติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้คน ชอบสนทนา ชอบแสดงตัว มีความเป็นมิตร รื่นเริง มีความรับผิดชอบ มีทักษะทางภาษา ต้องการความสนใจ มีลักษณะเป็นหญิง มักหลีกเลี่ยงการใช้ความคิดเชิงปัญญาในการแก้ปัญหา มักจะแก้ปัญหาโดยคำนึงถึง ความรู้สึก และการใช้สัมพันธภาพระหว่างบุคคล อาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพแบบนี้ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ ครู อาจารย์ นักจิตบำบัด ผู้ให้คำแนะนำ เป็นต้น

กลุ่มที่ 4 บุคลิกภาพที่ทำตามระเบียบแบบแผน (The Conventional Type) ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบนี้จะมีลักษณะของความเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าได้กล้าเสีย พร้อมที่จะเสี่ยงพร้อมที่จะทดลอง มีความเป็นอิสระ มีความสนใจอำนาจ มีความก้าวร้าวทางวาจา มีทักษะภาษาในการเจรจาซื้อขายและลงทุน มักจะหลีกเลี่ยงสภาพการที่ต้องใช้กำลังความคิดเชิงปัญญาในระยะที่ยาวนาน อาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพดังกล่าวนี้ เช่น นักบริหารธุรกิจ ผู้อำนวยการ นักการเมือง ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

กลุ่มที่ 6 บุคลิกภาพแบบมีศิลปะ (The Artistic Type) ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบนี้จะมีสุนทรีย์ รักความงาม มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ชอบใช้ชีวิตและทำกิจกรรมตามลำพังไม่ค่อยควบคุมตนเอง โดยมักจะทำสิ่งต่างๆ ตามที่ใจปรารถนา มีความต้องการที่จะแสดงออกถึงลักษณะเฉพาะตัวของตนเอง ชอบเผชิญปัญหาที่แสดงออกทางศิลปะ อาชีพที่อาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพดังกล่าวนี้ เช่น กวี ศิลปิน นักดนตรี นักประพันธ์ ปฏีมากร เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม หากบุคคลใดที่มีบุคลิกภาพไม่คงที่และไม่สอดคล้องกับลักษณะอาชีพใด อาชีพหนึ่งดังกล่าวข้างต้น หรือไม่มีความสนใจหรือชอบด้านใดเลย เขาก็จะประสบปัญหาในการเลือก อาชีพ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นก็ต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้ให้คำปรึกษา และแนะแนวอาชีพในด้านข้อมูล ทางอาชีพ และฮอลแลนด์เสนอว่า ถ้าบุคคลใดไม่สามารถเลือกอาชีพตามความสนใจและความต้องการ เป็นลำดับแรกของตนได้ ก็จะเลือกอาชีพลำดับรองลงมา ซึ่งจะเหมาะกับบุคลิกภาพของบุคคลนั้นต่อไป แต่หากว่าความต้องการหรือความชอบอาชีพต่างๆ ก้ำกึ่งกันก็จะทำให้บุคคลนั้นประสบปัญหาในการเลือก อาชีพ ซึ่งจะทำให้การเลือกอาชีพนั้นยากขึ้น นอกจากนี้ฮอลแลนด์ได้กล่าวอีกด้วยว่า ความคาดหวังเกี่ยว กับระดับการเลือกอาชีพของบุคคล จะขึ้นอยู่กับการที่บุคคลนั้นสามารถประเมินความสนใจของตนเอง และรู้จักบุคลิกภาพของตนเองมากน้อยเพียงใด ประกอบทั้งมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ มากน้อยเพียงใด

3.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ

อบอวล หกสุวรรณ (2516 : 178-179) ได้เปรียบเทียบบุคลิกภาพของบุคคลในอาชีพครูกับ แพทย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์วิทยาลัยการศึกษา 3 แห่ง ในกรุงเทพมหานครจำนวน 56 คน และ แพทย์ประจำโรงพยาบาล 6 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 66 คน ผลการศึกษาพบว่า แพทย์ชายมี บุคลิกภาพด้านทำตามความจริง มีเล่ห์เหลี่ยม ครูชายมีบุคลิกภาพด้านถือตนเป็นใหญ่มากกว่าแพทย์ชาย ที่ค่อนข้างถ่อมตัว แพทย์ชายมีบุคลิกภาพด้านประสาทมั่นคงและกล้าเข้าสังคม มากกว่าแพทย์หญิงที่ ค่อนข้างสูงอายุน้อย แพทย์หญิงมีความเกรงใจมากกว่าแพทย์ชายส่วนครูชายมีบุคลิกภาพด้านถือตนเป็นใหญ่ มากกว่าครูหญิงที่ค่อนข้างถ่อมตน และครูหญิงมีจิตใจอ่อนแอกว่าครูชาย

สุเมธ แสงนิมิต (2530 : 30) ได้ศึกษาการพัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพและลักษณะการ ทำงานของข้าราชการฝ่ายปกครองซึ่งรวมถึงนายอำเภอ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมใน โรงเรียนนายอำเภอ รุ่นที่ 27 ของกรมการปกครอง พบว่า บุคลิกภาพที่ดีที่พึงประสงค์นั้น ได้แก่การแต่ง กายดี สุขภาพเรียบร้อยเหมาะสม มีอารมณ์ขัน ชอบยิ้ม สดชื่น ระวังท่าทางดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความ อ่อนน้อม ไม่ยกตนข่มท่าน มีความเชื่อมั่นในตนเอง กระตือรือร้นในการทำงาน มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ และมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ส่วนลักษณะของการทำงานที่ดีนั้นควรมีความรับผิดชอบ มีการ ทำงานที่รวดเร็วถูกต้อง มีความตั้งใจจริง กระตือรือร้น ขยันในการศึกษาหาความรู้ อุทิศเวลาให้กับงาน เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน มีการทำงานเป็นระบบ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น

ปานทิพย์ ไสภษิต (2531 : 175 – 176) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีบุคลิกภาพของบุคคลที่สนใจอาชีพประเภทงานช่างฝีมือ และกลางแจ้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำมีบุคลิกภาพของบุคคลที่สนใจวิชาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิคแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ รับจ้าง และค้าขายมีบุคลิกภาพของบุคคลที่สนใจอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์ และเทคนิคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พระดา สุริยคุณ (2535 : 101-105) ได้ศึกษาเรื่อง การฝึกศึกษากับการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของทหารกองประจำการ กองทัพภาคที่ 3 โดยใช้แบบทดสอบอีพีพีเอสเป็นเครื่องมือ โดยมุ่งศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของทหารกองประจำการ 15 ด้าน คือด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านการเป็นผู้ตาม ด้านความเป็นระเบียบ ด้านการแสดงออก ด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านการมีไมตรีสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านการเข้าใจตนเองและผู้อื่น ด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลง ด้านความอดทน ด้านการคบเพื่อนต่างเพศ และด้านความก้าวร้าว โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ทหารกองประจำการรุ่นที่ 1 / 2534 ที่สังกัดอยู่ในหน่วยต่างๆ ในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 300 คน ให้กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาทำแบบทดสอบอีพีพีเอส ก่อนและหลังการฝึกศึกษาเบื้องต้นทั่วไปสำหรับทหารใหม่ ในการทดสอบภายหลังการฝึกศึกษาได้ทำการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกศึกษาตามหลักสูตรการฝึกทหารใหม่เบื้องต้นทั่วไป มีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพด้านต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้ คือ บุคลิกภาพด้านความเป็นระเบียบ ด้านความอดทน ด้านความต้องการการเปลี่ยนแปลงด้านการเข้าใจตนเองและผู้อื่น ด้านการขอความช่วยเหลือ และด้านการพึ่งพาตนเองเป็นไปในทางที่เพิ่มขึ้น ส่วนด้านการต้องการก้าวร้าวรุนแรง และด้านการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นไปในเชิงนิเสธส่วนการจัดอันดับของบุคลิกภาพด้านต่างๆ พบว่า บุคลิกภาพด้านต่างๆ พบว่า บุคลิกภาพด้านความอดทน ด้านความเป็นระเบียบ ด้านการเข้าใจตนเองและผู้อื่น จัดอยู่ในลำดับต้น ๆ ส่วนบุคลิกภาพด้านการแสดงออกจัดอยู่ในลำดับสุดท้าย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่า บุคลิกภาพของบุคคลเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการเลือกอาชีพ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่มีคะแนนการเลือกอาชีพ ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 75 คน และคัดเลือกนักเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการมา จำนวน 15 คน โดยคัดเลือกจากนักเรียนที่มีคะแนนการเลือกอาชีพจากน้อยไปหามาก

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการเลือกอาชีพ และโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามในการเลือกอาชีพ

1.1 ในการสร้างแบบสอบถามการเลือกอาชีพ ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

1.1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ เพื่อ

เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.1.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์

เฉพาะ

1.1.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการเลือกอาชีพ ที่สร้างขึ้นจำนวน 23 ข้อ ไปหา

ความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์. โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องนิยามศัพท์เฉพาะ และผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

1.1.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการเลือกอาชีพ จำนวน 23 ข้อ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญ จำนวน 100 คน ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ โดยใช้ t -test และพิจารณาค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ได้จำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 23 ข้อ มาใช้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีค่า t มากกว่า 3.25 ขึ้นไป

1.1.5 นำแบบสอบถามการเลือกอาชีพที่คัดเลือกแล้วในข้อ 1.1.4 มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร Kuder-Richardson.-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .7925

1.2 ลักษณะของแบบทดสอบ

แบบสอบถามการเลือกอาชีพ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักเรียน การแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ และการวางแผนเลือกอาชีพ

ตัวอย่างแบบสอบถามการเลือกอาชีพ

แบบสอบถามการเลือกอาชีพ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองชอบ 2. แบบสอบถามการแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ และ 3. แบบสอบถามการวางแผนเลือกอาชีพ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองชอบ

1.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ ให้ตรงตามความรู้สึกของนักเรียน โดยเรียงจาก
มากไปหาน้อย 5 อันดับ

1. วิชาที่นักเรียนชอบมากเป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่

อันดับที่ 1

อันดับที่ 2

อันดับที่ 3

อันดับที่ 4

อันดับที่ 5

2. กิจกรรมที่นักเรียนชอบและสนใจจะทำเป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่

อันดับที่ 1

อันดับที่ 2

อันดับที่ 3

อันดับที่ 4

อันดับที่ 5

3. งานอาชีพที่นักเรียนชอบเป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่

อันดับที่ 1

อันดับที่ 2

อันดับที่ 3

อันดับที่ 4

อันดับที่ 5

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

2.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความนี้ แล้วพิจารณาว่าได้ปฏิบัติบ่อยครั้งเพียงใด แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ข้อที่	ข้อความ	ไม่ได้ปฏิบัติ	ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติแทบทุกครั้ง	ปฏิบัติทุกครั้ง
1	ข้าพเจ้าได้สำรวจแหล่งงานและการศึกษาโดยใช้ห้องสมุด ติดต่อสถานที่ต่างๆ ขอข้อมูลทางจดหมาย พบปะพูดคุยกับผู้ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ข้าพเจ้าสนใจ				
2	ข้าพเจ้าได้ปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่ที่ข้าพเจ้ารู้จักเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
3	ข้าพเจ้าค้นหาข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
4	ข้าพเจ้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัดทั้งในและนอกสถานที่				
5	ข้าพเจ้าค้นหาคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพที่ประสบความสำเร็จในอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
6	ข้าพเจ้าหาความรู้พิเศษเพิ่มเติมเกี่ยวกับอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
7	ข้าพเจ้าศึกษาถึงรายได้ และค่าตอบแทนรวมถึงสวัสดิการในการประกอบอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
8	ข้าพเจ้าศึกษาถึงความก้าวหน้า และโอกาสพัฒนาตนเอง และพัฒนางานในอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
9	ข้าพเจ้าศึกษาถึงความต้องการของตลาดแรงงาน ที่มีต่ออาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
10	ข้าพเจ้าศึกษาถึงวิธีการ ที่จะพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่อาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจ				

ตอนที่ 3 การวางแผนเลือกอาชีพ

3.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความนี้ แล้วพิจารณาว่าได้ปฏิบัติบ่อยครั้งเพียงใด แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็น

ข้อที่	ข้อความ	ไม่ได้ปฏิบัติ	ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติแทบทุกครั้ง	ปฏิบัติทุกครั้ง
1	ข้าพเจ้าได้สำรวจตนเองก่อนเข้าสู่อาชีพ				
2	ข้าพเจ้าได้สำรวจความสามารถของตนเองก่อนเข้าสู่อาชีพ				
3	ข้าพเจ้าได้สำรวจความสนใจของตนเองก่อนเข้าสู่อาชีพ				
4	ข้าพเจ้าได้สำรวจบุคลิกภาพของตนเองก่อนเข้าสู่อาชีพ				
5	ข้าพเจ้าสำรวจสภาพครอบครัวและสิ่งแวดล้อมของตนเอง ในการเข้าสู่อาชีพที่ ข้าพเจ้าสนใจ				
6	ข้าพเจ้ามีข้อมูลในการช่วยตัดสินใจในการเลือกอาชีพที่เพียงพอ				
7	ข้าพเจ้ามีข้อมูลในการช่วยตัดสินใจในการเลือกอาชีพที่ชัดเจน				
8	ข้าพเจ้ามีข้อมูลในการช่วยตัดสินใจในการเลือกอาชีพที่ทันสมัย				
9	ข้าพเจ้าวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจ				
10	ข้าพเจ้าวิเคราะห์ทางเลือกที่ดีที่สุด ในการเข้าสู่อาชีพที่เหมาะสม				
	ข้าพเจ้าสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพ ที่เหมาะสมกับข้าพเจ้า				
12	ข้าพเจ้ามักจะพิจารณาข้อดี และข้อเสีย อุปสรรค และปัญหาในการเลือกประกอบอาชีพ				

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติทุกครั้ง	ให้คะแนน	4
ปฏิบัติแทบทุกครั้ง	ให้คะแนน	3
ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง	ให้คะแนน	2
ไม่ได้ปฏิบัติ	ให้คะแนน	1

เกณฑ์การแปลผล

3.51 – 4.00	หมายความว่า	ปฏิบัติทุกครั้ง
2.51 – 3.50	หมายความว่า	ปฏิบัติแทบทุกครั้ง
1.51 – 2.50	หมายความว่า	ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง
1 – 1.50	หมายความว่า	ไม่ได้ปฏิบัติ

2. ขั้นตอนในการสร้างโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี แนวคิด และวิธีการเกี่ยวกับการพัฒนาการเลือกอาชีพ จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหา และขั้นตอนในการสร้างโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

2.2 สร้างโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ โดยใช้รูปแบบการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพและนำโครงการ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ตรวจสอบความสอดคล้องของจุดมุ่งหมาย และวิธีดำเนินการ

2.3 นำโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปดำเนินการทดลอง ซึ่งลักษณะโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ประกอบด้วย

2.3.1 ชื่อโครงการ โครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ

2.3.2 หลักการและเหตุผล

การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง ย่อมก่อให้เกิดความสุข ความพึงพอใจ และมีโอกาสประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมาก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สมควรจะได้รับการพัฒนาการเลือกอาชีพ เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง ได้รู้จักและเข้าใจอาชีพ สำรวจอาชีพ ตัดสินใจเลือกอาชีพ ตลอดจนสามารถหาทางออกให้กับอุปสรรคต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เพราะเด็กในวันนี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิธีการต่างๆ ทางจิตวิทยาที่มีความเหมาะสม ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการเลือกอาชีพ และจัดขึ้นเป็นโครงการพัฒนา เพื่อสร้างและส่งเสริมให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้จักและเข้าใจตนเอง การรู้จักและเข้าใจอาชีพ และการดำเนินการเลือก อาชีพ

2.3.3 วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเลือกอาชีพของนักเรียนในชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6

2.3.4 วิธีดำเนินการ

2.3.4.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและวิธีการเกี่ยวกับการพัฒนาการเลือก อาชีพ

2.3.4.2 สร้างโครงสร้างพัฒนาการเลือกอาชีพ และจัดโปรแกรมพัฒนาการเลือก อาชีพ ซึ่งประกอบไปด้วย หัวข้อเรื่อง วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และการประเมินผล

2.3.4.3 ดำเนินการพัฒนาการเลือกอาชีพให้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตาม โครงการพัฒนาการเลือกอาชีพที่สร้างขึ้น จำนวน 10 ครั้ง โดยแต่ละครั้งจะเป็นกิจกรรมเพื่อ พัฒนาการเลือกอาชีพในแต่ละด้าน ดังนี้

ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ

ครั้งที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายวิชา

ครั้งที่ 3 ความสนใจในอาชีพ

ครั้งที่ 4 บุคลิกภาพด้านอาชีพ

ครั้งที่ 5 โลกกว้างทางอาชีพ และความชอบเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ

ครั้งที่ 6 สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

ครั้งที่ 7 การสำรวจอาชีพ

ครั้งที่ 8 การวางแผนอาชีพ

ครั้งที่ 9 การตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่ 10 ปัจฉิมนิเทศ และทดสอบหลังการทดลอง

2.3.4.5 ดำเนินการพัฒนาโดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่ม ในการจัดกิจกรรมพยายามสร้างบรรยากาศในการร่วมกิจกรรมให้เป็นกันเอง สนับสนุนกันเคย และยอมรับซึ่งกันและกัน ทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้แนวคิดปฏิบัติด้วยตนเองมากที่สุด

2.3.5.ระยะเวลาในการดำเนินการพัฒนาการเลือกอาชีพ

ตาราง 1 ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง

วัน / เดือน / ปี	การดำเนินการทดลอง
22 ธ.ค 46	ทดสอบก่อนการทดลอง
2 ม.ค 46	ปฐมนิเทศ สร้างสัมพันธภาพที่ดีในกลุ่ม
6 ม.ค 46	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา
9 ม.ค. 46	ความสนใจในอาชีพ
13 ม.ค. 46	บุคลิกภาพด้านอาชีพ
16 ม.ค. 46	โลกกว้างทางอาชีพ และความชอบเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ
20 ม.ค. 46	สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ
23 ม.ค. 46	การสำรวจอาชีพ
27 ม.ค. 46	การวางแผนอาชีพ
30 ม.ค. 46	การตัดสินใจเลือกอาชีพ
3 ก.พ. 46	ปัจฉิมนิเทศ และทดสอบหลังการทดลอง

2.3.6. สถานที่ ห้องกิจกรรมแนะแนว โรงเรียนอัสสัมชัญ

2.3.7. การประเมินผล

หลังจากนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมตามโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ แล้วให้นักเรียนตอบแบบสอบถามการเลือกอาชีพ ฉบับเดียวกับที่ใช้ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมแล้วนำมาเปรียบเทียบ

2.3.8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียนพัฒนาการเลือกอาชีพดีขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือขอความร่วมมือ เพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ ให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตอบแบบสอบถามการเลือกอาชีพ ในการทดลองเครื่องมือ (try out) จำนวน 100 คน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ในการทำวิจัย
2. ขอนหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถามการเลือกอาชีพ และเพื่อคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถในการเลือกอาชีพตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน

ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ โดยผู้วิจัยสำรวจการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน

ตอนที่ 2 การวิจัยเชิงทดลอง โดยผู้วิจัยพัฒนาการเลือกอาชีพให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน โดยมีวิธีแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง One Group Pretest – Posttest Design

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T 1	X	T 2

ความหมายสัญลักษณ์

T 1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
T 2	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง
X	แทน	การเข้าร่วมโครงการการเลือกอาชีพ

2. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังนี้

2.1 ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยขอความร่วมมือให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 300 คน ตอบแบบสอบถามการเลือกอาชีพ เพื่อศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียนดังกล่าว และคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนด้านการแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการวางแผนอาชีพตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาได้นักเรียนจำนวน 75 คน แล้วคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลและการวางแผนอาชีพจากน้อยไปหามาก ได้นักเรียน จำนวน 15 คน และสอบถามนักเรียนตามความสมัครใจ เพื่อเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ และเก็บคะแนนจากแบบสอบถามการเลือกอาชีพของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ เป็นคะแนน Pretest

2.2 การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ โดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 10 ครั้ง สถานที่ดำเนินการ ห้องกิจกรรมแนะแนว โรงเรียนอัสสัมชัญ

2.3 หลังการทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ตอบแบบสอบถามการเลือกอาชีพฉบับเดียวกับที่ใช้ก่อนการดำเนินโครงการอีกครั้งหนึ่ง และเก็บคะแนนที่ได้เป็น คะแนน Posttest

ผู้วิจัยนำคะแนน Pretest – Posttest ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามการเลือกอาชีพ นำมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมุติฐานต่อไป

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

3.1.1 คะแนนเฉลี่ย

3.1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการเลือกอาชีพ โดยวิธีแจกแจงที่ (t-distribution) ซึ่งจะแบ่งกลุ่มที่ได้คะแนนสูงออกมา 25 เปอร์เซนต์ เป็นกลุ่มสูง และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำออกมา 25 เปอร์เซนต์ เป็นกลุ่มต่ำ

3.2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการเลือกอาชีพ โดยใช้สูตร Kuder - Richardson KR - 20

3.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างของคะแนนการเลือกอาชีพ ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ โดยใช้ t-test for dependent Samples

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
n	แทน	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
D	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
$\bar{D}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลรวมก่อนและหลังการทดลอง
$\sum D$	แทน	คะแนนผลรวมของความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง
t	แทน	ค่าสถิติ t ที่ใช้พิจารณาใน t Distribution

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1. การเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 300 คน

ผลการสำรวจการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้น ม.6 จำนวน 300 คน เกี่ยวกับการรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองชอบ ข้อมูลแสดงในตาราง 3 - 6

ตาราง 3 จำนวนนักเรียนกลุ่มประชากรที่เลือกรายวิชาที่ตนเองชอบ เป็นอันดับ 1 – 5
มีดังนี้ (N = 300)

วิชาที่เลือก	อันดับที่เลือก					รวม
	1	2	3	4	5	
วิชาพลศึกษา	98	12	6	20	28	164
วิชาสุขศึกษา	-	12	4	-	21	37
วิชาคริสต์ศาสนา	-	4	-	-	-	4
วิชาศิลปศึกษา		-	18	-	-	18
วิชาคณิตศาสตร์	45	24	56	32	30	187
วิชาภูมิศาสตร์	-	8	-	-	-	8
วิชาฟิสิกส์	16	10	22	20	38	106
วิชาวิชาสังคมศึกษา	12	24	36	51	28	151
วิชาพุทธศาสนา	-	-	-	8	4	12
วิชาภาษาไทย	33	24	46	44	33	180
วิชาเศรษฐศาสตร์	-	-	4	-	14	18
วิชาภาษาอังกฤษ	18	105	8	40	48	219
วิชาคอมพิวเตอร์	16	8	12	8	-	44
วิชาชีววิทยา		20	20	24	15	99
วิชาเคมี	24	17	22	16	24	103
วิชาวิทยาศาสตร์	18	32	24	19	17	110

จากตาราง 3 แสดงอันดับของวิชาที่นักเรียนจำนวน 300 คน เลือกเป็น อันดับที่ 1 – 5 พบว่า จำนวนนักเรียนที่เลือกวิชาที่นักเรียนชอบเป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ วิชาพลศึกษา วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา และวิชาภาษาอังกฤษ

ตาราง 4 จำนวนนักเรียนกลุ่มประชากรที่เลือกกิจกรรมที่ตนเองชอบและสนใจ
เป็นอันดับ 1 – 5 (N = 300 :

กิจกรรมที่นักเรียนชอบ และสนใจ	อันดับที่เลือก					รวม
	1	2	3	4	5	
เล่นกีฬา	95	25	18	15	12	165
เล่นเกมส์	28	86	13	14	10	151
อ่านหนังสือ	11	17	74	8	9	119
ดูโทรทัศน์	13	10	6	71	7	107
ไปเที่ยว	7	5	10	11	68	101
ฟังเพลง	22	14	23	18	10	87
เรียนหนังสือ	15	28	24	-	22	89
เล่นคอมพิวเตอร์	21	10	14	14	23	82
ร้องเพลง	14	10	7	12	2	45
เล่นดนตรี	-	13	15	11	5	52
เรียนพิเศษ	-	9	10	6	22	55
ดูหนัง	10	12	9	10	10	51
ทำงานเพื่อสังคม	2	-	6	18	19	45
เลี้ยงสัตว์	3	8	20	-	25	56
ทำ web	9	10	18	6	-	43
ฝึกขับรถ	4	16	8	17	17	62
วาดรูป	6	2	5	20	-	33
ถ่ายรูป	-	14	7	10	-	31
นอน	-	10	3	2	1	16
ซ่อมเครื่องยนต์	-	10	-	1	10	21
ออกแบบ	8	3	2	4	1	28
เขียนโปรแกรม	3	2	13	-	-	18
เขียนหนังสือ	-	1	4	4	-	9
ทำการบ้าน	-	-	-	4	3	9
งานประดิษฐ์	-	-	-	3	2	5

จากตาราง 4 แสดงอันดับของกิจกรรมที่นักเรียนจำนวน 300 คน เลือกเป็น อันดับ 1 – 5

พบว่า จำนวนนักเรียนที่เลือกกิจกรรมที่ นักเรียนชอบเป็นอันดับ 1 – 5 ได้แก่ เล่นกีฬา เล่นเกมส์ อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ และไปเที่ยว

ตาราง 5 จำนวนนักเรียนกลุ่มประชากรที่เลือกอาชีพที่ตนเองชอบ เป็นอันดับ 1 – 5
(N = 300)

อาชีพที่นักเรียนชอบ	อันดับที่เลือก					รวม
	1	2	3	4	5	
ธุรกิจ	109	41	23	17	11	201
วิศวะ	23	83	27	11	17	161
ค้าขาย	10	19	66	13	26	134
ครู	5	8	5	57	8	83
นักบัญชี	19	9	8	6	39	81
นักจิตวิทยา	20	9	21	14	15	79
รับราชการ	7	11	10	24	13	65
สถาปนิก	11	5	13	15	14	58
นักวิทยาศาสตร์	9	13	6	7	24	58
ผู้พิพากษา	6	1	8	12	16	54
นักแสดง	17		8	8	12	51
ทนายความ	10	12	8	5	10	45
นักการเมือง	6	2	8	12	16	44
นักร้อง	5	11	-	17	11	44
เภสัชกร	6	5	13	11	7	42
นักสังคมสงเคราะห์	5	4	12	8	13	42
นักบิน	4	13	10	7	7	42
แพทย์	7	11	5	11	7	41
นักดนตรี	5	6	3	10	9	33
ช่างภาพ	3	2	7	13	8	33
นักฟุตบอล	4	6	3	12	7	32
นักการทูต	6	7	3	5	3	24
พ่อครัว	3		2	3	5	13
กรรมกร	-		-	2	4	6

จากตาราง 5 แสดงอันดับของอาชีพที่นักเรียนจำนวน 300 คน เลือกเป็น อันดับ 1 – 5 พบว่า จำนวนนักเรียนที่เลือกอาชีพที่นักเรียนชอบเป็น อันดับ 1 – 5 ได้แก่ อาชีพธุรกิจ อาชีพวิศวะ อาชีพค้าขาย อาชีพครู และอาชีพนักบัญชี

ตาราง 6 คะแนนสูงสุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ และการวางแผนเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (N = 300)

การเลือกอาชีพ	คะแนน สูงสุด	คะแนน ต่ำสุด	Mean	S.D	การแปลผล
การแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	2.51	1.84	2.15	0.06	ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง
การวางแผนเลือกอาชีพ	2.74	2.00	2.36	0.05	ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง
การเลือกอาชีพด้านการแสวงหา ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและการวางแผน เลือกอาชีพ	2.74	1.84	2.27	0.22	ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 300 คน มีการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และการวางแผนเลือกอาชีพ โดยปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง

ตอนที่ 2 การเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนการเลือกอาชีพ ด้านการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และการวางแผนเลือกอาชีพ ตั้งแต่ เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงในตาราง 7 – 13

ตาราง 7 จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ
ในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับวิชาที่ชอบ เป็นอันดับ 1 – 5 (n = 15)

วิชาที่นักเรียนชอบ	อันดับที่เลือก					รวม
	1	2	3	4	5	
คณิตศาสตร์	5	-	3	4	-	12
ภาษาอังกฤษ	-	4	-	3	3	10
ภาษาไทย	1	1	4	2	2	10
พลศึกษา	4	3	-	-	-	7
ฟิสิกส์	1	1	1	1	2	6
ชีววิทยา	-	2	1	-	2	5
วิทยาศาสตร์	1	1	1	2	-	5
สังคมศึกษา	-	1	1	1	1	4
เคมี	-	2	1	1	-	4
สุขศึกษา	1	1	1	-	-	3
คอมพิวเตอร์	-	-	2	-	-	2
แนะแนว	-	-	-	2	-	2
ภูมิศาสตร์	-	1	-	-	-	1
ดนตรี	1	-	-	-	-	1
ศิลปศึกษา	-	-	-	1	-	1
พุทธศาสนา	-	-	-	-	1	1

จากตาราง 7 แสดงอันดับของการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับวิชาที่นักเรียนชอบ จำนวน 15 คน ที่เลือกเป็นอันดับที่ 1 – 5 ก่อนเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ พบว่า จำนวนนักเรียน ที่เลือกวิชาที่นักเรียนชอบเป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ และ วิชาภาษาอังกฤษ

ตาราง 8 จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ
 ในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ตนเองชอบ เป็นอันดับ 1 – 5
 (n = 15)

กิจกรรมที่นักเรียนชอบ	อันดับที่เลือก					รวม
	1	2	3	4	5	
เที่ยว	3	1	2	2	5	13
อ่านหนังสือ	2	2	5	-	-	9
เล่นกีฬา	5	2	-	1	-	8
เล่นเกมส์	2	5	3	-	-	10
ดูโทรทัศน์	-	-	2	5	-	7
เล่นดนตรี	3	-	2	-	-	5
เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์	-	2	-	-	2	4
เรียนหนังสือ	-	1	-	-	1	2
อ่านการ์ตูน	-	1	-	-	1	2
ร้องเพลง	-	1	1	-	-	2
ดูภาพยนตร์	-	-	-	2	-	2
นอน	-	-	-	2	2	4
เล่น Internet	-	-	-	-	-	1
วาดรูป	-	-	1	-	-	1
งานประดิษฐ์	-	-	-	-	1	1
ออกแบบงาน	-	-	-	-	1	1
ฟังเพลง	-	-	-	-	1	1
ขับรถ	-	-	-	-	1	1

จากตาราง 8 แสดงอันดับของการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนชอบ ของนักเรียนจำนวน 15 คน ที่เลือกเป็นอันดับ 1 – 5 ก่อนเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ พบว่าจำนวนนักเรียนที่เลือกกิจกรรมที่นักเรียนชอบเป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ เที่ยว เล่นเกมส์ อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ และท่องเที่ยว

ตาราง 9 จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ
 ในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองชอบ เป็นอันดับ 1 – 5

(n = 15)

อาชีพที่นักเรียนชอบ	อันดับที่เลือก					รวม
	1	2	3	4	5	
นักธุรกิจ	5	2	-	-	1	8
วิศวกร	2	1	2	-	-	5
ค้าขาย	1	-	1	1	1	4
ครู	-	-	4	-	-	4
นักบัญชี	-	4	-	1	1	6
นักจิตวิทยา	-	1	-	1	1	3
รับราชการ	1	-	1	-	-	2
สถาปนิก	3	-	-	-	-	3
นักวิทยาศาสตร์	-	1	1	-	-	2
ผู้พิพากษา	1	1	-	-	-	2
นักแสดง	-	-	2	-	-	2
ทนายความ	-	1	1	-	-	2
นักการเมือง	-	1	-	1	1	3
นักร้อง	-	1	-	1	-	2
เภสัชกร	-	-	1	-	-	1
นักสังคมสงเคราะห์	-	-	-	-	3	3
นักบิน	-	-	1	1	1	3
แพทย์	-	1	1	2	-	4
นักดนตรี	1	-	-	-	-	1
ช่างภาพ	-	-	-	-	2	2
นักฟุตบอล	1	-	-	-	1	2
นักการทูต	-	1	2	-	1	4
พ่อครัว	-	-	3	-	-	3
กรรมกร	-	1	-	-	1	2

จากตาราง 9 แสดงอันดับของการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนชอบ ของ
 นักเรียนจำนวน 15 คน ที่เลือกเป็นอันดับที่ 1 – 5 ก่อนเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ พบว่า
 จำนวนนักเรียนที่เลือกอาชีพที่นักเรียนชอบ เป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ นักธุรกิจ นักบัญชี ครู แพทย์
 และอาชีพนักสังคมสงเคราะห์

ตาราง 10 จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับวิชาที่ชอบเป็นอันดับ 1 – 5 (n = 15)

วิชาที่นักเรียนชอบ	อันดับที่เลือก					รวม
	1	2	3	4	5	
ภาษาอังกฤษ	7	3	-	4	1	15
คณิต	3	6	-	3	2	14
สังคมศึกษา	-	-	3	2	4	9
สุขศึกษา	-	-	4	3	1	8
ไทย	-	2	2	1	3	8
เคมี	1	3	2	-	1	7
ชีวะ	3	-	1	-	3	7
คอมพิวเตอร์	1	-	-	-	1	2
วิทย์	-	-	2	-	-	2
ฟิสิกส์	-	-	1	1	-	2
ศิลป	-	1	-	-	-	1
พละ	-	-	-	-	1	1

จากตาราง 10 แสดงอันดับของการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนชอบ ของนักเรียน จำนวน 15 คน ที่เลือกเป็นอันดับที่ 1 – 5 ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพพบว่า จำนวนนักเรียนที่เลือกวิชาที่นักเรียนชอบเป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสุขศึกษา วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาเคมี

ตาราง 11 จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ
 ในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ตนเองชอบ เป็นอันดับ 1 – 5
 (n = 15)

กิจกรรมที่นักเรียนชอบ	อันดับที่เลือก					รวม
	1	2	3	4	5	
เล่นกีฬา	6	3	-	-	2	11
ดูทีวี	-	2	-	7	-	9
ท่องเที่ยว	2	-	-	-	7	9
อ่านหนังสือ	-	5	-	-	2	7
ฟังเพลง	-	1	4	-	1	6
เล่นเกม	-	4	-	-	1	5
นอน	-	-	2	2	-	4
เขียนหนังสือ	-	-	3	-	-	3
ถ่ายรูป	-	-	3	-	-	3
เล่นดนตรี	-	3	-	-	-	3
ซื้อของ	-	-	-	3	-	3
วาดรูป	-	-	-	-	2	2
เรียนหนังสือ	-	-	-	2	-	2
ทำอาหาร	-	-	2	-	-	2
เลี้ยงสัตว์	2	-	-	-	-	2
ทำงานบ้าน	1	-	-	-	-	1
งานประดิษฐ์	-	1	-	-	-	1

จากตาราง 11 แสดงอันดับของการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนชอบ
 จำนวน 15 คน เลือกเป็นอันดับที่ 1 – 5 ภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ พบว่า
 จำนวนนักเรียนที่เลือกเป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ เล่นกีฬา ดูทีวี ท่องเที่ยว อ่านหนังสือ และฟังเพลง

ตาราง 12 จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ
 ในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองชอบ เป็นอันดับ 1- 5
 (n = 15)

อาชีพที่นักเรียนชอบ	อันดับที่เลือก					รวม
	1	2	3	4	5	
ธุรกิจ	6	-	4	4	1	15
ครู	5	-	-	4	-	9
รับจ้าง	1	-	-	-	5	6
ทันตแพทย์	-	-	-	-	6	6
ทนาย	-	1	5	-	-	6
พ่อครัว	1	-	-	-	4	5
ค้าขาย	3	2	-	-	-	5
นักวิทยาศาสตร์	2	-	2	-	-	4
รับราชการ	-	3	-	-	-	3
นักการเมือง	-	-	-	-	3	3
วิศวะ	-	2	-	-	-	2
เภสัชกร	-	2	-	-	-	2
สถาปนิก	-	-	2	-	-	2
นักบัญชี	-	-	2	-	-	2
นักร้อง	-	-	-	-	2	2
แพทย์	1	-	-	-	-	1
นักบิน	1	-	-	-	-	1
นักจิตวิทยา	-	-	-	1	-	1
ช่างภาพ	-	-	-	-	1	1

จากตาราง 12 แสดงอันดับของการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับวิชาที่นักเรียนชอบ ของนักเรียนจำนวน 15 คน ที่เลือกเป็นอันดับที่ 1 – 5 ภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ พบว่า จำนวนนักเรียนที่เลือกเป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ อาชีพธุรกิจ อาชีพรับราชการ อาชีพทนาย
 ครู และธุรกิจ และอาชีพทันตแพทย์

ตาราง 13 เปรียบเทียบการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลและด้านการวางแผนอาชีพ
ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ (N = 15)

การเลือกอาชีพ	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง			ΣD	ΣD^2	t
	Mean	SD	แปลผล	Mean	SD	แปลผล			
การแสวงหาข้อมูล									
เกี่ยวกับอาชีพ	1.55	.285	ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง	2.99	0.209	ปฏิบัติแทบทุกครั้ง	224	3474	19.27**
การวางแผนเลือกอาชีพ	1.68	.266	ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง	2.94	0.205	ปฏิบัติแทบทุกครั้ง	245	4141	20.27**
การเลือกอาชีพด้านการ แสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับ อาชีพและการวางแผน เลือกอาชีพ	1.60	0.21	ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง	2.96	0.203	ปฏิบัติแทบทุกครั้ง	469	15011	24.32 **

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 พบว่า ภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ นักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและมีการเลือกอาชีพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ทำให้นักเรียน มีการเลือก
อาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลและการวางแผนเลือกอาชีพเพิ่มขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือก

อาชีพ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนมีคะแนนการเลือกอาชีพเพิ่มขึ้น ภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการเลือกอาชีพเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ที่มีคะแนนการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ และการวางแผนอาชีพ ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 75 คน และคัดเลือกนักเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการมาจำนวน 15 คน โดยการคัดเลือกจากนักเรียนที่มีการเลือกอาชีพจากน้อยไปหามาก

วิธีการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาการเลือกอาชีพ โดยให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 300 คน ตอบแบบสอบถามการเลือกอาชีพ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป
2. การพัฒนาการเลือกอาชีพให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 15 คน ดังนี้

2.1 ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยขอความร่วมมือให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 300 คน ตอบแบบสอบถามการเลือกอาชีพ เพื่อศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียนดังกล่าว และคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนด้านการแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการวางแผนอาชีพตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ได้นักเรียน จำนวน 75 คน และคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลและการวางแผนอาชีพ จากนั้นไปหามาก ได้นักเรียนจำนวน 15 คน แลสอบถามนักเรียนตามความสมัครใจเพื่อเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ และเก็บคะแนนจากแบบสอบถามการเลือกอาชีพของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพเป็นคะแนน Pre test

2.2 การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาการเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามโปรแกรมการพัฒนาการเลือกอาชีพ โดยใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่ม รวมเป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 10 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ถึง วันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547

2.3 หลังการทดลอง

2.3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ตอบแบบสอบถามการเลือกอาชีพฉบับที่ใช้ก่อนการดำเนินโครงการอีกครั้งหนึ่ง และเก็บคะแนนที่ได้เป็นคะแนน Post test

2.3.2 ผู้วิจัยนำคะแนน Pre test - Post test ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามการเลือกอาชีพ มาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการเลือกอาชีพ และเปรียบเทียบการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ t - test for dependent samples

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าสรุปผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 300 คน พบว่า
 - 1.1 การรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองชอบ
 - 1.1.1 จำนวนนักเรียนที่เลือกวิชาที่นักเรียนชอบ อันดับที่ 1 – 5 คือ วิชาพลศึกษา วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา และ วิชาฟิสิกส์
 - 1.1.2 จำนวนนักเรียนที่เลือกกิจกรรมที่นักเรียนชอบ อันดับที่ 1 – 5 คือ เล่นกีฬา เล่นเกมส์ อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ และ ไปเที่ยว
 - 1.1.3 จำนวนนักเรียนที่เลือกอาชีพที่นักเรียนชอบ อันดับที่ 1 – 5 คือ อาชีพธุรกิจ อาชีพค้าขาย อาชีพวิศวกร อาชีพค้าขาย อาชีพครู และ อาชีพนักบัญชี
 - 1.2 การเลือกอาชีพ นักเรียนมีการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และ ด้านการวางแผนเลือกอาชีพ โดยปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง
2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 15 คน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ พบว่า
 - 2.1 การรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองชอบก่อนและหลังการทดลอง
 - 2.1.1 ก่อนการทดลอง จำนวนนักเรียนที่เลือกวิชาที่นักเรียนชอบเป็น อันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ
 - 2.1.2 ก่อนการทดลอง จำนวนนักเรียนที่เลือกกิจกรรมที่นักเรียนชอบ เป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ เทียว เล่นเกมส์ อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ และเที่ยว
 - 2.1.3 ก่อนการทดลอง จำนวนนักเรียนที่เลือกอาชีพที่นักเรียนชอบ เป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ อาชีพธุรกิจ อาชีพนักบัญชี ครู และแพทย์ และอาชีพนักสังคมสงเคราะห์
 - 2.1.4 หลังการทดลอง จำนวนนักเรียนที่เลือกวิชาที่นักเรียนชอบเป็นอันดับ 1 – 5 ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสุขศึกษา วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาสังคม
 - 2.1.5 หลังการทดลอง จำนวนนักเรียนที่เลือกกิจกรรมที่นักเรียนชอบ เป็น อันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ เล่นกีฬา ดูทีวี ท่องเที่ยว อ่านหนังสือ และฟังเพลง
 - 2.1.6 หลังการทดลอง จำนวนนักเรียนที่เลือกอาชีพที่นักเรียนชอบเป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ อาชีพธุรกิจ อาชีพรับราชการ อาชีพทนาย ครูและธุรกิจ และอาชีพทันตแพทย์

2.2 ภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และมีการเลือกอาชีพเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ทำให้นักเรียนมีการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลและการวางแผนเลือกอาชีพเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 300 คน พบว่า

1 การรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองชอบ

1.1 จำนวนนักเรียนที่เลือกวิชาที่นักเรียนชอบ อันดับที่ 1 – 5 คือ วิชาพลศึกษา วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา และ วิชาฟิสิกส์

1.2 จำนวนนักเรียนที่เลือกกิจกรรมที่นักเรียนชอบ อันดับที่ 1 – 5 คือ เล่นกีฬา เล่นเกมส์ อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ และ ไปเที่ยว

1.3 จำนวนนักเรียนที่เลือกอาชีพที่นักเรียนชอบ อันดับที่ 1 – 5 คือ อาชีพธุรกิจ อาชีพค้าขาย อาชีพวิศวกร อาชีพค้าขาย อาชีพครู และ อาชีพนักบัญชี

1. การเลือกอาชีพ นักเรียนมีการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และด้านการวางแผนเลือกอาชีพ โดยปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง

2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 15 คน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ พบว่า

3.1 การรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองชอบก่อนและหลังการทดลอง

3.1.1 ก่อนการทดลอง จำนวนนักเรียนที่เลือกวิชาที่นักเรียนชอบเป็น อันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ

3.1.2 ก่อนการทดลอง จำนวนนักเรียนที่เลือกกิจกรรมที่นักเรียนชอบ เป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ เที่ยว เล่นเกมส์ อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ และเที่ยว

3.1.3 ก่อนการทดลอง จำนวนนักเรียนที่เลือกอาชีพที่นักเรียนชอบ เป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ อาชีพธุรกิจ อาชีพนักบัญชี ครู แพทย์ และอาชีพนักสังคมสงเคราะห์

3.1.4 หลังการทดลอง จำนวนนักเรียนที่เลือกวิชาที่นักเรียนชอบเป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสุขศึกษา วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาสังคม

3.1.5 หลังการทดลอง จำนวนนักเรียนที่เลือกกิจกรรมที่นักเรียนชอบ เป็น อันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ เล่นกีฬา ดูทีวี ท่องเที่ยว อ่านหนังสือ และฟังเพลง

3.1.6 หลังการทดลอง จำนวนนักเรียนที่เลือกอาชีพที่นักเรียนชอบ เป็นอันดับที่ 1 – 5 ได้แก่ อาชีวะธุรกิจ อาชีพรับราชการ อาชีพทนาย ครูและธุรกิจ และอาชีพทันตแพทย์

4. ภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 มีการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และมีการเลือกอาชีพเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ทำให้นักเรียนมีการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลและการวางแผนเลือกอาชีพเพิ่มขึ้น

การดำเนินโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่ม โดยอาศัยหลักการและแนวความคิด เกี่ยวกับการแนะแนวกลุ่มโดยพยายามให้บรรยากาศมีความเป็นกันเอง สนับสนุนค่านิยม และยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ แนวคิด และการปฏิบัติด้วยตนเอง ให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2522 : 7) ที่กล่าวว่า วิธีการที่ดีที่สุดในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ คือ การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความรู้สึกริคิดของตนให้กลุ่มได้รับรู้ และเปิดเผยตนเองให้มากที่สุด

โครงการพัฒนาการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทำให้คะแนนการเลือกอาชีพเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนมีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น รู้จักและเข้าใจแนวทางในการเลือกอาชีพมากขึ้น จึงสามารถวางแผนเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สตีเวน (Holland and others. 1986:48; citing Steven. 1986) ได้กล่าวว่าการให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเลือกอาชีพนั้นช่วยให้เด็กสามารถวางแผนแสวงหาอาชีพต่างๆในอนาคตได้ เหมาะสมกับตนเองมากขึ้นนอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับ ฮอลแลนด์และคณะ (Holland thers.1994:45 ; citing Holland, Daiger& Power.1980) ที่ศึกษา พบว่า บุคคลจะเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของตนเองมากขึ้น หากบุคคลนั้นทราบว่า ตนมีความสนใจในอาชีพอะไร มี บุคลิกภาพอย่างไร และบุคลิกภาพนั้นเหมาะสมเพียงใดกับอาชีพนั้นๆ ตลอดทั้งอาชีพในอุดมคติของคนคืออะไร ต้องการทราบว่า ความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพของตนนั้นเป็นอย่างไร และเหมาะสมกับอาชีพใด

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ จึงมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และการใช้ทฤษฎี ที่สอดคล้องกับแนวทางในการศึกษาวิจัยของ โครงการพัฒนาการเลือกอาชีพของ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการแนะแนวการศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้เลือกอาชีพของตนอย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรจัดโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 – 5 เพื่อเตรียมนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ ทั้งการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และการวางแผนเลือกอาชีพ ผู้ที่จะนำโครงการดังกล่าวไปใช้ควรศึกษารายละเอียดต่างๆ ของโครงการ และควรมีประสบการณ์ในการจัดโครงการดังกล่าวด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเลือกอาชีพให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มอื่นๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

- ก่อ สวัสดิพานิช . (1513,15 สิงหาคม). " สภาพการณ์มัธยมศึกษาของประเทศไทย " ,
 วิทยาสาร. 31 (5) : 6-7 , 63
- กาญจนา ณ ลำพูน. (2538). ผลของการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ตามแนวคิด
 แบบวิเคราะห์ลักษณะและปัจจัยส่วนบุคคล ต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยม
 ศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนารีรัตน์ จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการ
 ศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- แก้วกานต์ ภูมิศรีแก้ว. (2536). ผลของการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ต่อความ
 พร้อมทางอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร อำเภอเมือง
 จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ :
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- คมเพชร ฉัตรสุภากุล . (2519). คำบรรยายเรื่องทฤษฎีการเลือกอาชีพ. ภาควิชาการแนะแนว.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จินตนา อินทรทัศน์. (2541). ผลของการให้คำปรึกษารายบุคคลด้านอาชีพตามทฤษฎี
 พัฒนาการทางอาชีพของ ดี เดอ เฌนและโอฮารา ที่มีต่อการสอดคล้องในการเลือกอาชีพ
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2โรงเรียนศึกษางานเคราะห์เขาพนม จังหวัดกระบี่. ปรินญา
 นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ชุติรัตน์ วัชรจรัสกุล. (2532). การศึกษาค่านิยมในอาชีพของผู้ปกครองกับนักเรียนระดับมัธยม
 ศึกษาปีที่ 3 จังหวัดราชบุรี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพวัน ถือคำ. (2532). เจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนและบุคลากรซึ่งรับผิดชอบ
 ด้านการศึกษาในระดับโรงเรียน เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 (จิตวิทยาการแนะแนว) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร
- นิตยา ธรรมพันธ์. (2523). ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
 3 โรงเรียนมัธยมของรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี
 ยะลา และนราธิวาส. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2537). พัฒนาการทางอาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประมวล วิทยากร. (2520). คำนิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล จังหวัดนครสวรรค์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประสาร เมืองหมุด. (2521). การสำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 – 4 โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปีการศึกษา 2509.
ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. () กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ปัทมา มานะสุบิน. (2538). การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น ที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน โรงเรียน
เตรียมอุดมพัฒนาการบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- ปิติ วิทยาการ. (2536). ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มต่อการตระหนักรู้ใน
อาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโพธิ์ไทรงามวิทยาคม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร
- เปื้อง จันดา. (2519). การเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนต่างกันโรงเรียนมัธยมแบบประสานภาคเหนือ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ
: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2529). เอกสารประกอบการสอนแนะแนว 515 ทฤษฎีการพัฒนา
อาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัฒนา สุนทรประภัสสร. (2544). ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาอาชีพแบบกลุ่มตามแนวพัฒนาการ
ต่อการเพิ่มเอกลักษณ์เชิงอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร

- เพ็ญศรี จินดาศักดิ์. (2535). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี. ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรสุดา วีระเดชชูชีพ. (2538). ผลของชุดการสอนการแนะแนวอาชีพที่มีต่ออุดมภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทิงวิทยา จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- พรเพชร โคตรสิงห์. (2541). ผลของชุดแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มต่อความตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านผือ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตศิลปศาสตร. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วชิรญา บัวศรี. (2519). การบรรยายเรื่องอาชีพศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัชร ทรัพย์มี. (2523). การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เวียงชัย ศิริพรรณ. (2532). ความสนใจในอาชีพและความต้องการบริการแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). ชลบุรี : มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร
- ศุภาวดี บุญญวงศ์. (2528). เอกสารคำสอนอาชีพศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- สมพงษ์ มั่นระวัง. (2519). การเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ในโรงเรียนมัธยมแบบประสมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลำเนาวิ ขจรศิลป์. (2529). การแนะแนวในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : เกษตรศาสตร์.
- Blackburn, Serah Pauline Sturdivant. (1975 , January). " Relationship of Selected Variables to Occupational and Educational Aspirations and Expectations of Female High School Seniors," *Dissertation Abstracts International*. 35 (5) : 4152 A ;

- Collazo, Jenaro Collazo. (1967 , October). " Occupational Plans of Puerto Rican Youth," *Dissertation Abstracts*. 28 (4) : 1534 A – 1535 A
- Cook, Walter Roy. (1967 , August). " Factors Associated with the Occupational Choices of Young Man," *Dissertation Abstract*. 28 (2) : 799,
- Dobbins, Loy H. (1969 , March). " Educational and Occupational Aspirations and Expectaion of High School Senior Boys in Five Louisiana Parishes,"
Dissertation Abstracts International. 29 (9) : 2958 A – 2959 A ;
- Ginzberg, Eil. (1966). *The Delvelopment of Human Resaources*. New York : McGraw – Hill Book Compang, 1966.
- Perrone, Phillip A . (1995 , April) " Values and Occupational Perferences of Junior. High School Girls," *The Personnel and Guidance Journal*. 44 (4) : 254 - 257 ,

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามการเลือกอาชีพ

แบบสอบถามการเลือกอาชีพ

ชื่อ.....สกุล.....ระดับชั้น ม.....เลขที่.....

โรงเรียน..... เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

คำชี้แจง แบบสอบถามการเลือกอาชีพ ประกอบไปด้วยสามตอน ตอนที่หนึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับ
สิ่งที่นักเรียนชอบ ตอนที่สองเป็นคำถามเกี่ยวกับการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และตอนที่สามเกี่ยวกับ
การวางแผนเลือกอาชีพ กรุณาอ่านคำอธิบายให้เข้าใจก่อนลงมือทำ

แบบสอบถามการเลือกอาชีพ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรู้จักและเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองชอบ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบตามต่อไปนี้ ให้ตรงตามความรู้สึกของนักเรียน โดยเรียงจากมากไปหา

น้อย 5 อันดับ

1. วิชาที่นักเรียนคิดว่าทำได้ดีที่สุด

อันดับที่ 1

อันดับที่ 2

อันดับที่ 3

อันดับที่ 4

อันดับที่ 5

2. กิจกรรมที่นักเรียนชอบและสนใจจะทำ

อันดับที่ 1

อันดับที่ 2

อันดับที่ 3

อันดับที่ 4

อันดับที่ 5

3. งานอาชีพที่นักเรียนคิดว่าทำได้ดี

อันดับที่ 1

อันดับที่ 2

อันดับที่ 3

อันดับที่ 4

อันดับที่ 5

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

2.1 คำชี้แจงให้นักเรียนอ่านข้อความนี้ แล้วพิจารณาว่าได้ปฏิบัติบ่อยครั้งมากน้อยเพียงใดแล้ว

เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ข้อที่	ข้อความ	ไม่ได้ปฏิบัติ	ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติแทบทุกครั้ง	ปฏิบัติทุกครั้ง
1	ข้าพเจ้าได้สำรวจแหล่งงานและการศึกษาโดยใช้ห้องสมุด ติดต่อสถานที่ต่างๆ ขอข้อมูลทางจดหมาย พบปะพูดคุยกับผู้ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ข้าพเจ้าสนใจ				
2	ข้าพเจ้าได้ปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่ที่ข้าพเจ้ารู้จักเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
3	ข้าพเจ้าค้นหาข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
4	ข้าพเจ้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัดทั้งในและนอกสถานที่				
5	ข้าพเจ้าค้นหาคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพที่ประสบความสำเร็จในอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
6	ข้าพเจ้าหาความรู้พิเศษเพิ่มเติมเกี่ยวกับอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
7	ข้าพเจ้าศึกษาถึงรายได้ และค่าตอบแทนรวมถึงสวัสดิการในการประกอบอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
8	ข้าพเจ้าศึกษาถึงความก้าวหน้า และโอกาสพัฒนาตนเอง และพัฒนางานในอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
9	ข้าพเจ้าศึกษาถึงความต้องการของตลาดแรงงาน ที่มีต่ออาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจและถนัด				
10	ข้าพเจ้าศึกษาถึงวิธีการ ที่จะพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่อาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจ				

ตอนที่ 3 การวางแผนเลือกอาชีพ

3.1 คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความนี้ แล้วพิจารณาว่าได้ปฏิบัติบ่อยครั้งมากน้อยเพียงใด แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็น

ข้อที่	ข้อความ	ไม่ได้ปฏิบัติ	ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติแทบทุกครั้ง	ปฏิบัติทุกครั้ง
1	ข้าพเจ้าได้สำรวจตนเองก่อนเข้าสู่อาชีพ				
2	ข้าพเจ้าได้สำรวจความสามารถของตนเองก่อนเข้าสู่อาชีพ				
3	ข้าพเจ้าได้สำรวจค่านิยมของตนเองก่อนเข้าสู่อาชีพ				
4	ข้าพเจ้าได้สำรวจความสนใจของตนเองก่อนเข้าสู่อาชีพ				
5	ข้าพเจ้าได้สำรวจบุคลิกภาพของตนเองก่อนเข้าสู่อาชีพ				
6	ข้าพเจ้าสำรวจสภาพครอบครัวและสิ่งแวดล้อมของตนเองในการเข้าสู่อาชีพที่ ข้าพเจ้าสนใจ				
7	ข้าพเจ้ามีข้อมูลในการช่วยตัดสินใจในการเลือกอาชีพที่เพียงพอ				
8	ข้าพเจ้ามีข้อมูลในการช่วยตัดสินใจในการเลือกอาชีพที่ชัดเจน				
9	ข้าพเจ้ามีข้อมูลในการช่วยตัดสินใจในการเลือกอาชีพที่ทันสมัย				
10	ข้าพเจ้าวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจ				
11	ข้าพเจ้าวิเคราะห์ทางเลือกที่ดีที่สุด ในการเข้าสู่อาชีพที่เหมาะสม				
12	ข้าพเจ้าสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพ ที่เหมาะสมกับข้าพเจ้า				
13	ข้าพเจ้ามักจะพิจารณาข้อดี และข้อเสีย อุปสรรค และปัญหาในการประกอบอาชีพนั้นๆ				

ภาคผนวก ข
โครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ

โครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ				
ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	การประเมินผล
1	ปฐมนิเทศ	1.เพื่อให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการจัดโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ	ขั้นนำ	1.การร่วมมือในการทำกิจกรรม ตลอดจนความเข้าใจของสมาชิก
		2.เพื่อฝึกให้เป็นคนที่มีลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์	ผู้วิจัยชี้แจงการทำกิจกรรมดังนี้	2.สังเกตการแสดงความคิดเห็นขณะทำกิจกรรม
			1.ให้สมาชิกนั่งล้อมเป็นวงเดียวกัน ให้เห็นหน้าครบทุกคน	
			2.แจกแผ่นป้ายซึ่งเป็นกระดาษเปล่าคนละ 1 ใบ	
			3.ให้ทุกคนเขียนชื่อตนเอง เป็นชื่อที่ต้องการให้ผู้อื่นเรียก พร้อมทั้งเขียนลักษณะเด่นของตัวเอง 3 อย่าง และคิดประวัติจำตัวบนแผ่นกระดาษที่กำหนดให้ ในเวลา 3 นาที	
			4.ให้ทุกคนได้มีโอกาส ทักทาย พูดคุยกัน โดยมีกติกาดังนี้	
			4.1 ทุกคนที่พบปะเพื่อนคนใหม่ให้กล่าวคำว่า " สวัสดี " พร้อมทั้งเรียกชื่อเพื่อนคนนั้นตามที่ปรากฏบนแผ่นป้ายแขวนคอ	
			4.2 ถ้าลักษณะของเพื่อนที่ปรากฏบนแผ่นป้ายมีลักษณะเช่นเดียวกับตนเองให้ยกมือขึ้น	
			ตอบมือกับอีกฝ่ายหนึ่ง 1 ครั้ง ต่อ 1 ลักษณะ ที่เหมือนกัน	
			ถ้ามีลักษณะเช่นเดียวกัน 3 อย่าง ก็ตอบมือ 3 ครั้ง	
			4.3 ถ้าไม่พบว่ามีลักษณะตรงกับตนเองก็ให้คำนับเพื่อนคนนั้น พยายามให้มีการพบปะกันทุกคน	
			5.มีการทดสอบความจำ โดยขออาสาสมัครทีละคน เพื่อให้บอกชื่อ	
			และลักษณะบุคคลที่ได้พบปะมาอย่างน้อย 3 คน	
			ขั้นสรุป	
			ให้สมาชิกภายในกลุ่มช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ว่าการใส่ใจในชื่อของผู้อื่น	

				นับเป็นการเริ่มต้นที่ดีของการมีมนุษย์สัมพันธ์การยอมรับผู้อื่นสามารถทำให้เราปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้และความสามารถของบุคคลนั้นแตกต่างกัน เราควรเข้าใจตนเองและภาคภูมิใจ	
				ในตนเอง	
				ขั้นนำ	สังเกตพฤติกรรมการร่วม
2	การสำรวจผลสัมฤทธิ์	เพื่อให้ให้นักเรียนสำรวจความ		ผู้วิจัยถามความคิดเห็นของนักเรียนในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น	กิจกรรม
	ทางการเรียนเป็นรายวิชา	สามารถทางด้านการเรียนรู้ของ		มีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพอย่างไร	
		ตนเอง		ขั้นตอนการ	
				1. ผู้วิจัยแจก แบบสำรวจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละรายวิชา พร้อมอธิบายวิธีการทำ	
				2. เมื่อนักเรียนเติมช่องครบแล้ว นักเรียนสามารถพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ	
				นักเรียนว่ามีความสามารถทางการเรียนวิชาใดมากที่สุด ปานกลาง และน้อยที่สุด	
				3. ให้นักเรียนอภิปราย อธิบาย เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเองให้เพื่อนได้รับรู้	
				ขั้นสรุป	
				ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนสรุปว่าการรับรู้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเองนั้น	
				ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการเลือกอาชีพ เพราะในการเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับความสามารถ	
				ของตน ความสามารถของตน จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการเรียนซึ่งเป็นพื้นฐานใน	
				การประกอบอาชีพอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในอนาคต	
ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์		วิธีดำเนินการ	การประเมินผล
3	ความสนใจในอาชีพ	เพื่อให้นักเรียนสำรวจคุณลักษณะ		ขั้นนำ	สังเกตพฤติกรรมในการ
		ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพโดยสำรวจ		ผู้วิจัยถามนักเรียนถึงเรื่องแต่ละคนมีความสนใจที่แตกต่างกัน จะส่งผลการประกอบอาชีพ	ร่วมกิจกรรม
		ความสนใจของตนเองที่มีต่อการ		ที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร แล้วผู้วิจัยจึงกล่าวถึงความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพของคนนั้นจะต้อง	

		มีความสอดคล้องกัน บุคคลจึงประกอบอาชีพอย่างมีความสุข	
		ขั้นตอนการ	
		1. ผู้วิจัยแจกแบบสำรวจความสนใจในอาชีพที่สัมพันธ์กับอาชีพ พร้อมทั้งอธิบายการทำ	
		แบบสำรวจ	
		2. นักเรียนทำแบบสำรวจ แล้วนำมาแปลผลจนได้รู้ว่าตนเองมีความสนใจทางด้านใด	
		3. นักเรียนร่วมกันอภิปราย อธิบาย และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำแบบสำรวจ	
		ความสนใจในอาชีพ	
		ขั้นสรุป	
		ผู้วิจัยให้สมาชิกสรุปว่าการสำรวจคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพโดยสำรวจความสนใจใน	
		อาชีพของตนเองนั้น เป็นการช่วยในการเลือกอาชีพของตนเอง	
			สังเกตพฤติกรรมในการ
4	สำรวจบุคลิกภาพด้าน	ขั้นนำ	ร่วมกิจกรรม
	อาชีพ	ผู้วิจัยกล่าวถึงบุคลิกภาพด้านอาชีพนั้น มีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพ	
		ของแต่ละคน การที่นักเรียนรับรู้ว่าคุณลักษณะมีบุคลิกภาพอย่างไรนั้น จะช่วยให้นักเรียน	
		เลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	
		ขั้นตอนการ	
		1. ผู้วิจัยแจกแบบสำรวจบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ พร้อมอธิบายการทำแบบสำรวจ	
		2. ให้นักเรียนทำแบบสำรวจบุคลิกภาพ แล้วนำมาแปลผลจนได้ว่าคุณลักษณะ มีบุคลิกภาพเป็น	
		อย่างไร	
		3. นักเรียนร่วมกันอภิปราย อธิบาย และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสำรวจบุคลิกภาพด้าน	
		อาชีพ	

				ขั้นสรุป	
				ผู้วิจัยให้สัมภาษณ์สรุปว่าการสำรวจคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพโดยสำรวจบุคลิกภาพด้านอาชีพของตนเองนั้นมีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพเพราะจะช่วยให้เราประกอบอาชีพได้ตรงกับบุคลิกภาพของตนเองพร้อมทั้งมีความสุขกับอาชีพนั้นๆ	
				ขั้นนำ	สังเกตพฤติกรรมในการ ร่วมกิจกรรม
5	โลกกว้างทางอาชีพ และความชอบที่เกี่ยวข้องกับ กลุ่มอาชีพ	เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักสำรวจโลกกว้าง ทางอาชีพ โดยแผนที่โลกอาชีพ เกี่ยวกับลักษณะของอาชีพ ความ สำคัญ คุณสมบัติของผู้ประกอบ อาชีพความก้าวหน้ารายได้และ รายได้และความต้องการ ของ ตลาดแรงงานตลอดจนรู้จักนำไป ตัดสินใจ ในการเลือกอาชีพ	ผู้วิจัยกล่าวถึงความสำคัญในการสำรวจโลกกว้างทางอาชีพว่าจะช่วยเตรียมความพร้อม การเลือกอาชีพ เพราะเมื่อรับรู้คุณลักษณะของตนเองแล้วยังไม่เพียงพอ นักเรียนจะต้อง เรียนรู้ลักษณะต่างๆ ของอาชีพในโลกอาชีพที่นักเรียนจะต้องเผชิญอีกด้วย ขั้นตอนในการ 1. ผู้วิจัยชี้แจงการทำกิจกรรมแผนที่โลกอาชีพ และให้นักเรียนทำแบบสำรวจทักษะทั้ง 4 ด้านเพื่อให้หาลักษณะอาชีพในแผนที่โลกอาชีพ 2. รวมคะแนนทักษะในแต่ละด้าน นำคะแนนที่ได้ อันดับ 1 และ 2 มาหาเขตในพื้นที่โลก อาชีพ ดูจากตารางที่กำหนดให้ และเปิดแผนที่โลกอาชีพดูว่าเขตนั่นตรงกับกลุ่มอาชีพ อะไรบ้าง ให้นักเรียนเลือกอาชีพจากกลุ่มอาชีพในเขตพื้นที่โลกอาชีพที่ตนได้ประมาณ 2-3 อาชีพ 3. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับ การสำรวจโลกกว้างทางอาชีพโดยแผนที่โลกอาชีพในเรื่อง ลักษณะอาชีพ ความสำคัญของ อาชีพคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ ความก้าวหน้า ตลอดจนรายได้และความต้องการ ของตลาดแรงงานของอาชีพที่ตนเองเลือก ขั้นสรุป		วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้ว่าตรงกับใจนักเรียนมากน้อยเพียงใด และอธิบายว่า ผลที่ได้เป็น

			เพียงการสำรวจ ในอนาคตที่ได้อาจมีการเปลี่ยนแปลง เพราะนักเรียนที่การพัฒนาตนเองได้มากขึ้นนี้ทั้งการสำรวจโลกกว้างทางอาชีพโดยแผนที่โลกอาชีพนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ		
			ขั้นนำ		สังเกตพฤติกรรมในการ
6	สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ	เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกอาชีพต่างๆ ตามกลุ่มสาขาอาชีพของ ISCED ได้	ผู้วิจัยถามนักเรียนว่าโลกของการทำงานมีอาชีพมากมายหลายประเภท และสามารถจัดแบ่งได้เป็นกี่กลุ่มอาชีพ		การร่วมกิจกรรม
			ขั้นตอนการ		
			1. ผู้วิจัยอธิบายการจำแนกกลุ่มของบุคคลทำงานตามความสามารถ และความชำนาญ		
			3. ให้นักเรียนทำแบบฝึกสาขที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ตามใบงานที่แจกให้		
			4. ให้นักเรียนแต่ละคน นำสาขาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ได้ทำในแบบฝึกมาเล่าให้เพื่อนฟัง		
			แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะ		
			ขั้นสรุป		
			ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่เราต้องการทำงานในอนาคต เพื่อให้สามารถทำงานในอาชีพที่เราตั้งเป้าหมายไว้		
7	การสำรวจอาชีพ	เพื่อให้นักเรียนรู้จักและเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผนอาชีพ	ขั้นนำ	ผู้วิจัยอธิบายกระบวนการวางแผนด้านอาชีพที่ต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ วัสดุและใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์สูงสุด และต้องใช้การตัดสินใจอย่างเป็นระบบมาช่วยในการวางแผน	สังเกตพฤติกรรมในการ
			ขั้นดำเนินการ		ร่วมกิจกรรม
			1. ผู้วิจัยอธิบายกลยุทธ์ในการกำหนดแนวทางการวางแผนชีวิต เกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนต้องการ		

			เลือก ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายในวิสัยทัศน์อาชีพ รวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์รู้ถึงทิศทาง	
			เลือกวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก และตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้น	
			2. ให้นักเรียนทำแบบฝึกการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ โดยให้นักเรียนแต่ละคนดำเนินการตามกล	
			ยุทธ์	
			3. ให้นักเรียนแต่ละคน นำแผนชีวิตด้านอาชีพที่ได้ทำในแบบฝึกเล่มมาให้เพื่อนฯ ฟัง โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน ของการเป็นไปได้อย่างแผนและช่วยกัน	
			วิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสียในแผนของแต่ละคน	
			ขั้นสรุป	
			ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปแนวความคิดรวมทั้งขั้นตอนการวางแผนชีวิตด้านอาชีพว่า มีอะไรบ้าง	
			และการวางแผนชีวิตด้านอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นไปได้อย่างพร้อมทั้งประสบ	
			ความสำเร็จนั้น ต้องอาศัยกระบวนการวางแผนอย่างถูกต้อง	
8	การวางแผนอาชีพ	เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักและเรียนรู้เกี่ยวกับ	ขั้นนำ	สังเกตพฤติกรรมในการ
		กับการวางแผนอาชีพ	ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับโอกาสในการเลือกอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพนั้น องค์ประกอบ	ร่วมกิจกรรม
			หนึ่งที่สำคัญ คือ การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอย่างเพียงพอและถูกต้อง	
			ขั้นดำเนินการ	
			1. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสาขาอาชีพต่างๆ โดยแบ่งอาชีพออกเป็น 10 กลุ่ม	
			2. ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญของเนื้อหาที่ได้ฟังลงในแบบฝึก " การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ	
			อาชีพ "	
			3. ให้นักเรียนแต่ละคน นำแบบฝึก " การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ " ของแต่ละคนมาพูดให้	
			เพื่อนฟังซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	

			ขั้นสรุป	
			ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปเกี่ยวกับการสำรวจข้อมูลด้านอาชีพว่า ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพได้นั้นจำเป็นต้องรู้ลักษณะของงาน คุณสมบัติที่จำเป็นของผู้ประกอบอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงรายได้และโอกาสความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพจึงจะทำให้การเลือกอาชีพนั้นประสบความสำเร็จ	
			ขั้นนำ	สังเกตพฤติกรรมในการ
9	การตัดสินใจเลือกอาชีพ	เพื่อให้ให้นักเรียนจินตนาการเลือกอาชีพที่ตนเองอยากจะทำ	ผู้วิจัยถามนักเรียนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้างที่จะช่วยในการตัดสินใจ เพื่อที่จะได้อาชีพที่เหมาะสมกับตัวเอง และประสบความสำเร็จในอาชีพ	รวมกิจกรรม
			2. ให้นักเรียนเขียนข้อความลงใน โล่อาชีพทั้ง 5 ช่อง ดังนี้	
			ช่องที่ 1 เขียนชื่ออาชีพที่นักเรียนสนใจอยากทำมากที่สุด เพียง 1 อาชีพ	
			ช่องที่ 2 เขียนคุณสมบัติของตนเองให้ครบคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจ บุคลิกภาพ	
			ช่องที่ 3 เขียนลักษณะของงานอาชีพนี้	
			ช่องที่ 4 เขียนคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพนี้	
			ช่องที่ 5 เขียนสิ่งที่นักเรียนจะต้องปรับปรุงตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับการเลือกอาชีพนี้	
			3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคน ออกมาพูดเกี่ยวกับอาชีพที่แต่ละคนตัดสินใจเลือกให้เพื่อนฟัง	
			ขั้นสรุป	
			ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้นบุคคลต้องรู้จักตนเองในทุกด้าน และมีความสนใจต่อการหาข้อมูลทางอาชีพ ที่ถูกต้องและทันสมัย	

10	ปัจจัยนิเทศ และ	1. ให้นักเรียนทบทวนกิจกรรมต่างๆ	ขั้นนำ		สังเกตพฤติกรรมในการ
	ทดสอบหลังการทดลอง	ที่ใช้ในการพัฒนาการเลือกอาชีพ	ผู้วิจัยให้นักเรียนทบทวนเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาการเลือกอาชีพ		ร่วมกิจกรรม
		2. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย	ขั้นดำเนินการ		
		เกี่ยวกับความสำคัญของการ	1. ผู้วิจัยอธิบายประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการเลือกอาชีพ		
		พัฒนาการเลือกอาชีพ	2. ให้นักเรียนอภิปราย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์เกี่ยวกับการเลือกอาชีพที่นักเรียนได้ร่วมโครงการเลือกอาชีพ		
			อาชีพที่นักเรียนได้ร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ว่านักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอะไร และ		
			อภิปรายเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเข้าร่วมการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพในครั้งนี้		
			3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ		
			ขั้นสรุป		
			ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปผล ของการเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพในครั้งนี้		
			และผู้วิจัยกล่าวขอขอบคุณนักเรียนและกล่าวปิดโครงการ		

ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการจัดโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ
2. เพื่อฝึกให้เป็นคนที่มีลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์
3. เพื่อฝึกฝนการเป็นผู้รู้จักสังเกตและจดจำ

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวปฐมนิเทศ ถึงความเป็นมาและจุดประสงค์ในการเข้าร่วมโครงการ

ขั้นดำเนินการ

ผู้วิจัยชี้แจงการทำกิจกรรมดังนี้

1. ให้สมาชิกนั่งล้อมเป็นวงเดียวกัน ให้เห็นหน้าครบทุกคน
2. แจกแผ่นป้ายซึ่งเป็นกระดาษเปล่าคนละ 1 ใบ
3. ให้ทุกคนเขียนชื่อตนเอง เป็นชื่อที่ต้องการให้ผู้อื่นเรียก พร้อมทั้งเขียนลักษณะเด่นของตัวเอง 3 อย่าง และคติประจำตัวบนแผ่นกระดาษที่กำหนดให้ ในเวลา 3 นาที
4. ให้ทุกคนได้มีโอกาส ทักทาย พุดคุยกัน โดยมีกติกา ดังนี้
 - 4.1 ทุกคนที่พบปะเพื่อนคนใหม่ให้กล่าวคำว่า “ สวัสดี ” พร้อมทั้งเรียกชื่อเพื่อนคนนั้นตามที่ปรากฏบนแผ่นป้ายแขวนคอ
 - 4.2 ถ้าลักษณะของเพื่อนที่ปรากฏบนแผ่นป้ายมีลักษณะเช่นเดียวกับตนเองให้ยกมือขึ้น ตบมือกับอีกฝ่ายหนึ่ง 1 ครั้ง ต่อ 1 ลักษณะ ที่เหมือนกัน ถ้ามีลักษณะเช่นเดียวกัน 3 อย่าง ก็ตบมือ 3 ครั้ง
 - 4.3 ถ้าไม่พบว่า มีลักษณะตรงกับตนเอง ก็ให้คำนับเพื่อนคนนั้น พยายามให้มีการพบปะกันทุกคน
5. มีการทดสอบความจำ โดยขออาสาสมัครทีละคน เพื่อให้บอกชื่อและลักษณะบุคคลที่ได้พบปะมาอย่างน้อย 3 คน

ขั้นสรุป

ให้สมาชิกภายในกลุ่มช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรม ว่าการใส่ใจในชื่อของผู้อื่นนับเป็น
การเริ่มต้นที่ดีของการมีมนุษยสัมพันธ์ การยอมรับผู้อื่นสามารถทำให้เราปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ และ
ความสามารถของบุคคลนั้นแตกต่างกัน เราควรเข้าใจตนเองและภาคภูมิใจ ในตนเอง

ครั้งที่ 2 การสำรวจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายวิชา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสำรวจคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพโดยสำรวจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายวิชา

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์ที่ใช้ แบบสำรวจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยถามความคิดเห็นของนักเรียน ในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นมีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพอย่างไร

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแจก แบบสำรวจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พร้อมอธิบายวิธีการทำ
2. เมื่อนักเรียนเต็มห้องครบแล้ว นักเรียนสามารถพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนว่ามีความสามารถทางการเรียนวิชาใดมากที่สุด ปานกลาง และน้อยที่สุด
3. ให้นักเรียนอภิปราย อธิบาย และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเกี่ยวข้องและมีผลต่อการเลือกอาชีพอย่างไร

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนสรุปว่าการรับรู้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเองนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเลือกอาชีพ เพราะในการเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับความสามารถของตน จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการเรียนซึ่งเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในอนาคต

ครั้งที่ 3 ความสนใจในอาชีพ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสำรวจคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพโดยสำรวจความสนใจของตนเองที่มีต่อการประกอบอาชีพ

ระยะเวลาที่ใช้ 90 นาที

อุปกรณ์ที่ใช้ แบบสำรวจความสนใจทั่วไป ของ ดร.พรรณราย ทรัพย์ะประภา

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยถามนักเรียนถึงเรื่องแต่ละคนมีความสนใจที่แตกต่างกัน จะส่งผลต่อการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร แล้วผู้วิจัยจึงกล่าวถึงความสนใจในอาชีพของคนนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกัน บุคคลจึงประกอบอาชีพอย่างมีความสุข

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแจกแบบสำรวจความสนใจในอาชีพที่สัมพันธ์กับอาชีพ พร้อมทั้งอธิบายการทำแบบสำรวจ
2. นักเรียนทำแบบสำรวจความสนใจในเครื่องคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งแปลผล จนได้รู้ว่าตนเองมีความสนใจทางด้านใด
3. นักเรียนร่วมกันอภิปราย อธิบาย และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้สมาชิกสรุปว่าการสำรวจคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพโดยสำรวจความสนใจในอาชีพของตนเองนั้น เป็นการช่วยในการเลือกอาชีพของตนเอง

ครั้งที่ 4 แบบสำรวจบุคลิกภาพ MBTI

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสำรวจคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพโดยสำรวจค่านิยม และบุคลิกภาพของตนเองที่มีต่อการเลือกประกอบอาชีพ

ระยะเวลาที่ใช้ 90 นาที

อุปกรณ์ที่ใช้ แบบสำรวจบุคลิกภาพ MBTI

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวถึงค่านิยม และบุคลิกภาพด้านอาชีพนั้น มีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพ ของแต่ละคน การที่นักเรียนรับรู้ว่าตนเองมีค่านิยมด้านใด และมีบุคลิกภาพอย่างไรนั้น จะช่วยให้นักเรียนเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแจก แบบสำรวจบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับอาชีพ พร้อมอธิบายการทำแบบสำรวจ
2. ให้นักเรียนทำแบบสำรวจบุคลิกภาพ แล้วนำมาแปลผลจนได้รู้ว่าตนเองมีบุคลิกภาพเป็นอย่างไร
3. นักเรียนร่วมกันอภิปราย อธิบาย และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสำรวจบุคลิกภาพด้านอาชีพของแต่ละคน

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้สมาชิกสรุปว่าการสำรวจคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ โดยสำรวจบุคลิกภาพด้านอาชีพของตนเองนั้น มีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพ เพราะจะช่วยให้เราประกอบอาชีพได้ตรงบุคลิกภาพของตนเองพร้อมทั้งมีความสุขกับอาชีพนั้นๆ

แบบสำรวจบุคลิกภาพ MBTI

ข้อชี้แจง แบบสำรวจที่ท่านกำลังทำอยู่นี้ ไม่มี “ถูก” หรือ “ผิด” คำตอบของท่านเป็นเพียงการแสดงออกถึงแนวโน้มที่ท่านพึงพอใจในการมองโลก และบทบาทที่ท่านถนัดเท่านั้นการเรียนรู้เกี่ยวกับความพึงพอใจของตัวเองนี้ จะช่วยทำให้ท่านเข้าใจความแตกต่างระหว่างตัวท่านและผู้อื่นดียิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยทำให้ท่านสามารถปรับรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวท่านกับผู้อื่น เพื่อให้ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการตอบคำถามกรุณาตอบในกระดาษคำตอบที่แนบมาให้ โดยทำตามคำแนะนำในกระดาษคำตอบ ซึ่งในการตอบโปรดอย่าใช้เวลาคิดนาน เมื่อท่านพร้อมแล้ว โปรดลงมือทำได้เลย

๑) ปกติท่านเป็นคน

A. เข้าใจกับผู้อื่นได้ดี

B. ค่อนข้างเจียบและระมัดระวังตัว

๒) ถ้าท่านเป็นครู ท่านต้องการสอนวิชาที่เกี่ยวกับ

A. ข้อเท็จจริง

B. ทฤษฎี

๓) ส่วนใหญ่ท่านมักจะปล่อยให้

A. ความรู้สึกของท่านอยู่เหนือเหตุผล

B. เหตุผลอยู่เหนือความรู้สึก

๔) ถ้าท่านจะไปไหนสักแห่งตลอดทั้งวัน ท่านมักจะ

A. วางแผนไว้ก่อนว่าจะทำอะไรบ้าง

B. ไปเลยทันที

๕) เมื่อท่านอยู่ในกลุ่มผู้คน ท่านมักจะ

A. เข้าร่วมวงสนทนากับทั้งกลุ่ม

B.คุยกับเขาทีละคน

๖) ท่านมักเข้าได้ดีกับคนประเภทใด

A. คนที่มีจินตนาการ

B. คนที่มองโลกตามที่เป็นจริง

๗) ท่านจะรู้สึกภูมิใจ ถ้าถูกเรียกว่าเป็นคน

A. รู้สึกอย่างไรก็แสดงอย่างนั้น

B. คนที่มีเหตุมีผล คงเส้นคงวา

๘) ท่านชอบทำอะไร?

A. จัดเตรียมงานเลี้ยง การนัดหมาย หรือจัดเตรียมการต่างๆ ล่วงหน้าเสมอ

B. ทำสิ่งที่มีอิสระ ไม่ผูกมัดหรือกำหนดเวลาแน่นอน อะไรสนุกก็ชอบทำ

๙) เวลาอยู่ในคนหมู่มาก ท่านมักจะ

A. แนะนำตนเองกับผู้อื่น

B. รอให้ผู้อื่นมาแนะนำตัวกับท่านก่อน

- ๑๐) ท่านต้องการให้ผู้อื่นมองว่าท่านเป็นคน
 A. นักปฏิบัติ B. นักคิด
- ๑๑) ท่านมักจะเป็นคนที่ให้คุณค่ากับเรื่องใด
 A. ความรู้สึกมากกว่าเหตุผล B. เหตุผลมากกว่าความรู้สึก
- ๑๒) ท่านมักจะประสบผลสำเร็จในเรื่องใดมากกว่ากัน
 A. จัดการกับเหตุการณ์เฉพาะหน้า และมองออกว่าควรทำอย่างไร
 B. ทำตามแผนงานที่วางไว้อย่างรัดกุมทุกขั้นตอน
- ๑๓) ท่านมักจะเป็นคนที่
 A. มีเพื่อนสนิทมากๆ ไม่กี่คน B. มีเพื่อนที่คบอย่างผิวเผินจำนวนมาก
- ๑๔) ท่านจะชื่นชมบุคคลที่
 A. ไม่ทำตัวเด่น B. มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองโดยไม่สนใจว่าจะเด่นหรือไม่
- ๑๕) ท่านรู้สึกว่าเป็นความผิดที่เลวร้ายมากถ้าท่าน
 A. เป็นคนที่ไม่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น B. เป็นคนไม่มีเหตุผล
- ๑๖) การทำงานตามตารางเวลาที่กำหนดไว้ให้ เป็นสิ่งที่ท่านรู้สึก
 A. ชื่นชอบ B. อึดอัด
- ๑๗) ในหมู่เพื่อนฝูงท่านมักจะเป็นคนที่
 A. รู้เรื่องต่างๆ ช้ากว่าคนอื่น B. ใครทำอะไรท่านรู้ไปหมด
- ๑๘) ท่านต้องการมีเพื่อนแบบใดมากกว่ากัน
 A. ผู้ที่มีความคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ B. ติดดิน ไม่เพ้อฝัน
- ๑๙) ท่านต้องการทำงานกับหัวหน้าแบบใดมากกว่ากัน
 A. มีใจเมตตา B. มีความยุติธรรม
- ๒๐) การวางแผนการล่วงหน้าว่าควรจะต้องทำอะไรบ้างในช่วงวันสุดสัปดาห์เป็นสิ่งที่ท่านคิดว่า
 A. จะทำ B. น่าเบื่อ C. รู้สึกกดดัน อึดอัด
- ๒๑) ท่านสามารถ
 A. พุดกับใครก็ได้ นานเท่าใดก็ได้
 B. พุดได้มากกับคนบางคนหรือบางสถานการณ์เท่านั้น
- ๒๒) ในการอ่านหนังสือเพื่อความเพลิดเพลิน ท่านชอบอ่านเรื่อง
 A. แปลกแหวกแนว B. เขียนตรงไปตรงมา

- ๒๓) ท่านคิดว่าการแสดงออกแบบใดแย่มากกว่ากัน
 A. ให้ความเป็นมิตรอบอุ่นมากไป B. ไม่อบอุ่นเป็นมิตร
- ๒๔) สำหรับข้อนี้ท่านสามารถตอบได้ถึง ๒ คำตอบ ถ้าตรงกับความรู้สึกของท่านทั้งสองข้อ : ในการทำงานประจำวันของท่าน
 A. ท่านจะสนุกกับงานเร่งด่วนที่แข่งกับเวลา
 B. ไม่ชอบทำงานที่อยู่ภายใต้ภาวะที่กดดัน
 C. วางแผนล่วงหน้าจะได้ไม่ต้องทำงานอยู่ภายใต้ภาวะกดดัน
- ๒๕) ใครก็ตามที่พบปะกับท่านสามารถบอกได้ว่าท่านสนใจในเรื่องอะไร
 A. ในทันทีที่คุยกับท่านในครั้งแรก B. หลังจากรู้จักท่านเป็นอย่างดีแล้วเท่านั้น
- ๒๖) ในการทำสิ่งใดๆก็ตามท่านมักจะ
 A. ทำในสิ่งที่คนทั่วไปยอมรับ B. คิดหาวิธีการทำของตนเอง
- ๒๗) ท่านมักจะเป็นคนที่ระมัดระวังเรื่องใดมากกว่ากัน
 A. ความรู้สึกของผู้อื่น B. สิทธิของผู้อื่น
- ๒๘) เมื่อท่านมีงานพิเศษที่จะต้องทำ ท่านมักชอบที่จะ
 A. จัดทำระบบงานอย่างรอบคอบก่อนเริ่มทำงาน
 B. ทำไปและเรียนรู้ไปในเวลาเดียวกัน
- ๒๙) ท่านมักจะ
 A. แสดงความรู้สึกออกมาอย่างเปิดเผย B. เก็บความรู้สึกไว้กับตนเอง
- ๓๐) ในการดำเนินชีวิตท่านมักจะ
 A. เป็นผู้ริเริ่มทำสิ่งใหม่ๆ B. อนุรักษ์แบบแผนเดิมไว้
- ๓๑) ท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน
 A. อ่อนโยน B. หนักแน่น
- ๓๒) ถ้าท่านรู้ตัวล่วงหน้าว่าท่านจะต้องทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ท่านคิดว่า
 A. เป็นการดีที่จะได้มีเวลาวางแผนให้พร้อม
 B. ไม่ค่อยพอใจที่จะร้องมีภาระผูกพันมากเกินไป
- ๓๓) ท่านสามารถบอกได้เลยว่าท่านเป็นคน
 A. กระตือรือร้นมากกว่าคนทั่วไป B. กระตือรือร้นน้อยกว่าคนอื่น
- ๓๔) ใครคือคนที่ควรได้รับคำชื่นชมมากกว่ากัน
 A. คนที่มีสายตากว้างไกล B. คนที่มีสามัญสำนึก

- ๓๕) ท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน
 A. การใช้ความคิด B. การใช้ความรู้สึก
- ๓๖) ท่านเป็นคนที่
 A. ชอบทำอะไรในนาที่สุดท้าย
 B. ถ้าต้องทำอะไรในนาที่สุดท้ายจะทำให้ท่านเครียด
- ๓๗) เมื่ออยู่ในงานเลี้ยงท่านจะ
 A. บางครั้งรู้สึกเบื่อ B. สนุกสนานทุกครั้ง
- ๓๘) ท่านคิดว่าความสามารถอย่างใดสำคัญกว่ากัน ระหว่าง
 A. มองเห็นความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ
 B. ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ตามที่เป็นจริง
- ๓๙) ท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน
 A. การโน้มน้าวด้วยคำพูด B. การสัมผัสเข้าถึงจิตใจ
- ๔๐) ท่านคิดว่าการทำงานตามหน้าที่ประจำ เป็น
 A. วิธีที่สะดวกในการทำงาน B. สิ่งที่ต้องอดทน
- ๔๑) เมื่อมีอะไรใหม่ๆที่กำลังเป็นที่นิยม ท่านจะ
 A. รีบลองเป็นคนแรกๆ B. ไม่ค่อยสนใจมากนัก
- ๔๒) ท่านมักจะ
 A. สนับสนุนในวิธีการที่เคยสำเร็จ
 B. วิเคราะห์หาข้อบกพร่องและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
- ๔๓) ท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน
 A. วิเคราะห์วิจารณ์ B. เห็นอกเห็นใจ
- ๔๔) ถ้าท่านต้องการจะทำหรือหาซื้อของเล็กๆน้อยๆท่านมักจะ
 A. สืบบอ่ยๆจนกระทั่งไม่ทันการณ์
 B. จดลงกระดาษเพื่อเตือนความจำ
 C. ดำเนินการได้เลย โดยไม่ต้องมีใครเตือน
- ๔๕) ท่านเป็นบุคคลแบบใด
 A. ง่ายต่อการรู้จัก B. ยากต่อการรู้จัก
- ๔๖) ท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน
 A. ข้อเท็จจริง B. ความคิดเห็น

- ๔๗) ท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน
 A. ความยุติธรรม B. ความเมตตาปราณี
- ๔๘) กรณีใดที่ท่านคิดว่าท่านคิดว่าปรับตัวได้ยากกว่า
 A. งานประจำวัน B. งานที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
- ๔๙) เมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ที่เก้อเขิน น่าอาย ท่านมักจะ
 A. เปลี่ยนเรื่องสนทนา B. ทำให้เป็นเรื่องตลก
 C. อีกลหลายวันกว่าจะนึกได้ว่าควรทำอย่างไร
- ๕๐) ท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน
 A. ข้อความ B. แนวคิด
- ๕๑) ท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน
 A. ความเมตตา B. การเห็นเหตุการณ์ล่วงหน้า
- ๕๒) เมื่อท่านจะต้องเริ่มงานชิ้นใหญ่ที่ต้องทำให้เสร็จภายใน ๑ สัปดาห์ ท่านจะทำดังนี้
 A. ใช้เวลาจดบันทึกสิ่งที่ต้องทำ และจัดลำดับความสำคัญของงาน
 B. ลงมือทำงานเลยทันที
- ๕๓) ท่านคิดว่าคนที่ใกล้ชิดกับท่านจะเข้าใจความรู้สึกของท่าน
 A. แทบทุกเรื่อง B. เฉพาะเรื่องที่ท่านบอก
- ๕๔) ท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน
 A. ทฤษฎี B. ความแน่นอน
- ๕๕) ท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน
 A. ผลประโยชน์ B. คำอวยพร
- ๕๖) ในการทำงานให้สำเร็จท่านจะเลือกวิธีใด
 A. ทำเนิ่นๆจะได้มีเวลาสำรองไว้ B. ทำเมื่อจวนตัว
- ๕๗) เมื่อท่านอยู่ในงานสังสรรค์ ท่านมักชอบที่จะ
 A. ช่วยเจ้าภาพเพื่อทำให้งานสนุกสนาน
 B. ให้แต่ละคนหาความสนุกด้วยวิธีของตนเอง
- ๕๘) ท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน
 A. การตีความตามตัวอักษร B. การใช้อุปมาอุปไมย
- ๕๙) ท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน
 A. มุ่งมั่น B. อุทิศตน

๖๐) ถ้ามีใครถามท่านว่า ในตอนเช้าวันเสาร์ท่านจะทำอะไรบ้าง ท่านคิดว่าท่านจะ

- A. บอกได้ทันที
- B. บอกรายการที่จะทำมากกว่าที่จะทำได้
- C. บอกไม่ได้ต้องรอดูเหตุการณ์ก่อน

ตั้งแต่ข้อ ๖๑ ถึง ๖๓ ให้ท่านพิจารณาว่าในแต่ละข้อท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน

- ๖๑) A. เต็มใจ B. เจียบเจย
- ๖๒) A. จินตนาการ B. ข้อเท็จจริง
- ๖๓) A. ใจคอกหนักแน่น B. จิตใจอ่อนโยน
- ๖๔) ท่านเห็นว่างานประจำที่ท่านทำอยู่ทุกวันนี้ ส่วนมากเป็นงานที่

- A. สบายดีอยู่แล้ว B. น่าเบื่อ

ตั้งแต่ข้อ ๖๕ ถึง ๙๔ ให้ท่านพิจารณาว่าในแต่ละข้อท่านพอใจคำใดมากกว่ากัน

- ๖๕) A. สำรวม B. ช่างพูด
- ๖๖) A. ลงมือทำ B. สร้างสรรค์
- ๖๗) A. ผู้ใกล้ชิด B. ผู้พิพากษา
- ๖๘) A. กำหนดตารางเวลา B. ไม่มีแผน
- ๖๙) A. สงบเสียบ B. มีชีวิตชีวา
- ๗๐) A. รับรู้เร็ว B. สนใจอย่างจริงจัง
- ๗๑) A. อ่อน B. แข็ง
- ๗๒) A. เป็นระบบ B. ตามสบาย
- ๗๓) A. พุด B. เขียน
- ๗๔) A. การผลิต B. การออกแบบ
- ๗๕) A. ให้อภัย B. อดกลั้น
- ๗๖) A. เป็นระบบ B. เป็นธรรมชาติ
- ๗๗) A. สมาคม B. อยู่ตามลำพัง
- ๗๘) A. รูปธรรม B. นามธรรม
- ๗๙) A. ใคร B. อะไร
- ๘๐) A. กระตุ้น B. ตัดสิน
- ๘๑) A. งานเลี้ยง B. โรงภาพยนตร์
- ๘๒) A. สร้าง B. คิดค้น
- ๘๓) A. ไม่วิพากษ์วิจารณ์ B. วิพากษ์วิจารณ์

๘๔) A. ตรงเวลา	B. ตามสบาย
๘๕) A. ฐาน	B. ยอด
๘๖) A. ระมัดระวัง	B. ใจกว้างใจ
๘๗) A. การเปลี่ยนแปลง	B. คงอยู่ถาวร
๘๘) A. ทฤษฎี	B. ประสบการณ์
๘๙) A. เห็นด้วย	B. อภิปราย
๙๐) A. เป็นระเบียบ	B. ง่าย ๆ
๙๑) A. เครื่องหมาย	B. สัญลักษณ์
๙๒) A. รวดเร็ว	B. รอบคอบ
๙๓) A. ยอมรับ	B. เปลี่ยนแปลง
๙๔) A. รู้	B. ไม่รู้

ครั้งที่ 5 โลกกว้างทางอาชีพ และความชอบเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนรู้จักสำรวจโลกกว้างทางอาชีพ โดยแผนที่โลกอาชีพ เกี่ยวกับลักษณะของอาชีพ ความสำคัญ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ ความก้าวหน้า รายได้ และความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนรู้จักนำไปตัดสินใจในการเลือกอาชีพ

ระยะเวลาที่ใช้ 90 นาที

อุปกรณ์ที่ใช้ แผนที่โลกอาชีพ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยกล่าวถึงความสำคัญในการสำรวจโลกกว้างทางอาชีพว่าจะช่วยเตรียมความพร้อมในการเลือกอาชีพ เพราะเมื่อรับรู้คุณลักษณะของตนเองแล้วยังไม่เพียงพอ นักเรียนจะต้องเรียนรู้ลักษณะต่างๆ ของอาชีพในโลกอาชีพที่นักเรียนจะต้องเผชิญอีกด้วย

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยชี้แจงการทำกิจกรรมแผนที่โลกอาชีพ และให้นักเรียนทำแบบสำรวจทักษะทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้หาลักษณะอาชีพในแผนที่โลกอาชีพ
2. รวมคะแนนทักษะในแต่ละด้าน นำคะแนนที่ได้ อันดับ 1 และ 2 มาหาเขตในพื้นที่โลกอาชีพ ดูจากตารางที่กำหนดให้ และเปิดแผนที่โลกอาชีพดูว่าเขตนั้นตรงกับกลุ่มอาชีพอะไรบ้าง ให้นักเรียนเลือกอาชีพจากกลุ่มอาชีพในเขตพื้นที่โลกอาชีพที่ตนได้ประมาณ 2-3 อาชีพ
3. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับการสำรวจโลกกว้างทางอาชีพโดยแผนที่โลกอาชีพในเรื่อง ลักษณะอาชีพ ความสำคัญของอาชีพ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ ความก้าวหน้า ตลอดจนรายได้และความต้องการของตลาดแรงงาน ของอาชีพที่ตนลองเลือก

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลที่ได้ว่าตรงกับใจนักเรียนมากน้อยเพียงใด และอธิบายว่า ผลที่ได้เป็นเพียงการสำรวจ ในอนาคตที่ได้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงเพราะนักเรียนที่การพัฒนาตนเองได้มากขึ้น อีกทั้งการสำรวจโลกกว้างทางอาชีพโดยแผนที่โลกอาชีพนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรวบรวมข้อมูลเพื่อไปใช้ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

เอกสารที่ใช้ในแผนที่โลกอาชีพ

แบบสำรวจทักษะ

จงสำรวจทักษะของตน ถ้ามีใส่เครื่องหมาย / ลงหน้าข้อนั้นๆ

ทักษะเกี่ยวกับบุคคล

1. เข้าใจความรู้สึกของคนอื่น
2. ดูแลผู้อื่นให้มีความสุข
3. พบปะ สนทนา มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น
4. โน้มน้าวจิตใจผู้อื่นได้
5. ชักจูงหว่านล้อมโฆษณา
6. ประสานงานให้มีการทำงานร่วมกัน
7. สอน อบรม ฝึกฝนให้ผู้อื่นเข้าใจ
8. ควบคุมดูแลการทำงานของผู้อื่น

ทักษะเกี่ยวกับตัวเลข

1. การวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ
2. เน้นในรายละเอียด ปลีกย่อย
3. เก็บรวบรวมข้อมูล (รายงาน ตัวเลข)
4. คิดคำนวณได้อย่างรวดเร็ว
5. จัดกลุ่ม ทำระบบให้สะดวกต่อการหา
6. จัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (ธุรกิจ)
7. คัดลอกกรอกแบบฟอร์มต่างๆ
8. พิมพ์ดีด จัดเข้าแฟ้ม
9. จัดการเรื่องรายละเอียดปลีกย่อย

ทักษะเกี่ยวกับความคิด

1. แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ , ตรรกศาสตร์ต่างๆ ได้
2. สนใจเข้าใจกฎในวิทยาศาสตร์ เรื่องทางวิทยาศาสตร์กายภาพ
3. เข้าใจซาบซึ้งในความหมาย ของกวีนิพนธ์ วาดภาพ วรรณกรรม
4. สามารถแสดงความรู้สึกสุนทรีย์ต่างๆ ออกมาได้ทางศิลปะแขนงต่างๆ เช่น ดนตรี วรรณกรรม
5. วิเคราะห์สาเหตุพฤติกรรมของกลุ่มคนได้
6. ทำคะแนนในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ได้

7. มีความสามารถแสดงออกทางศิลปะชนิดต่างๆ เช่น ละคร
8. ดัดแปลงประยุกต์ ความคิดของผู้อื่นไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ
9. มีความสามารถในการขีดเขียนได้ดี

ทักษะเกี่ยวกับสิ่งของ

1. ทำงานกับเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักรกล ไม้ อิฐ
2. ซ่อม แก้งของเล่น ไฟฟ้า เครื่องเขียน เครื่องยนต์
3. ปลุกพืช เลี้ยงสัตว์
4. เข้าใจในการทำงานของเครื่องจักร เครื่องกล
5. รู้จักวิธีซ่อม แก้ไข ปรับปรุงการทำงานของเครื่องจักร เครื่องใช้ต่างๆ
6. รู้จักวิธีขับเคลื่อน ยานพาหนะอย่างคล่องแคล่ว
7. เข้าใจและรู้วิธีการประกอบส่วนของ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องกลต่างๆ
8. มีทักษะเรื่องมือ และนิ้ว ในการประกอบสิ่งของต่างๆ

จกรรวมคะแนนทักษะแต่ละด้าน ดูว่ามีทักษะด้านใดมีคะแนนสูงที่สุด และรองลงมาดูในตารางต่อไปนี้ ว่านักเรียนจะอยู่ในเขตใดของแผนที่โลกอาชีพ เช่นทักษะอันดับ 1 อยู่ที่บุคคล อันดับ 2 คือ ความคิด จะอยู่ในเขต 11 / 12 ของแผนที่โลกอาชีพ

ช่องที่ 1 กิจกรรมที่เกี่ยวกับ	ช่องที่ 2 กิจกรรมร่วมกัน	ช่องที่ 3 เขตในแผนที่โลกอาชีพ
บุคคล	ความคิด ตัวเลข ข้อมูล	11 / 12 1/2
ข้อมูล (ตัวเลข)	บุคคล วัตถุ	2 / 3 4 / 5
สิ่งของ วัตถุ	ตัวเลข ข้อมูล	5 / 6 7 / 8
ความคิด	วัตถุ สิ่งของ บุคคล	8 / 9 10 / 11

ตัวอย่างเช่น ในเขต 12 มีกลุ่มอาชีพที่ถูกจัดไว้ 4 กลุ่ม คือ v, u, q และ w เหตุที่ทั้ง 4 กลุ่มถูกจัดในเขต 12 ก็เป็นเพราะมีธรรมชาติของการทำงานกับบุคคลทั้งสิ้น แต่ในขณะเดียวกัน กลุ่ม w มีสัญลักษณ์ แสดงว่าเป็นกลุ่มอาชีพที่ต้องการการทำงานกับบุคคล และข้อมูลตัวเลขด้วย

ส่วนในการเลือกอาชีพนั้นสมมุติว่า เด็กนักเรียนของท่านสนใจกลุ่มอาชีพ v ซึ่งได้แก่การศึกษาและการให้บริการสังคม แต่ถ้าเราต้องการให้เขาสังเกตอาชีพอื่นๆ เราก็อาจจะแนะนำให้เขาสังเกตอาชีพกลุ่ม u, q และ w ในเขตเดียวกัน ได้อีกด้วย เพราะเป็นกลุ่มอาชีพที่ทำกับบุคคล และใช้ความสามารถ ทักษะ และความสนใจใกล้เคียงกับกลุ่มอาชีพ v ที่เขาสนใจ

ในขณะเดียวกัน แผนที่โลกอาชีพยังชี้ให้เห็นถึงกลุ่มอาชีพที่ต้องใช้ความสามารถแตกต่างกันที่มักจะอยู่ตรงกันข้ามเขตแดนกัน เช่นอาชีพเกี่ยวกับ ศิลปะ (เขต 10) จะอยู่ตรงกันข้ามกับอาชีพประเภทงานเสมียน ธุรกิจ (เขต 4) แสดงถึงการใช้ทักษะความสามารถ ความสนใจที่แตกต่างกันมาก

ดังนั้นถ้านักเรียนเลือกกลุ่มอาชีพศิลปะเป็นอันดับ 1 และเลือกอาชีพเสมียน ธุรกิจเป็นอันดับ 2 แสดงถึงการขาดความเข้าใจในลักษณะของอาชีพ และเขาอาจจะประสบความยากลำบากใจในการเข้าสู่อาชีพอื่นๆ ก็ได้

รายละเอียดของอาชีพในแต่ละกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพทั้ง 25 กลุ่ม จะมีรายชื่ออาชีพในแต่ละกลุ่มดังต่อไปนี้

1. หมวดอาชีพทางธุรกิจ การบริหารธุรกิจ
มีกลุ่มอาชีพ 3 กลุ่ม คือ A B และ C A ติดต่อขายสินค้าและขยายตลาด ประชาสัมพันธ์ ธุรกิจท่องเที่ยว ตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ที่ต้องออกไปติดต่อลูกค้า (เช่น ผู้หาประกัน นายหน้า ผู้ขายส่ง ผู้ขายเครื่องใช้ในสำนักงาน) รวมทั้งนายแบบนางแบบโฆษณาสินค้าด้วย B การบริหารธุรกิจ – วางแผนธุรกิจ ผู้จัดการโรงแรม ร้านค้า บริษัท ธุรกิจเอกชนต่างๆ นายธนาคาร เลขานุการผู้จัดการ ผู้ขาย ผู้ซื้อที่เป็นเอเยนต์ เจ้าของกิจการย่อย C การให้บริการขาย พนักงานขายของหน้าร้าน คนขายรถยนต์ พนักงานขายอื่นๆ

2. หมวดอาชีพผู้ใช้เครื่องมือทางธุรกิจ
มี 4 กลุ่มอาชีพ D งานเสมียน งานธุรการ และเลขานุการ เสมียนพิมพ์ดีด งานทะเบียน จัดเก็บเข้าหมวดหมู่ งานธุรการ รับส่ง-เดินหนังสือ พนักงานต้อนรับ และเลขานุการทั่วไป E การรับ การจ่ายเงิน การนับจำนวน พนักงานจ่ายเงินตามธนาคาร พนักงานบัญชี เจ้าหน้าที่จ่ายเงินเดือน เจ้าหน้าที่เก็บเงิน-คิดเงิน ผู้จำหน่ายตัวเงิน แคชเชียร์ พนักงานขายตัว เสมียนโรงแรม F ใช้เครื่องมือเครื่องจักรในสำนักงาน พนักงานคิดเลข เก็บเงินที่ต้องใช้เครื่องคิดเลข ผู้ใช้เครื่องสมอกลง เครื่องพิมพ์ดีดต่างๆ ในสำนักงาน พนักงานโทรศัพท์ G จัดเก็บ รับส่ง พัสดุ จัดเก็บเคลื่อนย้ายพัสดุ อุปกรณ์ ขนส่งสินค้า วัสดุครุภัณฑ์ รวมทั้งพนักงานไปรษณีย์ และพนักงานขับรถรับจ้าง

3.หมวดการค้าและเทคโนโลยี

มี 7 กลุ่มอาชีพได้แก่

H การให้บริการทางคหกรรม ศิลปหัตถกรรม

ช่างตัดเสื้อ ช่างตัดผม ช่างซ่อมรองเท้า ผู้ประดิษฐ์งานทางหัตถกรรม และคหกรรมทุกชนิด

I ซ่อมบำรุงเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน และสำนักงาน

ช่างซ่อมและให้บริการแก่เครื่องโทรทัศน์ วิทยุ ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ พัมป์ดีด ฯลฯ

J บำรุงรักษา เพาะชำ พืช-สัตว์

ชาวสวน เกษตรกร พนักงานป่าไม้ คนสวน พนักงานดูแลรักษาสภาพสวน ผู้เลี้ยงและดูแล
พืช และสัตว์

K กิจการก่อสร้างและซ่อมบำรุง

ช่างไม้ ช่างปูน ช่างก่อสร้าง ช่างทาสี ภารโรง ช่างทำเหล็ก กรรม การก่อสร้าง ถนน ไฟฟ้า

L ใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ในการขนส่ง

พนักงานขับรถบรรทุกสินค้า พนักงานขับรถแทรกเตอร์ ขับเครื่องจักรที่ใช้ในการก่อสร้าง
พนักงานขับเคลื่อนเครื่องจักรใช้ยกของขนาดใหญ่ เช่นตามท่าเรือ

M ซ่อมบำรุงเครื่องใช้สำนักงานและรถยนต์เครื่องจักรกล

ช่างเครื่องยนต์ ช่างฟิต ช่างพิมพ์ ช่างเย็บเสื้อผ้าในโรงงาน พนักงานเติมน้ำมัน พนักงาน
ควบคุมเครื่องจักร

N วิศวกรรม และการประยุกต์เทคโนโลยี

วิศวกรทุกประเภท นักเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับวิศวกร นักสำรวจ ทำแผนที่ นักบิน รวมทั้งผู้ทำ
โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์

4. หมวดวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และการแพทย์

มี 3 กลุ่ม คือ

O วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

นักฟิสิกส์ นักชีววิทยา นักเคมี รังสีแพทย์ นักสถิติ คณิตศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ต่างๆ

P การแพทย์และเทคนิคการแพทย์

แพทย์ทุกแขนง สัตวแพทย์ พนักงานห้องแลป เภสัชกร นักโภชนาการ

Q สังคมศาสตร์และเทคนิคการแพทย์

นักสังคมสงเคราะห์ หนายความ นิติกร นักการเมือง นักจิตวิทยา นักคหกรรม

5. หมวดศิลปะ และศิลปะประยุกต์

มี 4 กลุ่มอาชีพ ได้แก่

R ศิลป

นักประพันธ์ นักร้องเพลงคลาสสิก นักดนตรี นักแสดง นักเต้นรำ นักเขียนรูป

S ศิลปะประยุกต์ (การพูด – การเขียน)

นักแปล ผู้รายงานข่าว นักเขียนทางเทคนิค ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการแสดงข่าวทุกประเภท

นักเขียนบทความ

T ศิลปะประยุกต์ (ตกแต่ง)

มัณฑนากร สถาปนิก ช่างถ่ายภาพ นักเขียนรูปโฆษณา (เพื่อการค้า) นักออกแบบเสื้อ

U การให้ความบันเทิง

ผู้ให้ความบันเทิงตามสถานเริงรมย์ นักร้องเพลง ดีเจ จำอวด

6. หมวดสังคม การให้บริการสุขภาพ

มี 4 กลุ่มอาชีพ ได้แก่

V การศึกษาและการให้บริการสังคม

ครูแนะแนว นักสังคมสงเคราะห์ บรรณารักษ์ ผู้ฝึกซ้อมนักกีฬา ผู้จัดการนันทนาการ นักบวช

W การรักษาพยาบาลและการดูแลสุขภาพ

พยาบาล ผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยทันตแพทย์ นักอาชีวบำบัด พนักงานโรงพยาบาล

X รับใช้ให้บริการส่วนบุคคล

พนักงานเสิร์ฟอาหาร แอร์โฮสเตส สจวด แม่บ้านตามโรงแรม คนทำความสะอาดบ้านและ

โรงแรม พนักงานรับใช้ตามโรงแรม

Y ให้บริการพิทักษ์ความปลอดภัย

ตำรวจ ผู้คุมครองผู้บริโภค พนักงานตรวจสอบมาตรฐานต่างๆ ผู้รักษาความปลอดภัยตามสถานประกอบการ พนักงานดับเพลิง

ครั้งที่ 6 สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกอาชีพต่างๆ ตามกลุ่มสาขาอาชีพของ ISCED ได้

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์ที่ใช้ แบบฝึก สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยถามนักเรียนว่าโลกของการทำงานมีอาชีพมากมายหลายประเภท และสามารถจัดแบ่งได้เป็นกี่กลุ่มอาชีพ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยอธิบายการจำแนกกลุ่มของบุคคลทำงานตามความสามารถ และความชำนาญ
2. อธิบายการแบ่งประเภทอาชีพตามสาขาวิชาต่างๆ ที่ศึกษา
3. ให้นักเรียนทำแบบฝึกสาขาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ตามใบงานที่แจกให้
4. ให้นักเรียนแต่ละคน นำสาขาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ได้ทำในแบบฝึกมาเล่าให้เพื่อนฟัง แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะ

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่เราต้องการทำงานในอนาคต เพื่อให้สามารถทำงานในอาชีพที่เราตั้งเป้าหมายไว้

แบบฝึก สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงบอกอาชีพที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 - 1.1.....
 - 1.2.....
 - 1.3.....
2. จงบอกอาชีพที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชานิติศาสตร์
 - 2.1
 - 2.2.....
 - 2.3.....
3. จงบอกอาชีพที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์
 - 3.1.....
 - 3.2
 - 3.3.....
4. จงบอกอาชีพที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาแพทยศาสตร์
 - 4.1.....
 - 4.2.....
 - 4.3.....
5. จงบอกอาชีพที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์
 - 5.1.....
 - 5.2.....
 - 5.3.....
6. จงบอกอาชีพที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาวิจิตรศิลป์
 - 6.1.....
 - 6.2.....
 - 6.3.....

ครั้งที่ 7 การวางแผนอาชีพ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนรู้จักและเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผนอาชีพ

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

อุปกรณ์ที่ใช้ แบบฝึกการวางแผนอาชีพ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยอธิบายกระบวนการวางแผนด้านอาชีพ ที่ต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ รู้ข้อมูลและใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์สูงสุด และต้องใช้ในการตัดสินใจอย่างเป็นระบบมาช่วยในการวางแผน

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยอธิบาย กลยุทธ์ในการกำหนดแนวทาง การวางแผนชีวิต เกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนต้องการเลือก ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายในชีวิตด้านอาชีพ รวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รู้จักหาทางเลือก วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก และตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้น
2. ให้นักเรียนทำแบบฝึกการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ โดยให้นักเรียนแต่ละคนดำเนินการตามกลยุทธ์ดังกล่าวด้วยตนเอง
4. ให้นักเรียนแต่ละคน นำแผนชีวิตด้านอาชีพที่ได้ทำในแบบฝึกเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน ของการเป็นไปได้ของแผน และช่วยกันวิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสียในแผนของแต่ละคน

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปแนวคิดรวมทั้งขั้นตอนการวางแผนชีวิตด้านอาชีพว่า มีอะไรบ้าง และการวางแผนชีวิตด้านอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นไปได้สูงพร้อมทั้งประสบความสำเร็จนั้น ต้องอาศัยกระบวนการวางแผนอย่างถูกต้อง

แบบฝึก การวางแผนด้านอาชีพ

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ฉันกำหนดเป้าหมายที่จะทำ คือ-----
2. ข้อมูลที่ฉันมีอยู่ คือ-----

3. สิ่งที่ฉันจะเลือกมีโอกาสเลือกได้----- แบบ คือ
 - 3.1 -----
 - 3.2 -----
 - 3.3 -----
4. ถ้าฉันเลือกแบบ 3.1 ข้อดี คือ-----
 ถ้าฉันเลือกแบบ 3.2 ข้อดี คือ-----
 ถ้าฉันเลือกแบบ 3.3 ข้อดี คือ-----
5. ถ้าฉันเลือกแบบ 3.1 ข้อเสีย คือ-----
 ถ้าฉันเลือกแบบ 3.2 ข้อเสีย คือ-----
 ถ้าฉันเลือกแบบ 3.3 ข้อเสีย คือ-----
- 6.ฉันตัดสินใจเลือก-----
 เมื่อต้องการเปลี่ยนแปลงใหม่
1. ข้อมูลที่ฉันมีอยู่ คือ-----

2. สิ่งที่ฉันจะเลือกมีโอกาสเลือกได้-----แบบ คือ
 - 2.1 -----
 - 2.2 -----
3. ถ้าฉันเลือกแบบ 2.1 ข้อดี คือ-----
 ถ้าฉันเลือกแบบ 2.2 ข้อดี คือ-----
4. ถ้าฉันเลือกแบบ 2.1 ข้อเสีย คือ-----
 ถ้าฉันเลือกแบบ 2.2 ข้อเสีย คือ-----
5. ฉันตัดสินใจเลือก-----

ครั้งที่ 8 การสำรวจอาชีพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในสาขาต่างๆ อย่างกว้างขวาง
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ข้อมูลอาชีพมาประกอบการพิจารณาเลือกแนวทางการประกอบอาชีพในอนาคต

ระยะเวลาที่ใช้ 90 นาที

อุปกรณ์ที่ใช้ แบบฝึกการสำรวจอาชีพ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับโอกาสในการเลือกอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพนั้น องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ คือ การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอย่างเพียงพอและถูกต้อง

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสาขาอาชีพต่างๆ โดยแบ่งอาชีพออกเป็น 10 กลุ่ม
2. ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญของเนื้อหาที่ได้ฟังลงในแบบฝึก “ การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ”
3. ให้นักเรียนแต่ละคน นำแบบฝึก “ การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ” ของแต่ละคนมาพูดให้เพื่อนฟัง ชักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปเกี่ยวกับการสำรวจข้อมูลด้านอาชีพว่า ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพได้นั้น จำเป็นต้องรู้ลักษณะของงาน คุณสมบัติที่จำเป็นของผู้ประกอบอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงรายได้และโอกาสความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ จึงจะทำให้การเลือกอาชีพนั้นประสบความสำเร็จ

แบบฝึก “ การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ”

1. กลุ่มสาขาวิชา.....
 - ลักษณะของงานในสาขา.....

 - ชื่ออาชีพในสาขา.....

 - คุณลักษณะของบุคคลที่จะประกอบอาชีพสาขานี้.....

 - ความต้องการของตลาดแรงงาน.....

 - รายได้และโอกาสก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ.....

ครั้งที่ 9 การตัดสินใจเลือกอาชีพ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนจินตนาการเลือกอาชีพที่ตนเองอยากจะทำ

ระยะเวลา 50 นาที

อุปกรณ์ที่ใช้ ใบงาน “โล่ออาชีพ”

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยถามนักเรียนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งนั้น ต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้างที่จะช่วยในการตัดสินใจ เพื่อที่จะได้อาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง และประสบความสำเร็จในอาชีพนั้นๆ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแจกใบงาน “ โล่ออาชีพ ” ให้นักเรียนทุกคน คนละ 1 แผ่น
2. ให้นักเรียนเขียนข้อความลงในโล่ออาชีพทั้ง 5 ช่อง ดังนี้
 - ช่องที่ 1 เขียนชื่ออาชีพที่นักเรียนสนใจอยากจะทำมากที่สุด เพียง 1 อาชีพ
 - ช่องที่ 2 เขียนคุณสมบัติของตนเองให้ครบ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจ

ค่านิยม และบุคลิกภาพ

- ช่องที่ 3 เขียนลักษณะของงานอาชีพนี้
 - ช่องที่ 4 เขียนคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพนี้
 - ช่องที่ 5 เขียนสิ่งที่นักเรียนจะต้องปรับปรุงตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับการเลือกอาชีพนี้
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคน ออกมาพูดเกี่ยวกับอาชีพ ที่แต่ละคนตัดสินใจเลือกให้เพื่อนฟัง

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น บุคคลต้องรู้จักตนเองในทุกด้าน และมีความสนใจต่อการหาข้อมูลทางอาชีพที่ถูกต้องและทันสมัย

ใบงาน “โลกอาชีพ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนข้อความลงในโล่ออาชีพ 5 ช่อง ดังนี้

ช่องที่ 1 เขียนชื่ออาชีพที่เลือก

ช่องที่ 2 เขียนคุณสมบัติของตนเอง

ช่องที่ 3 เขียนลักษณะของงานอาชีพนี้

ช่องที่ 4 เขียนคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพนี้

ช่องที่ 5 เขียนสิ่งที่นักเรียนต้องปรับปรุงตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับอาชีพที่เลือก

ครั้งที่ 10 ปัจฉิมนิเทศ และทดสอบหลังการทดลอง

วัตถุประสงค์

1. ให้นักเรียนทบทวนกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ในการพัฒนาการเลือกอาชีพ
2. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาการเลือกอาชีพ

ระยะเวลาที่ใช้ 90 นาที

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยให้นักเรียนทบทวนเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาการเลือกอาชีพ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้วิจัยอธิบายประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการเลือกอาชีพ
2. ให้นักเรียนอภิปราย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์เกี่ยวกับการเลือกอาชีพที่นักเรียนได้ร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ว่านักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอะไร และอภิปรายเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเข้าร่วมการแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพในครั้งนี้
3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ
4. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามการเลือกอาชีพให้นักเรียนทำอีกครั้ง

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปผล ของการเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพในครั้งนี้ และผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและกล่าวปิดโครงการ

ภาคผนวก ค

ตาราง

- 1 การรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับวิชาที่นักเรียนชอบ หลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ($n = 15$)
- 2 การรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนชอบ หลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ($n = 15$)
- 3 การรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนชอบ หลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ($n = 15$)
- 4 เปรียบเทียบการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ($n = 15$)
- 5 เปรียบเทียบการเลือกอาชีพด้านการวางแผนการเลือกอาชีพ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ($n = 15$)
- 6 เปรียบเทียบการเลือกอาชีพของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ ($n = 15$)

ตาราง 14 การรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับวิชาที่นักเรียนชอบหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ (n = 15)

นักเรียนคนที่	อันดับวิชาที่เลือก				
	1	2	3	4	5
1	อังกฤษ	คณิตฯ	เคมี	ฟิสิกส์	สังคมฯ
2	อังกฤษ	ไทย	สังคมฯ	คณิตฯ	ชีววิทยา
3	ชีววิทยา	คณิตฯ	ไทย	อังกฤษ	คอมฯ
4	คณิตฯ	อังกฤษ	สุขศึกษา	สังคมฯ	ไทย
5	อังกฤษ	คณิตฯ	วิทย์ฯ	เคมี	สังคมฯ
6	อังกฤษ	คณิตฯ	ไทย	สังคมฯ	สุขศึกษา
7	คณิตฯ	เคมี	ชีววิทยา	สุขศึกษา	อังกฤษ
8	ชีววิทยา	อังกฤษ	สุขศึกษา	ไทย	คณิตฯ
9	อังกฤษ	คณิตฯ	เคมี	สุขศึกษา	ชีววิทยา
10	คณิตฯ	เคมี	สุขศึกษา	อังกฤษ	สังคมฯ
11	อังกฤษ	ศิลปะ	สังคมฯ	สุขศึกษา	ไทย
12	เคมี	คณิตฯ	ฟิสิกส์	อังกฤษ	สังคมฯ
13	อังกฤษ	ไทย	สังคมฯ	คณิตฯ	พลฯ
14	ชีววิทยา	เคมี	สุขศึกษา	อังกฤษ	คณิตฯ
15	คอมฯ	อังกฤษ	วิทย์ฯ	คณิตฯ	ไทย

ตาราง 15 การรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนชอบหลังเข้าร่วมโครงการ
เลือกอาชีพ เป็นอันดับ 1 - 5 (n = 15)

นักเรียนคนที่	อันดับกิจกรรมที่เลือก				
	1	2	3	4	5
1	กีฬา	อ่านหนังสือ	นอน	ดูทีวี	ท่องเที่ยว
2	เลี้ยงสัตว์	ทำงานประดิษฐ์	นักเขียน	ดูทีวี	วาดรูป
3	กีฬา	ดูทีวี	ทำอาหาร	อ่านหนังสือ	ท่องเที่ยว
4	ทำงานบ้าน	กีฬา	นักเขียน	เรียนหนังสือ	ท่องเที่ยว
5	เล่นเกมส์	เล่นดนตรี	ฟังเพลง	ดูทีวี	กีฬา
6	ท่องเที่ยว	กีฬา	ถ่ายรูป	นอน	ฟังเพลง
7	เล่นเกมส์	อ่านหนังสือ	ทำอาหาร	ดูทีวี	กีฬา
8	กีฬา	เล่นดนตรี	ฟังเพลง	ซื้อของ	กีฬา
9	เล่นเกมส์	อ่านหนังสือ	ถ่ายรูป	ดูทีวี	ท่องเที่ยว
10	เลี้ยงสัตว์	ฟังเพลง	นอน	ซื้อของ	กีฬา
11	กีฬา	เล่นดนตรี	ถ่ายรูป	ดูทีวี	เล่นเกมส์
12	เล่นเกมส์	กีฬา	นักเขียน	ซื้อของ	ท่องเที่ยว
13	กีฬา	ดูทีวี	ฟังเพลง	เรียนหนังสือ	อ่านหนังสือ
14	ท่องเที่ยว	อ่านหนังสือ	นักเขียน	นอน	กีฬา
15	กีฬา	อ่านหนังสือ	ฟังเพลง	ดูทีวี	ท่องเที่ยว

ตาราง 16 การรู้จักและเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนชอบ หลังเข้าร่วมโครงการ
พัฒนาการเลือกอาชีพ เป็นอันดับ 1 - 5 (n = 15)

นักเรียนคนที่	อันดับอาชีพที่เลือก				
	1	2	3	4	5
1	นักธุรกิจ	ครู	ทนาย	นักจิตวิทยา	นักร้อง
2	นักวิทย์ฯ	รับราชการ	นักธุรกิจ	ทันตแพทย์	รับจ้าง
3	นักธุรกิจ	วิศวกร	สถาปนิก	ทันตแพทย์	ช่างภาพ
4	ค้าขาย	ทนาย	นักวิทย์ฯ	ครู	นักการเมือง
5	รับจ้าง	ครู	นักบัญชี	นักธุรกิจ	นักการเมือง
6	นักธุรกิจ	ค้าขาย	ทนาย	ครู	พ่อครัว
7	ค้าขาย	เภสัชกร	นักธุรกิจ	ทันตแพทย์	รับจ้าง
8	ค้าขาย	เภสัชกร	นักธุรกิจ	ทันตแพทย์	พ่อครัว
9	นักบิน	รับราชการ	ทนาย	นักธุรกิจ	รับจ้าง
10	พ่อครัว	ครู	นักบัญชี	นักธุรกิจ	นักการเมือง
11	นักธุรกิจ	ค้าขาย	ทนาย	ครู	รับจ้าง
12	นักวิทย์ฯ	วิศวกร	นักธุรกิจ	ทันตแพทย์	พ่อครัว
13	แพทย์	ครู	นักวิทย์ฯ	นักธุรกิจ	นักร้อง
14	นักธุรกิจ	รับราชการ	ทนาย	ทันตแพทย์	พ่อครัว
15	นักธุรกิจ	ครู	สถาปนิก	ทันตแพทย์	รับจ้าง

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบคะแนนการเลือกอาชีพด้านการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ
 (n = 15)

นักเรียน คนที่	ก่อนการเข้าร่วมโครงการ (คะแนน)	หลังการเข้าร่วมโครงการ(คะแนน)	D	D ²	t
1	14	28	14	196	
2	17	30	13	169	
3	13	30	17	289	
4	13	29	16	256	
5	15	29	14	196	
6	12	31	19	361	
7	17	30	13	169	
8	17	31	14	196	
9	14	31	17	289	
10	17	29	12	144	
11	12	31	19	361	
12	13	31	18	324	
13	20	30	10	100	
14	12	30	18	324	
15	19	29	10	100	
รวม			$\sum D = 224$	$\sum D^2 = 3474$	19.07**

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบคะแนนการเลือกอาชีพด้านการวางแผนอาชีพของนักเรียนกลุ่ม
ตัวอย่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเลือกอาชีพ (n = 15)

นักเรียน คนที่	ก่อนการเข้าร่วม โครงการ(คะแนน)	หลังการเข้าร่วม โครงการ(คะแนน)	D	D ²	T
1	27	39	12	144	
2	21	39	18	324	
3	18	39	21	441	
4	26	38	12	144	
5	21	40	19	361	
6	21	37	16	256	
7	24	38	14	196	
8	24	38	14	196	
9	24	40	16	256	
10	25	38	13	169	
11	22	37	15	225	
12	19	39	20	400	
13	21	38	17	289	
14	15	37	22	484	
15	21	37	16	256	
รวม			$\sum D = 245$	$\sum D^2 = 4141$	20.07**

ตาราง 19 เปรียบเทียบการเลือกอาชีพของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ
พัฒนาการเลือกอาชีพการเลือกอาชีพ (n = 15)

นักเรียน คนที่	ก่อนการ เข้าร่วมโครงการ	หลังการ เข้าร่วมโครงการ	D	D ²	t
1	41	67	26	676	
2	38	69	31	961	
3	31	69	38	1,444	
4	39	67	28	784	
5	36	69	33	1,089	
6	33	68	35	1,225	
7	41	68	27	729	
8	41	69	28	784	
9	38	71	33	1,089	
10	42	67	25	625	
11	34	68	34	1,156	
12	32	70	38	1,444	
13	41	68	27	729	
14	27	67	40	1,600	
15	40	66	26	676	
รวม			$\sum D = 469$ $\sum D^2 = 15,011$		24.33**

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ สกุล	นางภัทวิภา แยมศรี
วันเดือนปีเกิด	9 มีนาคม 2505
สถานที่เกิด	อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	777 หมู่ 9 ซ.สันติคาม 9 ถ.สุขุมวิท 107 ต.สำโรงเหนือ อ.สมุทรปราการ 10270
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนอัสสัมชัญ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอัสสัมชัญ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2530	คบ. (วิชาเอกการแนะแนว) จากสถาบันราชภัฏธนบุรี
พ.ศ. 2525	ปกศ.สูง (วิชาเอกสุขศึกษา) จากสถาบันราชภัฏลำปาง
พ.ศ. 2523	มัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนนารีรัตน์ จังหวัดแพร่